

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ
A ORAȘULUI TÂRGU LĂPUȘ**

2009 - 2019

Datele de contact ale autoritatilor locale ale oraşului Targu Lapus:

Primar: **Leşe Mitru**

Viceprimar: **Kraus Vasile**

Secretar: **Chira Neculina**

Târgu Lapus, str. Ţibleşului, nr. 2
jud. Maramureş, cod poştal: 435600
Telefon : 0262 / 384 465
Fax : 0262 / 385403

Material realizat de SC Business Concept SRL

Cluj City Center, str. Dorobanţilor, nr. 14-16, Etaj 6, Ap 17
400117 Cluj-Napoca
Tel: 0264-402580
office@business-concept.com.ro
www.business-concept.com.ro

Echipa de elaborare a strategiei:

Sandu Hotima, director executiv
0745-858625, ducu@business-concept.com.ro

Ana ALEXA, expert planificare strategică
0733-672004, ana@business-concept.com.ro

Marius BERESCU, consultant în planificare strategica
0755-086992, marius@business-concept.com.ro

Vlad LUCA, consultant în management
0743-838412, vlad@business-concept.com.ro

Capitolul 1. AUDIT TERITORIAL

A. FACTORI EXOGENI

- 1. Influenta factorilor generali externi
 - 1.1. Poziția și importanța regională
 - 1.2 Factori culturali

B. FACTORI ENDOGENI

1. CARACTERIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALA A ORASULUI

2. CARACTERIZARE SOCIO-DEMOGRAFICA

- 2.1. Dinamica istorica a populatiei
 - Structura pe medii de rezidenta
- 2.2. Structura de varste si sexe
- 2.3. Miscarea naturala a populatiei
 - Structura pe etnii
 - Apartenenta religioasa
 - Starea de sanatate a populatiei
 - Nivel de educatie al populatiei
- 2.5. Locuirea
- 2.6. Grad de dezvoltare a societatii civile

3. PATRIMONIUL NATURAL SI CONSTRUIT

- 3.1. Patrimoniul natural (resurse naturale)
 - 3.1.1. Relieful
 - 3.1.2. Retea hidrografica: rauri, vai, lacuri, ape subterane
 - 3.1.3. Resursele subsolului
 - 3.1.5. Clima
 - 3.1.6. Flora, Fauna
 - 3.1.7. Zone naturale valoroase
 - 3.1.8. Calitatea mediului
 - 3.1.9. Zone de risc natural si antropic
- 3.3. Patrimoniul public construit

4. INFRASTRUCTURĂ

- 4.1. Rețele de transport rutiere/feroviare/aeriene
 - 4.1.1. Drumuri
 - 4.1.2. Rețele feroviare
 - 4.1.3. Transport (public) in comun
- 4.2. Rețele de telecomunicație
- 4.3. Gospodărirea complexă a apelor și alimentările cu apă
 - 4.3.1. Rețea de apa potabila
 - 4.3.2. Sistem de canalizare

- 4.3.3. Sisteme de epurare
- 4.4. Rețele electrice
 - 4.4.1. Alimentare cu energie conventionala
- 4.5. Gaz metan si surse de incalzire
 - 4.5.1. distributie gaz metan si surse incalzire comune
- 4.6. Infrastructura socio-educationala
 - 4.6.1. Infrastructura educationala
 - Infrastructura de sanatate
 - 4.6.3. Infrastructura culturala
 - 4.6.4. Infrastructura cultelor
 - Infrastructura sportiva
 - Infrastructura de asistenta sociala
 - Infrastructura de siguranta publica
 - Alte forme de infrastructura sociala
 - 4.6.5. Spații verzi și zone de agrement
- 5. Caracterizare economica
 - 5.1. Caracterizarea fortei de munca si prognoze
 - Agricultura
 - Exploatarea lemnului
 - Industria prelucratoare
 - Turismul

6. MANAGEMENT URBAN

- 6.1. Capacitatea generala de management a APL
- Lobby
- Dezvoltare urbana
- Rolurile Autoritatii Publice Locale in comunitate
- ANALIZA SWOT

Capitolul 2. PLANIFICAREA DEZVOLTARII STRATEGICE A ORASULUI

1. VIZIUNEA COMUNITĂȚII ASUPRA DEZVOLTĂRII ORAȘULUI

2. OBIECTIVE

3. MĂSURI ȘI PROIECTE

- 2.1. Obiective generale
- 2.2. Obiective sectoriale

Analiza coerenței externe a strategiei de dezvoltare durabilă a orașului Târgu Lăpuș

4. SURSE DE FINANȚARE DISPONIBILE PENTRU PERIOADA 2007-2013, AFERENTE PROIECTELOR ȘI MASURILOR PROPUSE

Noțiunea de dezvoltare devine un concept larg utilizat începând cu al doilea război mondial în diverse contexte ale modernizării. Există multe teorii care se concentrează asupra celei mai bune metode de a realiza dezvoltarea, însă cheia dezvoltării durabile constă în satisfacerea necesităților pe care cetățenii le percep și în soluționarea problemelor care le afectează direct sau indirect viața. Ca atare, dacă prin definiție **dezvoltarea durabilă este aceea care face legătura între generații** înseamnă că **generațiile de azi vor hotărî viitorul celor ce urmează**, iar ceea ce doresc oamenii pentru urmașii lor nu putem realiza decât cu consultarea lor, cu colaborarea lor și mai ales cu acceptul lor.

În anul 1987 Comisia Mondială de Dezvoltare Economică și Mediu Ambient a Națiunilor Unite, reprezentată prin Comisia Brundtland, atrage atenția pentru prima dată că, adesea, creșterea economică duce în mod paradoxal la o deteriorare a calității vieții oamenilor, și nu la o îmbunătățire a acesteia, considerând că a devenit impetuos necesară „o formă de dezvoltare durabilă care să îndeplinească nevoile prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și îndeplini propriile nevoi”. La doar 5 ani de la această atitudine, în cadrul **Summitului Mondial de la Rio de Janeiro din 1992** a fost elaborată și adoptată **Agenda Locală 21**, document identificat ca un instrument de promovare a dezvoltării durabile, care caută să stabilească un echilibru între creșterea economică, echitatea socială și protecția mediului.

Toate acestea au condus la conturarea, în timp, a unor principii de referință în planificarea strategică și alcătuirea strategiilor de dezvoltare durabilă. Astfel, în cadrul celei de-a **12-a sesiuni a Conferinței Europene a Ministerelor Responsabile pentru Planificare Regională**, organizate în **anul 2000 la Hanovra**, au fost adoptate de către țările EU15 politicile de dezvoltare spațială ce își propun atingerea obiectivelor de coeziune socio-economică la nivel comunitar, între țările membre. Aceste politici înglobează cele **9 principii ale dezvoltării** strategice durabile, principii ce fac referire la: cunoașterea profundă a teritoriului de administrat și a contextului general, macro-economic, politic și social; alocarea optimă de resurse (financiare, umane și instituționale) și a instrumentelor de implementare și evaluare necesare; implicarea actorilor locali și a comunității în dezvoltarea lor urbană; orientarea acțiunilor de management către piață, astfel încât strategiile să dezvolte și să mențină o corespondență reală între obiectivele și resursele unei comunități, respectiv a posibilităților rentabile de specializare și oportunitățile din mediul înconjurător, astfel încât să se creeze un mediu atractiv și de calitate pentru locuitori, prin intermediul unor servicii corespunzătoare, care să conducă la o forță de muncă calificată, la dezvoltarea

sectorului privat și îmbunătățirea productivității, la creșterea standardului de viață și protecția identității culturale.

Fiind un concept care trebuie să se regăsească în toate acțiunile de dezvoltare ale unei comunități, nu doar la relația dezvoltare-mediu, planificarea strategică a generat o serie de noi considerente ale managementului strategic: modelul și principiile managementului urban, aflate în strânsă legătură cu principiile directoare ale Uniunii Europene pentru realizarea coeziunii teritoriale și principiile și metodologia planificării spațiale, respectiv a documentației de amenajare a teritoriului și urbanism.

Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic. Astfel că, orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă descentralizată și ineficientă, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase.

Principiile ce stau la baza procesului de planificare strategică au fost asigurarea validității științifice, implicarea comunității, transparența, obiectivitatea, coerența și continuitatea demersului, acestea fiind totodată elementele esențiale ale operaționalizării Fondurilor Structurale și se referă la pregătirea planurilor multianuale de dezvoltare, care se realizează pe baza deciziilor luate în parteneriat cu Statele Membre UE printr-o serie de etape succesive, în urma cărora, planurile se realizează de jos în sus pentru a cuprinde necesitățile reale, identificate obiectiv.

Procesul de planificare strategică vizează în general **definirea reperelor strategice de dezvoltare a comunității pe o perioadă de 5 până la 10 ani**, având ca etape metodologice principale: *realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a comunității, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic în maniera evidențierii planului de acțiune și a proiectelor prioritare ce se impun a fi derulate.*

Pentru a da roade, însă, planificarea strategică trebuie însoțită de promovarea, la nivelul administrației publice, a unui management strategic integrat, performant la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul comunității.

* * *

Analiza realităților și evoluțiilor la nivel zonal, regional, național și european arată fără dubiu că supraviețuirea și dezvoltarea colectivităților locale, mai ales ale celor mici și medii

cum este și cazul orașului Targu Lapus, depinde aproape exclusiv și în egală măsură de capacitatea Primăriei și a Consiliului Local de a înțelege contextele economic, legislativ și al fenomenului de globalizare, de a identifica obiectivele și prioritățile de acțiune și dezvoltare, angajarea reformelor necesare și proiectelor concrete, atragerea și motivarea societății civile, reabilitarea și dezvoltarea infrastructurilor publice, a unui cadru instituțional și a unui mediu de afaceri stimulant pentru întreprinzătorii și investitorii privați, protejare și valorizare a mediului și resurselor locale și zonale, amenajare a spațiului comunitar și de sporire a calității sale ambientale și integrarea în structuri asociative intercomunitare (între consilii locale limitrofe).

Responsabilitatea de a elabora, adopta și respectiv de a aplica o strategie de dezvoltare pentru orașul Targu Lapus revine Consiliului Local, și respectiv Primarului, ca instituție executivă, în conformitate cu atribuțiile lor legale.

Ca urmare a procesului de descentralizare, creșterea nivelului de autonomie locală mărește atât libertatea de decizie a Consiliului Local cât și responsabilitățile sale de mediator și catalizator al vieții economice și sociale în care este chemat să joace un rol esențial, în strâns parteneriat cu societatea civilă și cu mediul antreprenorial.

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă a orașului Targu Lapus a fost inițiat în interesului exprimat de către Consiliului Local al orașului pentru elaborarea unui demers strategic, și s-a făcut pe două paliere de analiză, luând în calcul toate dimensiunile și caracteristicile factorilor *endogeni* și *exogeni* cu care comunitatea se află în relații de interdependență. Au fost efectuate analize ale teritoriului și s-au consultat documente strategice sectoriale, iar rezultatele obținute au fost corelate cu date statistice, sondaje de opinie și alte analize efectuate în teren.

Instrumentele de cercetare folosite în procesul metodologic au fost:

a. *Interviuri*, desfășurate în teren, și care au vizat în principal lideri ai comunității, susceptibili de a influența în sens pozitiv bunul mers al acesteia, șefii direcțiilor aparatului administrativ, precum și lideri informali ai comunității, notorii prin implicarea, motivarea și gradul de multiplicare a acestora în sânul comunității;

b. *Chestionare*, care au avut ca scop prioritizarea implementării proiectelor generate în urma auditului teritorial, stabilirii cadrului strategic de dezvoltare și a obiectivelor propuse;

c. *Date și documente relevante* (detaliat sub titlul „surse documentare”).

Capitolul 1. AUDIT TERITORIAL

A. FACTORI EXOGENI

1. Influenta factorilor generali externi

1.1. Poziția și importanța regională

Târgu Lăpuș este situat în partea de nord-vest a Depresiunii Transilvaniei, în județul Maramureș, la 47 de km fata de Baia Mare (reședința de județ). Județul Maramureș, și implicit orașul Targu Lapus, fac parte din teritoriul Regiunii aflate printre cele mai competitive din Romania, respectiv Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, alaturi de judetele: Satu-Mare, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Bihor și Cluj.

Pentru perioada 2007-2013 județul Maramures si-a dezvoltat o serie de planuri si programe menite sa prevada si sa rezolve cele mai importante probleme si amenintari ale dezvoltarii sale durabile, intr-o serie de domenii precum: infrastructura, competitivitate economica, dezvoltare rurala si agricola, protectia si reabilitarea mediului, turism, capacitate administrativa, etc. Din acest punct de vedere si comparativ cu alte judete, Maramures se afla intr-un stadiu avansat de intelegere a instrumentelor de planificare strategica, detinand o serie de documente de planificare corecte din punct de vedere al continutului si al modulului de realizare. Pe de alta parte este interesant de urmarit managementul implementarii acestora si rezultatele obtinute pe perioada de planificare (2007-2013).



Harta A1: Localizarea orasului Targu Lapus

De-a lungul timpului Orașul Târgu Lăpuș a evoluat înspre un **centru administrativ, politic și economic** al zonei, participand la formarea zonei etnografice „Țara Lăpușului”. Astazi, orasul polarizează întreaga depresiune, fiind singurul centru urban al acesteia și facand parte din categoria unitatilor administrative teritoriale cu rol de deservire în cadrul zonei imediate de rangul III, conform clasificarii PATN, sectiunea a IV-a.

Zona de influență a orașului cuprinde 7 comune (Băiuț, Cernești, Coroieni, Cupșeni, Lăpuș, Suci de Sus și Vima Mică) cu o suprafață totală de 76.722 ha și 24.108 locuitori (an de referinta 2007). Zona de influență cuprinde în total 32 de sate, din care peste 33% (11 sate) cu mai puțin de 500 locuitori și doar 7 sate cu o populație peste 1.000 de locuitori, care concentrează mai mult de jumătate din populația din periurban. Numărul de locuitori pe comună se înscrie între 1.649 locuitori în comuna Vima Mică și 6.051 locuitori în comuna Suci de Sus.

Târgu Lăpuș are rolul de principal furnizor de servicii comerciale, sociale și administrative către așezările din periurban. Navetismul, la nivelul zonei, are ca direcții principale orașul Târgu Lăpuș – spre locurile de muncă din cadrul activităților industriale și de servicii sau spre liceul teoretic din oraș – și comuna Băiuț – pentru exploatarea miniere de la Băiuț, Văratec și Poiana Botizii. Deplasări zilnice au loc într-o mai mica masura și spre localitățile Baia Mare, Cavnic și Baia Sprie. Din perspectiva fenomenelor urbanizării, deși orasul a înregistrat o scădere constantă a numărului de locuitori după anul 1992, totuși înregistrează cea mai redusă contribuție la scăderea populației urbane a județului Maramureș în ultimii zece ani: 1,6% în comparație cu valorile procentuale mari ale orașelor Vișeu de Sus (32,3%), respectiv Borșa (28,4%).

Județul Maramureș beneficiază de o poziție defavorabilă din perspectiva infrastructurii rutiere, rețeaua de drumuri publice fiind slab reprezentată, plasându-se astfel pe ultimele locuri între județele Regiunii Nord-Vest. De asemenea, densitatea drumurilor publice se afla printre cele mai reduse din țară, respectiv 24,98 km/100 km², fiind slab modernizate cu o stare tehnică slabă-bună (situându-se în clasele III și IV). Toată rețeaua feroviara a județului este simplă, neelectrificată, cu una dintre cele mai mici viteze la ora actuală, orașul Targu Lapus nefiind conectat la rețeaua de cai ferate, cea mai apropiată stație CFR fiind la 30 km în Localitatea Gâlgău, Județul Salaj.

Centrele urbane de rang superior spre care gravitează orașul și zona în ansamblul ei sunt Baia Mare și Cluj Napoca. Din punct de vedere al accesibilității, cele mai utilizate artere sunt DN 18B (fostul DJ 182B) care leagă Târgu Lăpuș de Baia Mare, pe o distanță de 47 km

și DJ 109F Târgu Lăpuș – Gâlgău, pe o distanță de 28km. Acesta din urmă asigură legătura cu DN 1C ce face legătura între Baia Mare și Cluj-Napoca și cu magistrala feroviară 400 (București – Dej – Baia Mare – Satu Mare). Distanța până la Cluj-Napoca, care reprezintă principalul centru polarizator al Regiunii este de 89 de km, și poate fi parcursă pe DN 1C.

În context regional, economia maramureșeană se remarcă prin declinul activităților industriale, deopotrivă a celor extractive și de prelucrare. Restructurarea mineritului a condus la declararea a două zone defavorizate: Baia Sprie – Baia Mare – Cavnic și Borșa – Vișeu. Facilitățile fiscale acordate, dar și reorientarea strategică spre activități economice alternative a acestor zone, ar putea să atragă noi activități dinamice care, prin efecte de antrenare, să afecteze pozitiv și economia orașului Târgu Lăpuș.

Din punct de vedere natural-geografic, teritoriul județului Maramureș se caracterizează prin existența a două bazine depresionare ce concentrează în cadrul lor majoritatea așezărilor umane: depresiunea Maramureșului și depresiunea Copalnic – Lăpuș, separate de lanțul munților Gutâi-Țibleș. În cadrul depresiunii Baia Mare - Copalnic - Lăpuș localitățile cele mai mari s-au dezvoltat în cadrul văilor principale, restul teritoriului fiind caracterizat prin localități în general mici, risipite pe dealuri. Densitatea în teritoriu a localităților în zona depresiunii Lăpușului este cuprinsă între 5 și 7 localități/100km².

Mai mult, din punctul de vedere al poziției și influenței infrastructurii majore, teritoriul zonei în care se situează Târgul Lăpuș este traversat de una dintre cele mai importante conducte de transport gaze naturale de pe teritoriul țării noastre, care face legătura între Ucraina și sistemul național de transport de gaze al României pe traseul Satu Mare – Baia Mare – Târgu Lăpuș – Dej.

1.2 Factori culturali

Târgul Lăpuș aparține zonei etnografice Țara Lăpușului. Zona se remarcă prin anumite obiceiuri, datini și meseriuri deosebit de interesante. Dintre meseriurile specifice zonei amintim:

- prelucrarea lemnului, cioplitul lemnului, dogăritul și împletitul nuielilor (Rogoz, Lăpuș);
- cărbunăritul, activitate ce are ca scop obținerea mangalului (acum și pentru export) în cuptoare clădite din lemn de fag, acoperite cu lut ce poartă denumirea de bocșe;
- vărăritul, activitate ce s-a dezvoltat în zonele calcaroase și are ca scop obținerea varului nestins. Se pot vedea astfel de cuptoare de var în Cheile Babei;
- olăritul; acesta este un meșteșug străvechi în Țara Lăpușului, dezvoltat mai ales la Târgu Lăpuș, Dămăncușeni și Lăpuș. Solul argilos este prielnic pentru olărit. Ceramica este

specifică prin obiectele confecționate și culoare. Din păcate, meșteșugarii care executau ceramică lăpușană sunt pe cale de dispariție;

- țesutul; aceasta activitate este legată nemijlocit cu creșterea ovinelor, materia primă de bază fiind lâna, apoi inul și cânepa. Acest meșteșug se practică și acum pe scară largă, colecționarii putându-și procura țesături, șterguri și îmbrăcăminte cu modele tradiționale.

Gospodăriile tradiționale din Tara Lapusului sunt caracterizate de case mici, cu două sau trei încăperi, cu geamuri mici și ușă scundă, pentru a păstra căldura pe timp de iarnă. Construcția e făcută din lemn sau chirpici, vopsit în albastru sau văruit. Acoperișul înalt din șindrilă sau paie asigură alunecarea stratului de zăpadă gros, frecvent întâlnit iarna. Grajdul, cotețele și șura se construiau aproape de casă, iar gardul era natural (tufe dese) sau împletitură de nuiete. În amonte de Târgu Lăpuș, în majoritatea satelor, casele sunt prevăzute cu târnaț, de exemplu în Dămăcușeni, Rogoz și altele.

B. FACTORI ENDOGENI

1. CARACTERIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALA A ORASULUI

Orasul Targu Lapus are o desfasurare teritoriala impresionanta pentru un oras de categoria sa si un numar de sate la fel de important. Astfel, Targu Lapus, impreuna cu satele apartinatoare, are o suprafata teritoriala totala de 24.735 ha (247,35 km²).

Unitatea administrativa de baza, orasul Targul Lapus este impartit in 14 localitati, din care o localitate urbana (localitatea Targu Lapus) si 13 sunt localitati rurale: Răzoare, Groape, Rohia, Fântânele, Dămăcușeni, Rogoz, Dumbrava, Stoiceni, Dobricul Lăpușului, Cufoaia, Borcuț, Boiereni, Inău.

Localitatea **Razoare** are 1.361 de locuitori si 345 gospodarii si este a doua localitate ca si numar de locuitori dintre satele apartinatoare orasului. Este situata in apropiere de Targul Lapus, iar drumul asfaltat, aflat intr-o stare buna faciliteaza accesul. Aceasta localitate a avut un puternic caracter industrial, pe teritoriul ei s-a aflat o mina care exploata minereu de fier. Zona pe care a fost amenajata mina prezinta in momentul actual un peisaj deosebit de degradat care este inclus intr-un program de ecologizare.

Pe de alta parte, pe suprafata localitatii Razoare se afla Rezervatia Naturala „Cheile Lapusului”, care ofera localitatii un potential turistic insemnat. Cheile Lapusului sau „Defileul Lapusului” este delcarat Arie Naturala Protejata comform Ordinului 494/2005 si Legea nr.5/2000. Pe malul drept al Raului Lapus, la intrarea in localitate si continuandu-se si in interiorul ei, se afla un platou agricol cu soluri fertile, singurul de aceasta calitate de pe teritoriul orasului.

Localitatea **Groape** are 37 de gospodarii si 91 de locuitori si este cea mai mica localitate a orasului Targu Lapus. Aceasta localitate are un caracter izolat excesiv, priin pozitionarea ei la o altitudine destul de mare. Accesul in localitate pe timp de vara este facil, deoarece legatura dintre ea si oras se face printr-un drum asfaltat care traverseaza si localitatea Razoare, dar care pe timp de iarna devine dificil datorat caracterului drumului serpuitor-montan dificil de intretinut.

Rohia este o localitate care se afla in apropiere de Targul Lapus, accesul fiind facilitat atat de distanta mica cat si de drumul asfaltat. Rohia are 889 de locuitori si 293 de gospodarii, si prezinta un potential turistic facilitat de formele de relief si pelerinajul la

manastirea Rohia. Datorita fluxului de turisti, in localitate s-au construit pensiuni care pastreaza intr-o oarecare proportie caracterul specific zonei etnografice Tara Lapusului. In aceasta localitate se afla manastirea „Sf. Ana”, Rohia, cunoscuta mai ales pentru faptul ca aceasta a adăpostit ultimii ani ai vietii sale pe Monahul Nicolae, numele de manastire a filosofului Nicolae Steinhardt.

Fantanele are 382 de locuitori si 132 de gospodarii. Legatura cu Targu Lapus este temporar deficitara, datorat caracterului semimodernizat al drumului. Din cauza accesului problematic si a distantei fata de oras, localitatea are un caracter izolat.

Localitatea **Damacuseni** are 972 de locuitori si 362 de gospodarii si se afla in imediata apropiere de Targul Lapus, astfel accesul se face fara probleme.

Localitatea **Rogoz** este din punct de vedere al locuitorilor cea mai mare localitate apartinatoare, respectiv 1.614, grupati in 491 de gospodarii. Situata aproape de oras, localitatea dispune de drumuri asfaltate, cu o stare generala buna. Biserica de patrimoniu UNESCO „Sfintii Arhangheli Mihail si Gavril” cu intregul ansamblu arhitectural reprezinta o atractie turistica semnificativa pentru regiune.

Dumbrava este o localitate care prezinta o pozitionare ideala fata de Centrul Urban accesul fiind unul facil. Localitatea are 246 de locuitori si 99 de gospodarii.

Localitatea **Stoiceni** are 303 locuitori si 125 de gospodarii. In localitate se afla importante izvoare de apa minerala, care au fost valorificate prin imbuteliere, proces incetat in prezent. De asemenea, in localitate se oragniza in trecut o sarbatoare campeneasca renumita, cu un impact pentru intreaga zona, insa in prezent a fost inlocuita cu alte festivaluri care au loc in localitatea Targul Lapus.

Numarul de locuitori ai orasului **Dobricul Lapusului** este de 517 locuitori si numarul de gospodarii este de 189. Se afla la o distanta destul de mare fata de Targul Lapus, accesul fiind destul de facil printr-un drum asfaltat. Localitatea este strabatuta de valea Dobric, accesul peste vale fiind facut prin puncti din lemn improvizate.

In localitatea **Cufoaia** numarul de locuitori este de 248, iar gospodariile sunt 84. Drumul de legatura este asfaltat, dar foarte ingust. In localitate predomina cresterea ovinelor, astfel se observa un potential de valorificare al produselor locale traditionale. Depozitarea deseurilor pe marginea drumului este un inconvenient care ar trebuie remediat.

Localitatea **Borcut** se afla in apropierea orasului, accesul fiind facil. Sunt 543 de locuitori si 196 de gospodarii.

Localitatea **Boiereni** se afla la o distanta de 12 km fata de resedinta orasului, iar accesul catre aceasta se face pe un drum nemodernizat dar infrastructura centrala a localitatii dispune de un covor asflatic de buna calitate. Localitatea are 570 de locuitori, grupati in 197 de gospodarii.

Localitatea **Inau** are 360 de locuitori si 125 de gospodarii. Prezinta un caracter izolat. Drumul de acces spre localitate este asfaltat si se afla intr-o stare buna. Strazile din cadrul localitatii sunt inca deficitare, accesul la gospodarii fiind foarte dificil. Zona inconjuratoare localitatii are un potential eco-turistic insemnat.

Targu Lapus, impreuna cu satele apartinatoare, are o suprafata teritoriala totala de 24.735 ha (247,35 km²). Suprafata intravilana totala insumeaza 1.729,35 ha, iar cea extravilana 23.005,6 ha.

Suprafata intravilana a localitatii urbane Targul Lapus este de 315 ha din care:

- suprafata locuibilă 69 ha
- institutii și servicii de interes public 22,75ha
- unități economice – 163,6ha;
- cai de comunicație (rutieră și ferată) – 37ha;
- spatii verzi, agrement – 2,65 ha;
- echipare tehnico-edilitară – 15 ha;
- gospodărire comunală și cimitire – 8 ha
- alte zone 14ha

Târgu Lăpuș este cunoscut în regiune și sub numele vechi „Lăpușu Unguresc”, respectiv în maghiară „Magyarlâpos”, iar în germană „Laposch”. Atestat in anul 1291, când satul Târgu Lăpuș, care a aparținut cetății Szolnok, a fost dăruit de regele Andrei al III-lea nobilului Deaas, care ar fi participat la o expediție contra prințului austriac Adalbert, Targu Lapus este orașul cu cea mai veche atestare dintre orașele județului Maramureș. De asemenea, sub domnia lui Petru Rareș, ținutul Lăpușului era menționat ca poartă de apărare a cetății Ciceului, vamă și târg.

Daca in trecut insasi denumirea de targ era definitorie pentru activitatile care caracterizau viata comunitatii, in prezent elementele definitorii pentru imaginea comunitatii Targ Lapusene sunt reprezentate de elementele etnografice si turistice.

Coordonate orasului Tragu Lapus sunt:

47°27'09"N - 23°51'47"E

Latitudine: 47.2709, Longitudine: 23.5147

2. CARACTERIZARE SOCIO-DEMOGRAFICA

Cu o populație de 13.114 locuitori (an de referință 2007), după mărimea demografică orașul Târgu Lăpuș aparține categoriei orașelor mici. În România, această categorie este considerată ca fiind stabilă în spațiu și timp, dar totodată dinamică din punct de vedere social.

An de referință	Județul Maramureș	515.610
2005	Mediul urban județean	301.119
	Municipiul Baia Mare	140.937
	Municipiul Sighetul Marmatiei	41.991
	Orașul Târgu Lăpuș	13.310

Tabel: Populația Stabilă a României în anul 2005

Sursa: Capitolul 2, Anuarul Statistic, INS

2.1. Dinamica istorică a populației

Dintre satele componente orașului, 8 au înregistrat un declin demografic evident de-a lungul secolului, iar 3 au înregistrat un salt demografic, respectiv cele care au peste 900 de locuitori: Dămăcușeni, Răzoare și Rogoz și doar un sat a marcat o evoluție oscilantă, marcată de alternanța etapelor de creștere cu cele de descreștere demografică.

În ceea ce privește sistemul urban regional, acesta a înregistrat, per ansamblu, în ultimii ani o evoluție ușor descendentă a populației, pierzând aproximativ 20% din populația corespunzătoare anului 1990. La această scădere a populației au contribuit majoritatea centrelor urbane, cu precădere însă cele mari: Oradea, Satu Mare. Ponderea de 0,3% deținută de Târgu Lăpuș din declinul demografic total este nesemnificativă, în comparație cu alte orașe din aceeași categorie demografică: Cehu Silvaniei, Baia Sprie, Salonta, etc.

Această reducere a numărului populației urbane la nivel regional se înscrie în tendința de scădere a populației urbane la nivel național, fapt explicat prin diminuarea puterii de atracție a orașelor mici și mijlocii în special, prin declinul funcțiilor lor industriale, în paralel cu

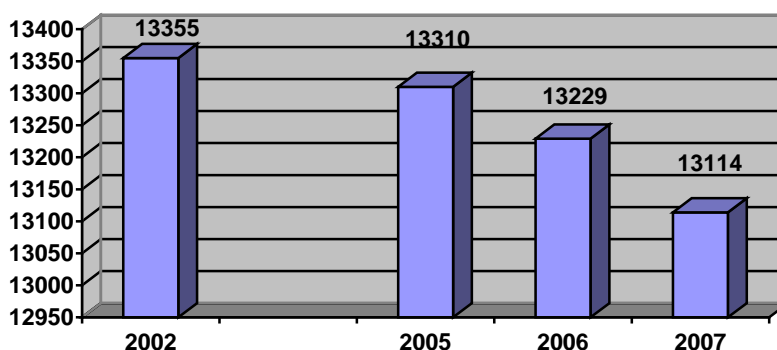
o ușoară creștere a rolului polarizator al unor așezări rurale cu funcții de loc central, care au condus la schimbarea sensului fluxurilor migrației rural-urban cu cele urban-rural.

Anul	Nr. Locuitori	Dinamica față de 1912 (%)	Dinamica față de momentul anterior (%)
1912	11.074*	100.00	-
1930	10.312*	93.12	93.12
1948	10.381*	93.74	100.67
1956	11.780*	106.38	113.48
1966	12.361	111.62	104.93
1977	13.339	120.45	107.91
1992	14.303	129.16	107.23
2000	14.008	126.49	97.94
2002	13.355	120.60	95.34
2005	13.310	120.19	99.66
2007	13.114	118.42	98.53

* Populația orașului a fost estimată prin însumarea numărului de locuitori ai satelor componente, deși a fost declarat oraș în 1968.

Tabel: Etape de evoluție demografică

Sursa: Date calculate după recensămintele populației și datele INS



Se constata asadar un fenomen lent de depopulare si a localitatilor apartinatoare si implicit a orasului. Principalele cauze se regasesc in miscarile migrației. In ceea ce priveste sistemul urban, acesta a înregistrat, per ansamblu, în ultimii 15 ani o evoluție ușor

descendentă a populației, pierzând aproximativ 8,31% din populația corespunzătoare anului 1992 (14.303 locuitori).

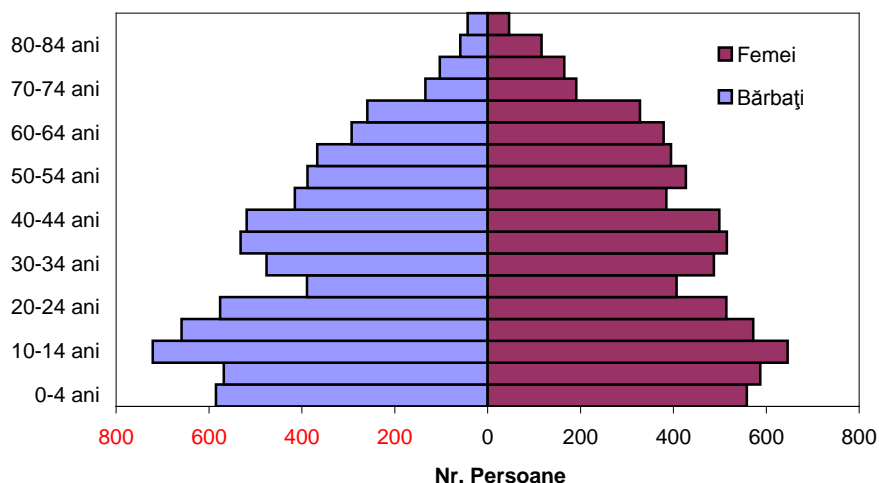
Structura pe medii de rezidenta

Populația orasului are o pondere echilibrata între mediul urban și cel rural, mai precis 54% din populație este concentrată în oraș, iar restul de 46% în satele componente.

2.2. Structura de varste si sexe

Pentru anul 1992, graficul structurii pe grupe de vârstă și sexe evidentiaza o structură echilibrată dominată de populația matură, remarcându-se segmentul de 25-34 de ani deficitar ca reprezentare numerică, atât în partea feminină, cât și în cea masculină. Segmentele cele mai numeroase de populație sunt plasate la nivelul grupelor de vârstă de 10-19 de ani și 35-39 de ani.

În perspectiva anilor 2005-2010, considerând nulă mișcarea migratorie a populației, putem aprecia că populația apta de muncă, din punct de vedere al varstei, este bine reprezentată numeric, cu excepția segmentului de 40-44 de ani mai redus, inasa intr-o proportie nesemnificativa.



Astfel, din analiza aceluiași grafic se poate observa ca se conturează o asimetrie între segmentul feminin (15-19 și 20-24 ani), care este mai proeminent, și cel masculin. De asemenea, alte discontinuități se evidențiază în sectorul superior, unde segmentul feminin pentru grupele de varsta de 70-74, 75-79, 80-84 ani este mult mai extins decât cel masculin (cunoscută fiind longevitatea mai mare a femeilor, în general). La recensământul populației

efectuat în 1992, în Târgu Lăpuș au fost înregistrați 7.086 de bărbați (49,5%) și 7.217 de femei (50,5%).

Pe grupe mari de vârstă, populația orașului era distribuită astfel: 3.665 de copii cu vârste cuprinse între 0-14 ani, 8.522 de adulți între 15-59 de ani și 2.116 vârstnici de 60 de ani și peste. Ca pondere, structura populației era dominată de populația adultă care reprezenta 59,6% din cea totală, tinerii concentrau 25,6% și vârstnicii 14,8%.

Comparativ cu structura națională, populația orașului Târgu Lăpuș prezintă un relativ dezavantaj, datorat ponderii mai reduse a adulților față de structura populației naționale (59,6% pentru Șimleul Silvaniei și 64,1% la nivel național) și față de ponderea acestora pentru mediul urban județean (64,4%), dar și un avantaj comparativ grație procentului mai mare deținut de populația tânără.

Piramida vârstelor trasată pentru orașul propriu-zis urmează în mare măsură forma celei analizate, relevând totuși unele deosebiri: evidențierea mai pregnantă a grupei copiilor de 10-14 ani, restrângerea grupei de la baza piramidei (0-4 ani) cu mai mult de jumătate și nu în ultimul rând îngustarea treptată și simetrică a vârfului piramidei, începând cu grupa de vârstă 50-54 ani. Acest fapt constituie încă un argument în demonstrarea tendințelor clare de îmbătrânire demografică a așezărilor rurale subordonate administrativ orașului, în special Boiereni, Borcut, Rogoz etc.

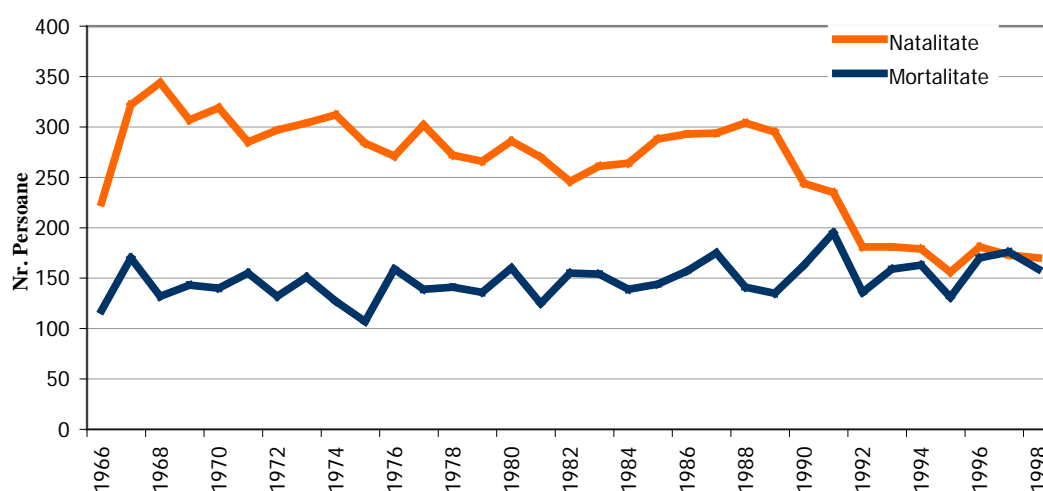
Ponderea mai mică a adulților, deși echilibrată de cea a tinerilor, influențează valoarea raportului de dependență demografică (67,8% față de 56,0% media României). Valoarea mai mare exprimă o presiune socială mai intensă a tinerilor în special, dar și a bătrânilor, pentru populația în vârstă de muncă. Această valoare a raportului de dependență demografică poate fi corelată și cu cea a raportului tinerilor la 1.000 de adulți (430 de tineri între 0-14 ani) și cu rata ridicată a vârstnicilor (248 de persoane de 60 de ani și peste la 1.000 de adulți).

2.3. Mișcarea naturală a populației

Mișcarea populației este alcătuită din bilanțul natural și cel migratoriu și reprezintă mecanismul principal de creștere demografică. Pentru orașul Târgu Lăpuș, sporul natural s-a menținut constant pozitiv în perioada 1912-1996, oscilând între 16,8‰ în 1968 (valoarea maximă) și 5,6‰ în 1990; după 1991 valorile sporului natural au scăzut vertiginos sub 5‰ (0,8‰ în 1996 și 1998 – valoarea minimă pozitivă înregistrată). Anul 1997 a însemnat momentul (chiar dacă pentru scurt timp) coborârii sub 0 a soldului natural. Acest declin se explică prin scăderea bruscă a natalității (10,8-12‰) și variația fluctuantă a mortalității în intervalul valoric 9,1-13,5‰.

Se remarcă faptul că în anii imediat următori lui 1968, valorile natalității au scăzut, reflectându-se și în valorile sporului natural, care s-a redus de la 27,2%, la 21,8‰ în 1971, marcând un interval deosebit de fluctuant cu scăderi și creșteri de la un an la altul, în jurul valorii de 22‰, maxima din 1968 nemaiputând fi atinsă, în ciuda măsurilor pronataliste aplicate cu perseverență de vechiul regim.

La nivelul anului 1998, valoarea soldului natural se menținea pozitivă, dar subunitară, fiind totuși superioară valorilor marcate la nivelul Regiunii de NV și la nivel național, însă depășită de valoarea soldului pentru județul Maramureș (fapt explicat de natalitatea ridicată din mediul rural maramureșean care influențează pozitiv valoarea sporului natural).



Grafic: Evoluția mișcării naturale a populației

Structura pe etnii

Încă de la primele recensăminte efectuate pe teritoriul Targului Lapus, se poate observa caracterul multicultural al populației rezidente aici. Asadar, conform datelor recensământului din 1930, Târgu Lăpuș avea 2.378 de locuitori, dintre care 927 unguri, 678 români, 689 evrei, 66 țigani, 6 germani, 4 poloni și 2 armeni. Din totalul populației 84,2% sunt români, 14,7% maghiari, 1% romi și 0,1% alte naționalități. Populația maghiară este concentrată în 5 localități: Târgu Lăpuș, Dămăcușeni, Băiuț, Strâmbu-Băiuț și Groși, fiind majoritară în Dămăcușeni, Băiuț și Strâmbu-Băiuț.

În prezent, din totalul populației orasului 84,2% sunt români (11.042 locuitori), 4,7% maghiari (1.928 locuitori), 1% romi (131 locuitori) și 0,1% alte naționalități (13 locuitori). Se remarcă faptul că populația maghiară este în mare parte localizată în satul Dămacușeni,

acesta avand un numar de 914 locuitori de etnie maghiara, reprezentand 94% din populatia satului.

Apartenenta religioasa

Sub aspect confesional, populația este impartita in felul urmatoar: 90% sunt ortodocsi, 6% greco-catolici, 3% penticostali si 1% reprezinta alte religii. Bisericile din comunitate se implica in general in problemele oamenilor, oferind astfel intr-o oarecare masura asistenta sociala. De remarcat este si faptul ca nu exista conflicte inter-religioase in cadrul localitatilor.

religii : reformati, greco-catolici, romano-catolici

Nivel de educatie al populatiei

Structura populației după nivelul de pregătire școlară se referă la persoanele de peste 12 ani. În ordine descrescătoare, primele trei categorii de populație cu grade diverse de instruire erau reprezentate de absolvenții de gimnazii (38,6%), școli primare (20,3%) și licee (17,1%). Cele trei categorii de pregătire medie și primară concentrează aproximativ trei sferturi din locuitorii cu vârste de peste 12 ani (tab.3). Se remarcă o pondere relativ ridicată a celor care nu au absolvit nici o treaptă de învățământ (4,1%), în paralel cu un procent mic al persoanelor cu studii superioare (3,5%). Se observa, in acelasi timp, o pondere relativ mare a persoanelor care nu au urmat nici o treaptă de învățământ (4,3%). În ceea ce privește structura pe sexe, se evidențiază o pondere mai mare a femeilor care au absolvit învățământul liceal și gimnaziul în comparație cu ponderea bărbaților care au absolvit aceleași forme de educație, în timp ce, pentru învățământul superior și școlile postliceale situația este inversă.

Total	Invăț. sup.	Școli Posliceale	Licee	Școli Profesionale	Gimnazii	Școli primare	Fără școală absolvită	Nedeclarată
11.467	404	208	1.966	1.615	4.428	2.331	471	44
100%	3,5%	1,8%	17,1%	14,1%	38,6%	20,3%	4,1%	0,4%

Tabel A2: Structura populației de 12 ani și peste, după nivelul scolii absolvite demografici

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, 1992, CNS

2.5. Locuirea

În 1992 existau 4.165 de gospodării, care reprezentau 4,8% din totalul gospodăriilor din mediul urban și 2,6% din cele înregistrate la nivel județean. Populația acestor gospodării totaliza 14.122 de persoane, prezentând aproximativ aceleași proporții față de totalul urban și cel județean (5,1%, respectiv 2,7%). Media persoanelor pe o gospodărie era de 3,4 în cazul orașului Târgu Lăpuș, valoare superioară mediei tuturor orașelor din județ (3,2) sau a județului Maramureș (3,3). Dintre cele 8 orașe, valoarea calculată pentru Târgu Lăpuș este depășită doar de valorile marcate de orașele Borșa și Vișeu de Sus. Putem deduce, prin prisma acestui indicator, o calitate mai slabă a condițiilor de locuit, în comparație cu valoarea medie pentru spațiul urban românesc – de 3,0. Structura gospodăriilor ca număr de persoane era dominată de cele cu 5 persoane și peste (996 gospodării, adică 23,9%), urmate la mică distanță de cele cu 2 persoane (893, adică 21,4%) și de cele cu 4 persoane (883, reprezentând 21,2% din total), cele cu 3 persoane (801 gospodării, 19,2%) și cu o persoană (592, 14,2%). Din numărul total al gospodăriilor 84,2% constituie gospodării familiale, 15,7% gospodării nefamiliale, restul de 0,1% aparținând tipului instituțional.

Structura gospodăriilor după numărul de persoane era dominată de categoria gospodăriilor cu persoane active (79,8%), un procent de 65,9% fiind deținut de gospodăriile cu cel puțin un salariat. Gospodăriile cu copii în întreținere reprezentau 46,2% din numărul total de gospodării, valoare inferioară celei înregistrate pentru mediul urban maramureșean (50,9%) și la nivelul întregului județ (47,7%).

Starea clădirilor

Pe teritoriul orașului clădirile sunt în stare medie și bună. Grupări de clădiri în stare deficitară se întâlnesc în zona centrală și în zonele de la ieșirea din oraș. Locuințele colective sunt în general în stare bună. Construcții industriale în stare deficitară (multe dezafectate) au fost identificate în zona industrială.

În satele componente majoritatea clădirilor sunt în stare medie și deficitară fiind construcții vechi, din materiale nedurabile. O parte din clădiri au fost reconstruite pe vechile amplasamente și sunt în stare bună.

Numărul clădirilor și al locuințelor pe tipuri

Orașul Târgu Lăpuș cuprinde un număr de 4.571 de locuințe, cu o suprafață locuibilă de 159.155mp ocupată de 14.145 de locuitori. Revin astfel 3,09 persoane/locuință, 34,82 mp locuibili/locuință și 11,25mp locuibili/persoană.

În funcție de tipul de locuire, majoritatea este formată din locuințe individuale, blocurile de locuit colective fiind construite doar în orașul Târgu Lăpuș.

Localitate	Nr. gospodării	Suprafața locuibilă (mp)	Număr locuitori	Persoane / gospodărie	Mp locuibili / gospodărie	Mp locuibili / persoană
Târgu Lăpuș	1797		6.049	3,58		
Boiereni	197	10780	570	2,79	54,72	19,64
Borcut	196	4900	543	2,77	25,00	9,02
Cufoaia	84		248	2,98		
Dumbrava	99	5600	246	2,64	56,56	21,45
Dobricu Lăpușului	189	4633	517	2,49	24,52	9,86
Dămăcușeni	362	9651	972	2,75	26,66	9,71
Fântânele	132	6030	382	2,64	45,69	17,33
Groape	37		91	2,57		
Inău	125		360	2,87		
Răzoare	345	13135	1.361	3,10	38,07	12,31
Rogoz	491	14800	1.614	3,29	30,14	9,17
Rohia	293	13240	889	2,86	45,19	15,82
Stoiceni	125	3400	303	2,58	27,2	10,56

Tabel: Indicatori privind calitatea locuirii

Comparând cifrele pentru Târgu Lăpuș cu standardele actuale reiese un dezavantaj pentru localități precum: Borcut, Dobricu Lăpușului, Dămăcușeni, Rogoz și Stoiceni (toate având un indice cuprins între 9-12mp/locuitor), cât și pentru unele zone din interiorul orașului Târgu Lăpuș.

Localitatea	Nr. de gospodării	Suprafața ocupată de locuințe (ha)	Nr. gospodării/ha
Târgu Lăpuș	1797	68,62	26,2
Boiereni	197	11,78	16,7
Borcut	196	16,16	12,1
Cufoaia	84	6,42	13,1
Dămăcușeni	362	14,50	25,0
Dobricu Lăpușului	189	14,33	13,2
Dumbrava	99	6,58	15,0
Fântânele	132	17,92	7,4
Groape	37	3,66	10,1
Inău	125	12,98	9,6
Răzoare	345	23,79	14,5
Rogoz	491	26,48	18,5
Rohia	293	17,24	17,0
Stoiceni	125	8,57	14,6

Tabel: Indicatori privind densitatea de locuire

Din sinteza datelor privind suprafața locuibilă pe persoană, reies o serie de concluzii privind confortul locuirii:

- condiții confort – ariile cu peste 15mp locuibili/persoană și 1-1,2 persoane/cameră se găsesc în localitățile: Boiereni, Dumbrava, Fântânele, Rohia, precum și în unele zone orașul Târgu Lăpuș;
- confort mediu – arii cu 9-15 mp locuibili/persoană și 1-1,2 persoane/cameră se găsesc în localitățile: Borcut, Dobricu Lăpușului, Dămăcușeni, Răzoare, Rogoz și Stoiceni, precum și în zone din orașul Târgu Lăpuș.

2.6. Grad de dezvoltare a societatii civile

Unul dintre actorii cei mai activi la nivelul societatii civile a orasului Targu Lapus este "Asociația Pentru Dezvoltarea Țării Lăpușului", care a fost înființată în anul 2001, având ca prim scop dezvoltarea economică și socială, dezvoltarea durabilă, dezvoltarea comunitară locală. Obiectivele urmărite de aceasta organizatie nonguvernamentala sunt: apărarea și păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, conservarea bisericilor de lemn, apărarea satului tradițional împotriva defăimării spirituale a acestuia, încurajarea legăturilor spirituale între membrii comunității.

3. PATRIMONIUL NATURAL SI CONSTRUIT

3.1. Patrimoniul natural (resurse naturale)

3.1.1. Relieful

Așezată într-o depresiune intramontană orientată spre sud – care se sprijină la nord pe munții vulcanici ai Țibleșului, Lăpușului și Gutâiului și se deschide la sud peste podișul Boiului și culmea Breaza, spre valea Someșului și masivul Preluca la vest – Țara Lăpușului se remarcă printr-un relief cu peisaje de un rar pitoresc, variat din punct de vedere morfologic și complex în alcătuirea sa geologică.

Târgu Lăpuș este situat în partea de nord-vest a Depresiunii Transilvaniei, denumita „Depresiunea Lapusului”, cu o suprafață de 918 km² și așezată în bazinul mijlociu și superior al râului Lăpuș, în spatele defileului săpat în Masivul Preluca, cu altitudinea maximă de 500 m.

Relieful colinar, prezentând culmi domoale, netede și despădurite, având altitudini de 450-550m, intens fragmentate de o rețea deasă de văi, însoțite de lunci flancate de 4-5 niveluri de terase, imprimă nota dominantă. La contactul cu zonele montane limitrofe se află glacisuri (Vima și Rohia în sud) sau resturi piemontane (Piemontul Șatra în nord).

Este un ținut de păduri, pășuni subalpine, fânețe și livezi, cu terenuri de cultură doar în partea de jos a văilor. Configurația geografică, ce a determinat la rândul său structura economică de bază a regiunii, este dată de pantele line pe care se coboară din lanțul munților spre sud, pe văile și vâlcelele prin care apele ce izvorăsc din acești munți se scurg spre râul Lăpuș, cel mai lung râu al județului Maramureș, de dealurile nu prea înalte care despart în ritmuri neregulate văile, de ceea ce geografii numesc Piemontul Șatrei și de Culmea Breza.

Depresiunea Lăpușului este delimitată:

- La nord de Piemontul Șatrei și Munții Lăpușului;
- La est Muscelele Năsăudului peste înșeuarea largă (521m);
- La sud Culmea Breaza (Vf. Breaza 974m) și Dealul Vima (777m), peste care există două înșeuări, Coroieni și Măgoaja, ce fac legătura cu zona Dejului;
- La vest este Masivul Preluca și la sud-vest Podișul Boiului;
- În nord-vest, peste Dealul Pietriș, comunică cu Depresiunea Copalnic.

Depresiunea Lăpuşului se compune din câteva subunități distincte și anume:

A) Zona joasă, situată pe centru, unde se află culoarul larg al râului Lăpuş și unde râul se numește și alea Luncii (Răzoare – Lăpuşul Românesc).

B) Zona înaltă, a versanților, a dealurilor și interfluviilor.

În dreapta Lăpuşului, interfluviile sunt, în general, mai joase (450m-500m) și se prezintă sub două aspecte:

- culmi prelungite, paralele cu râurile, formând o singură unitate de interfluviu (cele dintre r. Lăpuş-Valea ungureni-v. Libotin);

- cele scurte, ușor netezite, perpendiculare pe râul Lăpuş, cu aspectul plat, alungit și ușor arcuit ca și rețeaua hidrografică (culmea Libotinului și Dobricului).

Pe stânga Lăpuşului apar două subunități:

- suprafața Vârtoapelor spre S, ce ajunge până în Culmea Breaza, iar la N se mărginește cu fruntea crestei calcarului eocen;

- suprafața Munceilor, la E de valea Rohia, este mai înaltă, puternic fragmentată, având culmi înguste, cu înălțimi de 500m-600m, dezvoltate în strate Hida, care înclină spre râul Lăpuş.

3.1.2. Rețea hidrografică: rauri, vai, lacuri, ape subterane

Depresiunea este drenată de râul Lăpuş, care este cel mai lung râu al județului Maramureş – 114 km, colectându-și apele din Munții vulcanici Igniș-Gutin-Țibleş, precum și din culmea Breaza și din Preluca. Lăpuşul izvorăște de sub vf. Văratice, la cca 1200m, și se varsă în Someş, la 148m, după ce străbate 114km. Suprafața bazinului este de 1820 km² și are un caracter asimetric, fiind dezvoltat pe dreapta.

În depresiune râul Lăpuş primește pe stânga următorii afluenți: Rohia, Iedera, Suci, Rohia. afluenții de pe dreapta, Libotinul și Dobricul, au debite considerabile având o puternică alimentare subterană din Piemontul Şatrei.

Hidrologic, precipitațiile au rolul principal în formarea râului Lăpuş, ele având valori ce oscilează între 950 mm – 1.380 mm.

Scurgerea medie este în jur de 500m³/sec în timp ce debitul mediu la Răzoare este de 10m³/sec.

Cantitatea cea mai mare de apă scursă este primăvara 40-42%, urmează sezonul de iarnă 26-30%. Toamna apar cele mai mici valori ale debitelor. Apele mari apar frecvent în martie, debitele maxime putând avea valori de 580m³/sec. Debitele minime de toamnă pot atinge valori de 0,35m³/sec.

Apele subterane din regiunea studiată sunt ape de adâncime și freatice. Apele de adâncime sunt cantonate în rocile sedimentare permeabile. Între acestea se găsesc și ape carbogazoase (minerale). În terasele Lăpușului se găsesc, desigur, ape freatice cantonate în rocile grosiere la buza acestora. Aceste ape au niveluri hidrostatice destul de ridicate uneori ajungând la numai 1,5m de suprafață, prezentând un ușor caracter ascensional.

3.1.3. Resursele subsolului

Județul Maramureș este cunoscut ca fiind unul bogat în minereuri feroase și neferoase. Apele minerale din zonă (cu denumirea locală de „borcuturi”) au fost exploatate încă din perioada interbelică. Satul Stoiceni este renumit pentru apele minerale recomandate în cura internă pentru afecțiuni hepatobiliare, gastro-intestinale, stări alergice alimentare.

În zona satului Borcut se află izvoare de apă plată cu debite importante.

I. Substante nemetalifere si roci utile

1. Agregate naturale (pietris si nisip)

Se gasesc pe cursul raului Lapus intre localitatile Rogoz si Razoare, unde exista si functioneaza mai multe balastiere, agregatele naturale s-au depus cu ocazia viiturilor si sunt utilizate in domeniul constructiilor atat in stare bruta, cat si dupa o prelucrare primara.

Balastierele, din punct de vedere morfologic, sunt reprezentate de plaje de nisip si pietrisuri, pe ambele maluri ale raului Lapus, cu slabe denivelari in general fara coperta de sol vegetal.

Elementele din pietrisuri si nisipuri sunt constituite in special din roci metamorfice, roci sedimentare si din roci eruptive, precum si un amestec de nisip granular, avand dimensiuni de 0,2-0,5 mm, material care dupa sortare, corespunde standardelor de utilizare de utilizare ca agregat pentru diferite marci de betoane sau pentru alte utilitati in constructiile civile. Industriale sau constructia de drumuri.

2. Calcare sedimentare

S-au identificat trei puncte in care s-au facut exploatari la scara redusa si s-au utilizat la constructia, repararea si intretinerea drumurilor locale.

Aflorimentele se gasesc pe dealul Pietris, pe valea Dobritanului-Dumbrava si pe teritoriul satului Stoiceni.

3. Calcare si dolomite cristaline

Ivirile de calcare si dolomite cristaline sunt asociate masivului cristalin Preluca si insulelor cristaline Borcut si Inau.

Aceste iviri sunt localizate astfel:

- Dealul Cetatele
- Dealul Cornilor Razoare
- Cufoaia
- Bocut
- Valea Cornilor
- Valea Teiului
- Dealul Cornilor Inau

Utilizarea acestora este ca piatra sparta, mozaic granulat si terasit.

4. Pergmatitele

Pergmatitele feldspatice pot fi utilizate in diverse ramuri industriale cum ar fi la obtinerea cimenturilor albe, industria ceramicii la obtinerea de glazuri si retele de mase ceramice. Sunt larg dezvoltate in cristalinul Preluca si in „insulele cristaline” Borcut si Inau, dar formeaza corpuri de dimensiuni relativ reduse si necesita o exploatare selectiva.

Principalele perimetre sunt:

- Valea Prisacii – Dealul Popii
- Mina de bentonita Razoare
- Dealul Cornilor Razoare

5. Bentonita

Pe teritoriul satului Razoare exista un zacamant de bentonita a carui exploatare a fost sistata. Bentonita se utilizeaza in industria cimentului alb, a hartiei, a ceramicii, a cauciucului, pilariei, ca pamanturi decolorante.

II Ape minerale

Pe raza orasului Targu lapus s-au identificat un numar 15 surse de ape minerale, dintre care trei numai debiteaza.

Apele minerale pot fi incluse in categoria apelor minerale naturale si a apelor medicinale.

Principalele surse hidrominerale sunt:

- Valea Mare – Cufoaia – apa oligominerala, sulfuroasa;
- Valea Dragoiasa – Borcut – apa alcalino-teroasa, carbogazoasa, hipotona;

- Borcutel – apa oliominerala carbogazoasa;
- Baile Stoiceni – apa alcalina, carbogazoasa, iztona;
- Baile Stoiceni – apa sulfatata, sulfuroasa, hipotona;
- Damascuseni – apa oligominerala, sulfoaroasa;
- Rogoz – apa oligominerala, carbogazoasa;
- Rogoz – apa oligominerala, carbogazoasa, feruginoasa;
- Borcut – apa carbogazoasa, bicarbonatata, calcica, sulfuroasa, ferugnoasa.

III Substante metalifere

1. Zacamantul de fier si mangan de la razoare

Este cantonat in sisturi cristaline, continuturile sunt 21-23%Fe; 18-19%Mn; 21-23%SiO₄. Minereul se utilizeaza in siderurgie. Activitatea a fost sistata.

3.1.4. Resursele solului

Solurile din Tara Iapuzului prezinta o etajare pe verticala si apartin, in principal, clasei argiluvisoluri si cambisolurilor.

Clasa argiluvisolurilor cuprinde tipurile de soluri brune argiloaluviale, brune luvice si luvisoluri se intalnesc pe versanti si interfluvii, au grosimi de 1,20-2 m, culoare variind de la cenusiu la suprafata la rosu-galbui in adancime, fertilitatea este redusa pentru plantele agricole si ridicata pentru padurile de foioase si pomii fructiferi.

Substratul parental il constituie marnele, gresiile si deluviile.

Clasa cambisoluri cu tipurile brune acide si brune eumezobazice se intalnesc in zona colinara, mai inalta care borneaza depresiunea (Masivul Preluca, Dealul Pietris, Culmea Breaza) are o grosime de 1-1,6 m, culoarea este brun-negrecioasa la suprafata, pana la brun galbui-galbuie in adancime, fertilitatea este redusa pentru culturile agricole, mijlocie pentru pajisti si buna pentru pasuni si padurile de foioase.

In luncile raurilor si pe terasele acestora sunt bine dezvoltate solurile aluviale, care in unele sectoare in care stratul acvifer este la mica adancime, prezinta un orizont gleic specific solurilor hidromorfe. Au o fertilitate ridicata fiind cele mai bune pentru agricultura, fiind soluri dezvoltate pe terase.

Pe terenurile afectate de inmlastinire, se dezvoltă soluri hidromorfe, în special pe lunca râului Lapus (Targu Lapus, Rogoz). Aici s-au efectuat lucrări de desecare și au fost integrate circuitului agricol.

Principalele tipuri de soluri din județul Maramureș sunt legate de cele două forme de unități geografice, muntele și depresiunea.

Pe valea Lăpușului sunt soluri aluviale și coluviale.

Procesul de aluvionare periodică, care lasă pe sol măt aluvial, contribuie la îmbogățirea solului în substanțe nutritive, precum și la buna aprovizionare a plantelor cu apă, factori care mențin o fertilitate ridicată. Cele cu drenaj bun sunt folosite în agricultură unde majoritatea plantelor de cultură dau producții mari și situate în imediata vecinătate a cursurilor de apă pot fi amenajate pentru irigații.

În văile secundare și mai ales la piciorul pantelor și pe seama materialului erodat și transportat de apă de pe versanți s-au format solurile coluviale. Acestea sunt folosite ca terenuri arabile.

Pe pantele cu înclinare mai mare de 15° apar solurile puternic și excesiv erodate unde întâlnim toată gama fenomenelor de eroziune (de la spălare în suprafață și până la eroziunea excesivă care scoate la suprafață roca mamă).

Valea Lăpușului este înconjurată de soluri brune podzolice. Aceste soluri au o fertilitate naturală mijlocie și sunt utilizate ca teren pentru culturi, pășuni, fânețe și plantații cu pomi.

În SV-ul Depresiunii Lăpușului găsim soluri podzolice și argilo-iluviale. Ca efect al acidității ridicate și a conținutului redus în elemente nutritive, acestea fac parte din categoria solurilor cu fertilitate scăzută. Ele sunt folosite ca terenuri arabile, pășuni și livezi. Livezile de meri sunt plantate aproape în exclusivitate pe soluri podzolice.

Dobricu Lăpușului, Dumbrava și Stoiceni au soluri brune argilice. Acestea fac parte din solurile cele mai fertile, bogate în humus și azotat cu reacție slabă acidă. Deși se lucrează relativ anevoios, se pretează pentru cele mai multe plante din cultura mare. Pe versanții înșoriți și cu pante mai mari de 7° aceste soluri au suferit spălări cu atât mai intense cu cât valoarea pantelor este mai mare și solul mai nerațional lucrat. În unele cazuri degradarea se produce prin alunecări (versanții de pe dreapta Lăpușului).

3.1.5. Clima

Depresiunea Lăpuşului se caracterizează printr-un climat temperat continental de tranziție, cu diferențieri între partea estică și vestică. În partea estică, regiunea munților, se află sub influența maselor de aer subpolar, în timp ce în partea de vest predomină un climat cu caracter continental moderat, cu influențe oceanice

Clima specifică zonei oraşului Târgul Lăpuş se încadrează climatului continental moderat. Acest tip de climă rezultă din poziția sa în cadrul teritoriului și respectiv a continentului, din dispunerea reliefului, precum și din circulația generală a aerului din direcția vestică, nord-vestică. De altfel, oraşul Târgul Lăpuş, datorită reliefului (major) limitrof beneficiază de un topoclimat de adăpost, cu ierni aspre, fără viscole și cu veri mai moderate (termic), chiar răcoroase.

Precipitațiile atmosferice

Acestea sunt în general destul de ridicate, în depresiune cad între 700÷800mm, iar pe dealuri 800÷1000mm. În iulie precipitațiile ating 80÷100mm, iar în ianuarie cad cca 40÷100mm. Numărul anual al zilelor cu precipitații oscilează între 150 și 170.

Prima zăpadă cade în depresiune la sfârșitul lui octombrie. Durata medie a intervalului cu ninsori posibile este de 50÷75 de zile. Grosimea stratului de zăpadă are în medie 70÷80cm. Numărul mediu al zilelor cu strat de zăpadă în depresiunile intramontane este de 80÷120 zile, iar în culoarul văii Lăpuşului este de 70÷80 de zile.

Depresiunea Lăpuşului este cunoscută ca o zonă bogată în precipitații abundente care se manifestă primăvara. Datorită poziției sale, situat fiind în calea principalelor advecții de mase de aer mai umede, cu largă deschidere spre vest, oraşul Târgu Lăpuş beneficiază de cantități anuale de precipitații de peste 800mm. Regimul anual al precipitațiilor atmosferice este de tip continental-temperat, caracterizat printr-un maxim în luna iunie (104,7 l/m²) și un minim în luna februarie (49,1 l/m²).

Anotimpul cu cele mai mari cantități medii de precipitații se înregistrează vara - 32%; primăvara și iarna cantitățile înregistrate reprezintă 23% din totalul anual, iar toamna 22%.

Important de subliniat referitor la regimul pluviometric al zonei Târgu Lăpuş, este caracterul mai puțin excesiv al acestuia, respectiv cantitățile de precipitații sunt distribuite destul de uniform.

Caracterul de torențialitate este mai puțin pronunțat iar fenomenul de secetă mai atenuat. Un element foarte important în combaterea efectelor ploilor abundente îl constituie pădurea și implicit solurile de pădure capabile să rețină până la 80% din precipitații, în comparație cu solurile celelalte, de cele mai multe ori mai fertile, dar incapabile să rețină mai mult de 20% din cantitățile de ape meteorice.

Regimul vânturilor

Regimul vânturilor la nivelul teritoriului și implicit a zonei analizate este determinat de principala poziție și succesiune a diferitelor formațiuni barice care traversează continentul European.

În ce privește această zonă, atât relieful local – urban și periurban – cât și relieful major limitrof zonei, respectiv Munții Gutâi-Țibleș în nord și nord-est, Culmea Breaza în sud și Masivul Preluca în vest, imprimă curenților de aer orientări dictate de configurația generală a sa, influențând vizibil, direcția și viteza vântului.

Circulația generală a atmosferei se caracterizează prin advecția maselor de aer umed pe tot parcursul anului, dinspre nord și vest, împreună cu o nuanță climatică proprie aerului depresionar intramontan al Maramureșului.

Înghițul

Este un fenomen prezent atât pe culmile mai înalte (C. Breaza), cât și în depresiuni, unde au loc ușoare invasiuni termice. Numărul mediu anual al zilelor cu înghiț variază între 160-170 în depresiune, iar în zona Culmii Breaza între 120-160 de zile. Primele zile de înghiț survin în medie în 1 octombrie pe Culmea Breaza, iar în depresiune în 11 noiembrie. Ultima zi cu înghiț se produce ca dată medie la 21 aprilie în depresiuni.

Temperatura

- media multianuală pe Culmea Breaza este de 4 la 6°C, în depresiunea Lăpuș de 6 ÷ 8°C, pe culoarul văii Lăpușului 8 ÷ 9°C, iar la Târgu Lăpuș este de 7,4°C.

- în luna ianuarie temperatura medie are valori pe Culmea Breaza de -4 ÷ -6°C, în depresiune de -4 ÷ -3°C, iar la Târgu Lăpuș este de -3,4°C.

- în luna iulie media temperaturii este pe Culmea Breaza de 16 ÷ 18°C, în depresiune este de 18 ÷ 20°C, iar la Târgu Lăpuș este de 19,3°C.

3.1.6. Flora, Fauna

Particularitățile climei, varietatea formelor de relief și natura diferită a rocilor sunt elemente care au determinat existența unei vegetații și faune bogate.

Vegetația lemnoasă este reprezentată de păduri de fag care acoperă suprafețe mari din regiunea deluroasă la care se adaugă pâlcuri de păduri de stejar, paltin, carpen, plop, mestecăn, frasin și gorun. La liziera pădurii se găsesc un număr mare de specii de arbuști: măceș, alun, porumbar, cătină, corni etc.. De-a lungul văilor se întâlnește arinul, răchita roșie și socul.

Plantele ierboase apar mai mult sub formă de pajiști în care intră: rogozul, trifoiul alb, coada șoricelului, coada calului, firuța, păiuș etc.

Munții din jur sunt bogați în conifere: molid, brad, pin, și arbuști ocrotiți: liliac de munte, smârdar, afin și ienupăr.

Ca o raritate între localitatea Peteritea și Vima există *laleaua pestriță* considerată un unicat la nivel național.

Fauna pădurilor de foioase cuprinde specii de interes vânătorească: mistrețul, ursul, vulpea, cerbul, jderul, huhurezul, uliul, gaița, cinteza, fazanul, etc.

Prin fânațe și pășuni trăiesc o mulțime de insecte și fluturi care formează microfauna.

Fondul ihtiologic al Văii Lăpușului este bogat în exemplare de: scobar, știucă, clean și mreană.

Reptilele cele mai des întâlnite sunt: șarpele de casă, vipera, salamandra și șopârla.

3.1.7. Zone naturale valoroase

În cadrul listei de rezervații și monumente ale naturii de importanță națională a P.A.T.N. – secțiunea III zone protejate, există o listă de rezervații naturale propuse prin studiu I.C.A.S. nr.47/97, care conține cele două UAT de mai jos:

Nr. crt.	Denumirea	Unitatea administrativ-teritorială	Suprafața ha	Tip de rezervație
E	Dobricel	Oraș Târgu Lăpuș	14,00	științifică
F	Rohia	Oraș Târgu Lăpuș	53,00	forestieră

Tabel: Rezervații naturale propuse prin studiu I.C.A.S.

Sursa: PATN 494-2005 – Incredintarea ariilor protejate

Cheile Lapusului

O mențiune specială însă merită mlaștinile, multe dintre ele fiind declarate rezervații naturale. Ele au o vegetație specifică, compusă din mușchiul de turbă (*Sphagnum* sp.), bumbăcarița (*Eriophorum vaginatum*), brădișorul (*Lycopodium inundatum*), planta carnivoră roua cerului (*Drosera rotundifolia*).

În comuna Coroieni, arealului său îi este arondată rezervația peisagistică Cheile Babei, formate din calcare de vârstă eocenă; în chei se întâlnesc cuptoare care produc var prin ardere.

În comuna Băiuț se află rezervația naturală „Peștera cu oase”, ce prezintă în plus un interes științifico-paleontologic, în ea găsindu-se resturi fosile ale ursului de peșteră (*Ursus*

spelaeus); peștera, formată în calcare de vârstă jurasică, conține numeroase formațiuni caracteristice, rezultate din lăcrimarea milenară a apei de infiltrație.

Totodata, muntii care strajuiesc regiunea (Țibleș, Lăpuș, masivul Preluca și Piemontul Șatra) repezinta la randul lor o importanta valoare naturala atat datorita resurselor cat si datorita oportunitatilor de dezvoltare a turismului. O importanta deosebita o reprezinta si lacul Lighet datorita posibilitatii de a practica atat pescuit sportiv cat si activitati de agrement.

Nu in ultimul rand, ar mai fi de mentionat si Arie naturala Protejata rezervația naturală „Cheile Lăpușului (între Groapele și Împreunători)” cu o suprafata de 25 ha. De o sălbăticie ametoitoare, întinzandu-se pe o lungime de 8 km Defileul Lapușului începe din localitatea Razoare și are o lungime de 28 km, sfârșindu-se în apropierea localității Remecioara. Cheile Lapușului ofera posibilitatea de a desfusura activitati precum: sporturi extreme, pescuit sportiv, camping.

3.1.8. Calitatea mediului

Poluarea aerului

Sursele de poluare a atmosferei din perimetrul studiat fac parte din categoria surselor tipic urbane industrializate și anume:

- încălzirea rezidențială proprie,
- prepararea domestică a hranei,
- traficul rutier,
- centralele termice pentru industrie,
- emisii din activități industriale.

Cu toate acestea, având în vedere că majoritatea activităților industriale din zonă și-au diminuat activitatea, unele până la închidere, aerul din depresiunea Lăpușului se încadrează în normele prevăzute de Ministerul Mediului.

Poluarea Apei

Apele din depresiunea Lăpușului se încadrează, la limită, în normele prevăzute de Ministerul Mediului, prezentand inasa un foarte mare potențial de risc de poluare.

Raul Lapus primește in depresiunea Baiut doi mici afluenti: Strâmbu-Băiuț si Botizu. Ambii alfuenti asigura apa necesara exploatarilor miniere de sulf, aur si argind, deversand astfel in raul Lapus o apa poluata. O alta sursa de poluare o reprezinta evacuarea (partiala) a apelor menajere in cursul raului Lapus.

In ceea ce priveste categorioa de calitate a apei, aceasta se incadreaza in categoria I in amonte de Băiuț, in categoria a II-a in amonte de confluenta cu Săsar si degradant in aval pana la confluenta cu Somesul.

Poluare fonica

Principala sursă de zgomot este reprezentată de traficul rutier, înregistrându-se depășiri ale nivelului de zgomot echivalent pentru 24 de ore pentru o mică parte din rețea. Chiar dacă nu direct, și activitatea economică participă într-o mică măsură la poluarea sonoră prin intermediul transporturilor cu vehicule grele.

Colectarea și transportul deșeurilor

Colectarea deșeurilor în orașul Târgu Lapus este efectuată de către primăria orașului care mai deservește încă 4 sate aparținătoare orașului acestea sunt Damacuseni, Rogoz, Rohia, Razoare.

Primăria dispune de un număr de 1500 de pubele din plastic cu un volum al recipientului de $0,12 \text{ m}^3$. Numărul total de ridicări al acestor pubele pe durata unui an de zile este de 52. Containerele cu o capacitate de $1,1 \text{ m}^3$ sunt 250 și sunt ridicate tot de 52 de ori pe durata unui an de zile. Primăria mai deține și 35 de containere cu o capacitate de $4,0 \text{ m}^3$, acestea au o frecvență a ridicărilor de 130 pe durata unui an.

Pentru colectarea separată a deșeurilor menajere primăria dispune de 75 de containere cu o capacitate de $0,14 \text{ m}^3$ pt colectarea hârtiei, 10 containere cu o capacitate de $4,0 \text{ m}^3$ pt colectarea deșeurilor din plastic, 60 de containere cu o capacitate de $0,14 \text{ m}^3$ pt colectarea sticlei și de 1765 de containere cu o capacitate de $0,12 \text{ m}^3$ pt colectarea deșeurilor organice.

Primăria Tg Lapus deține pt transportul deșeurilor 1 autocompactor gunoier cu o capacitate de 8 m^3 , un transportor containere având o capacitate de 4 m^3 , 2 tractoare cu remorca cu capacitatea de 6 m^3 și 2 autobasculante fiecare având o capacitate de 8 m^3 .

Depozitarea deșeurilor

La nivelul județului există un program de înființare a 2 depozite ecologice unul în partea de nord a cărui locație optimă este considerată localitatea Calinești și unul în partea de sud cu locație optimă stabilită la localitatea Recea. Pentru Târgul Lapus locație unde se vor aduce deșeurile va fi cea din partea de sud, adică din localitatea Recea. Suprafața de teren alocată celor 2 locații este de 20ha pt fiecare locație în parte. Finalizarea lucrărilor necesare pentru deschiderea acestor depozite este preconizată a fi în prima jumătate a anului 2010.

În prezent deșeurile colectate din orașul Târgu Lăpuș se depozitează la rampa de gunoi existentă, situată în partea de sud a orașului, pe partea dreaptă a drumului județean DJ 182 Baia Mare – Târgu Lăpuș – Rohia, la aproximativ 3,0 km de limita orașului. Depozitul are o suprafață de 1,75ha și este situat pe un bot de deal. Rampa nu este delimitată de diguri în aval, dar este amenajată (parțial împrejmuită). Structura geologică a terenului este sol argilos, asigurând o permeabilitate scăzută la baza depozitului. Fiind însă

un depozit de vale, scurgerile care pot apărea în urma ploilor din depozit pot ajunge să se infiltreze în zonele joase de luncă.

Capacitatea de depozitare a fost estimată la 440.000m.c, cu o rezervă de 320.000mc. Având în vedere că prin nivelarea și compactarea ce se realizează pe depozit pentru înaintarea frontului de lucru și prin mineralizare, deșeurile își reduc volumul cu peste 60 %, se estimează că depozitul poate fi funcțional pentru o perioadă de încă 40 ani.

Prin intrarea în descompunere a deșeurilor menajere și stradale, se degajă gaze urat mirositoare și toxice, care produc poluarea zonelor adiacente deci și a zonei orașului Târgu Lăpuș.

Deoarece rampa de gunoi nu dispune de un sistem de drenare, colectare și epurare a apelor uzate provenite din infiltrațiile prin depozit, din precipitații, sunt poluate solul, apa subterană și apa văii Rohia.

Pentru ca nu este în conformitate reglementările europene, acest depozit urmează să fie închis până în anul 2012. Pentru acesta va trebui stabilit un plan de măsuri în vederea închiderii și monitorizării post-inchidere. De asemenea conform noilor reglementări privind amplasarea locurilor de depozitare a deșeurilor precum și prioritățile soluțiilor regionale, în concordanță cu cerințele EU, în orașul Târgu Lăpuș urmează să fie amplasată o Stație de transfer care să deservească cca. 40.000 de locuitori, inclusiv locuitorii din comunele din jurul orașului Târgu Lăpuș, respectiv: Groșii Țibleșului, Suciu de Sus, Lăpuș, Băiuț, Coroieni, Cernești, Vima Mică. În acest sens se va prevedea o rampă de depozitare controlată și neutralizării deșeurilor urbane, amenajată și dotată cu instalații și utilaje specifice unei astfel de activități. Amplasamentul propus pentru rampa de depozitare și neutralizare a deșeurilor urbane este în zona celei existente.

Rampa de gunoi este situată în partea de sud a orașului, pe partea dreaptă a drumului județean DJ 182 Baia Mare – Târgu Lăpuș – Rohia, la aproximativ 3,0 km de limita orașului. Platforma actuală cu o suprafață de cca. 2.000 m² se va integra în noua platformă de gunoi, prin împingerea celui existent pe pantă până la partea inferioară unde s-au prevăzut lucrări de impermeabilizare a terenului. La partea superioară a zonei pentru rampă, se va amenaja o incintă de cca. 700 m² pentru amplasarea podului basculă, grupului de exploatare și remiza pentru utilaje.

O serioasă risipă de resurse o reprezintă modul de eliminare a dejecțiilor animaliere, care, nevalorificate în sprijinul producției vegetale, creează și o sursă potențială de poluare a solului și a apelor subterane.

3.1.9. Zone de risc natural și antropic

Riscurile pot fi grupate in 3 categorii, astfel se intalnesc riscuri geofizice, rescursi hidrologice si riscuri antropice.

Riscuri geofizice

În cadrul riscurilor geofizice fenomenale de instabilitate reprezintă principalul element.

Pe teritoriul administrativ al oraşului, nu dispunem de o cartare a acestor fenomene, care să poată fi raportată în procente.

Fenomenele de alunecări afectează, de regulă, versanţii cu pante mari, puternic fragmentaţi de văi adânci, formate de afluenţii r. Lăpuş.

În majoritate, alunecările sunt lente şi în urma precipitaţiilor bogate pot căpăta şi caracter violent, provocând distrugerii.

Perimetrele afectate sunt, de regulă, extravilane şi putem menţiona:

- zona Stoiceni,
- zona Rohia,
- zona Răzoare,
- zona Borcut.

Riscuri Hidrologice

Cercetările de teren efectuate în teritoriul administrativ al oraşului Tg. Lăpuş au pus în evidenţă o serie de revărsări ale cursurilor de apă, ce au produs inundaţii.

Ariile supuse acestor riscuri afectează spaţiile ocupate de albia minoră şi majoră şi, mai rar, terasa inferioară.

În ultimii ani, inundaţiile cele mai serioase le-a produs r. Dobric, ce se revarsă pe întreaga suprafaţă a terasei de luncă până la confluenţa cu r. Lăpuş.

De asemenea, pâraiele ce vin din Munţii Preluca inundă cu frecvenţă mare întreaga zonă a centrului civic al localităţii Răzoare.

Lăpuşul, râul principal ce drenează teritoriul oraşului, produce inundaţii, în special pe malul stâng şi deseori se revarsă şi în aval de localita

Următorii factori determină zonele de risc antropic:

- epurarea necorespunzătoare a apelor uzate;
- existenţa gurilor de deversare fără ca apele uzate să treacă prin staţia de epurare;
- gradul insuficient de regularizare al subbazinului Lapuş;

După cum se observă bazinul râului Lăpuş reprezintă o astfel de zonă.

Riscuri antropice

Sunt legate de exploatarea minieră din zona localităţii Răzoare, respectiv a celor de bentonită, fier şi mangan.

Haldele rezultate în urma prospecțiilor geologice sau a exploatărilor miniere se află într-un echilibru incert și pot fi afectate de eroziuni de suprafață, șiroiri, eroziuni laterale exercitate de torenți, putând în anumite condiții prezenta un risc pentru ariile limitrofe

Următorii factori determină zonele de risc antropic:

- epurarea necorespunzătoare a apelor uzate;
- existența gurilor de deversare fără ca apele uzate să treacă prin stația de epurare;
- gradul insuficient de regularizare al subbazinului Lăpuș;

După cum se observă bazinul râului Lăpuș reprezintă o astfel de zonă.

3.3. Patrimoniul public construit

Teritoriul periurban al Târgului Lăpuș cuprinde un număr impresionant de monumente istorice de tipul: monumente situri arheologice, monumente de arhitectură, clădiri memoriale și monumente de artă plastică, dispersate în întreaga zonă, multe oferind și un fond etnografic remarcabil.

Totalitatea monumentelor aflate pe teritoriul orasului Targu Lapus este de 23.

Nr crt	Denumire	Localitate	Datare
1	Asezare	Damacuseni	Epoca bronzului, cultura Suciu de Sus
2	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Boiereni	Sec. XVIII
3	Biserica Reformata	Damacuseni	1843
4	Biserica de lemn "Intrarea in Biserica"	Dobricu Lapusului	Sec.XVIII
5	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Dobricu Lapusului	Sec.XVIII
6	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Dumbrava	Sec.XVIII
7	Biserica de lemn "Sf Maria"	Fantanele	Sec.XVIII
8	Biserica de lemn "Sf Apostoli"	Groape	1830
9	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Inau	1689
10	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Razoare	1731
11	Biserica de lemn "Sf Dumitru"	Razoare	Sec.XVIII
12	Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva"	Rogoz	Sec.XVIII
13	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Rogoz	1661
14	Casa de lemn	Rohia	1820
15	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Stoiceni	1860

16	Biserica Reformata	Targu Lapus	Sec.XVIII
17	Scoala Veche	Targu Lapus	1858
18	Primaria Veche, azi Politia Targu lapus	Targu Lapus	Sec.XIX
19	Biserica Romano-Catolica	Targu Lapus	1831
20	Monumentul eroilor de la 1848 si din cele doua razboaie mondiale	Borcut	1935 – 1989
21	Monumentul eroilor cazuti pentru Unirea tuturor romanilor	Targu Lapus	1935
22	Cruce in memoria Eroilor cazuti in primul razboi mondial	Rohia	1921 – 1923
23	Troita de lemn in memoria Eroilor diin primul razboi mondial	Stoiceni	1938

Tabel nr. : Lista Monumentelor Istorice, aflate pe raza orasului Targu Lapus

- În comuna Suciu de Sus, pe teritoriul satului cu același nume, au fost descoperite (1887, 1913, 1961) o necropolă de incinerare datând din epoca bronzului mijlociu (sec. 15-14Î.Hr.) și o necropolă de inhumație de la începutul Epocii fierului (1200-450/300Î.Hr.), în care s-a găsit material arheologic caracteristic unei culturi (*Cultura Suciu*), reprezentată prin ceramică tipică (castroane tronconice carenate, cești cu o toartă supraînălțată, cu decor geometric spiralic ș.a.) și prin numeroase depozite de bronzuri.

- În comuna Lăpuș există biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, ce datează din secolul al XVI-lea, având picturi interioare în tempera din 1697; tot aici au fost descoperite urmele unei așezări din Epoca bronzului și o necropolă de la sfârșitul Epocii bronzului și începutul Epocii fierului, cu un inventar bogat (podoabe și butoni de aur, topoare de luptă din fier, pumnale, urne din ceramică, străchini decorative cu motive geometrice etc.).

- În comuna Cupșeni, se află o biserică de lemn monument de arhitectură, ce datează din anul 1600.

- In centrul orasului Targu Lapus se afla Monumentul eroilor cazuti pentru reantregirea neamului amplasat, ridicat in anul 1935, distrus in 1940, refacut in anul 1946 (opera sculptorului Balan Gheorghe).

- in incinta Liceului teoretic “Petru Rares”, ridicat de catre “Astra Lapusana”, se afla monumentul istoric cu bustul lui “Petru Rares (opera sculptorului Mircea Roman)

- Crucea ridicata in fata Bisericii ortodoxe romane din orasul Targu Lapus, in cinstea eroilor cazuti in primul razboi mondial

Țara Lăpușului adăpostește biserici din lemn, aflate în patrimoniul UNESCO. In total , intreaga zona numara de 28 Biserici-muzeu din lemn.

Reprezentativa a zonei se află la Rogoz, Biserica "Arhanghelii Mihail și Gavril", a fost construită la 1560. În 1661 biserica a fost distrusă parțial de tătari dar refăcută ulterior în forma actuală. Cele 125 de capete de cal stilizat simbolizează fuga spre veșnicie. Aceasta biserica este inclusă în patrimoniul UNESCO și beneficiază de punerea în valoare printr-un proiect PHARE în valoare de 184.622,60 Euro, din care contribuția locală – 53.860,61 Euro .

Mănăstirea Sfânta Ana de la Rohia construită între anii 1923 – 1925, se află în mijlocul unui codru de stejar și fag pe dealul numit "Dealul-i Vie" la 500 de metri altitudine. Este o manastire monahi, o comunitate izolată care impresionează prin atmosfera de pace și reculegere, prin parcul îngrijit și clădirile sobre. Biblioteca mănăstirii, însumând peste 40.000 de tomuri, teaurizează valori deosebite.

Manastirea nou construita, "Sfântul Ilie", se află la hotarul dinspre sud a Țării Lăpușului.

De asemenea, descoperirile arheologice de pe teritoriul judetului, vestigiile datate ca fiind din Epoca Bronzului de pe Valea Chioarului, Sapanta, Lapus, demonstreaza o continuitate de locuire inca din prima parte a epocii metalelor.

Valoroase pentru patrimoniul local, una din cele doua claduri culturale de patrimoniu o reprezinta Scoala veche din piatra, datata din 1858, situata in centrul orasului Targu Lapus, declarata muzeu istoric, pentru comemorarea zilei de 5 decembrie 1918, cand a avut loc macelul asupra romanilor care sarbatoreau Unirea principatelor Romane.

Cea de-a doua, Primaria veche a orasului Targu Lapus este datata din sec. XIX-lea si adaposteste azi policlinica orasului.

Muzeele locale se gasesc dupa cum urmeaza:

1. Muzeul de pe langa "Casa poetului" de la Manastirea Rohia
2. Muzeul din incinta Clubul elevilor Targu Lapus
3. Muzeul de pe langa Sc. gen. Dumbrava
4. Muzeul Florian, la 10 km de orașul Târgu Lăpuș, înspre localitatea Cernesti. O poiana care gazduiește lucrari de sculpturi în aer liber.

Tara Lapusului, loc bogat in traditii si obiceiuri detine si un patrimoniu bogat de echipamentele traditionale utilizate; dintre cele utilizate in zona sunt cele ce apartin artei populare si care se utilizeaza la: tesutul la razboi, tesaturi din fire naturale, lucrutul in lemn (inclusiv sculptura cu motive traditionale), ceramica si olarit, costume populare, instrumente muzicale.

4. INFRASTRUCTURĂ

4.1. Retele de transport rutiere/feroviare/aeriene

4.1.1. Drumuri

In cadrul Planului Judetean de Dezvoltare Durabila a judetului Maramures sunt prevazute 4 coridoare rutiere strategice. Targu Lapus este cuprins atat in culoarul II, Viseul de Sus (Valea Vaserului) - Viseul de Jos - Bogdan Voda - Sieu - Botiza - Baiut - Targu Lapus - Vima Mica - Boiu Mare - Mesteacan - Somcuta Mare - Miresu Mare - Ulmeni - Arinis, cat si in culoarul III, Sighetu Marmatiei - Sapanta - Giulesti - Mara - Izvoarele - Valea Neagra - Firiza - Baia-Mare - Copalnic Manastur - Targu Lapus - Coroieni - limita judetul Salaj. Drumul de la Baia Mare la Targu Lapus, strabate o zona deluroasa pitoreasca, strabatuta de livezi, paduri si pasuni care constituie sursele de baza ale existentei locuitorilor din satele acestui tinut.

De asemenea, orasul se incadreaza si in subculoarul VIII Targu Lapus - Suciu de Sus - Botiza, subculoar creat pentru a facilita traficul rutier si pentru a scurta relatia rutiera dintre centrele economice si turistice cele mai importante.

Pe teritoriul oraşului Târgu Lăpuş trec trei drumuri judeţene si un drum national dupa cum urmeaza:

- DJ 109F, asigurand legătura cu oraşul Cavnic (de-a lungul văii Lăpuşului, până la intrarea acesteia în defileu) traversand comunele Lăpuş și Băiuț. Acesta se leaga cu DN 1C (E 58), in directia Dej, respectiv Cluj-Napoca, traversand satele Coroieni și Poiana Blenchii (județul Sălaj). Tot din DJ 109F, la iesirea din localitatea Răzoare, se desprinde DJ 109G, care face legatura cu DN 1C prin Țara Chioarului. De asemeni, pe DJ 109 F Targu Lapus - Coroieni se poate ajunge in judetul vecin Salaj,

- DJ 182 asigurand legătura cu Baia-Mare, traversand totodata satele Cernești și Copalnic Mănăştur, unindu-se cu DN 1C, in directia Dej, traversand satul Chiuiesti (județul Cluj). Acesta reprezinta unica relatie de transport intre resedinta de judet Baia Mare si orasul Targu Lapus.

- DJ 171 asigurând legătura cu DN 17 spre Dej si Bistrița sau DN 15A spre Reghin. Acesta traverseaza catele Suciu de Sus și Spermezeu (județul Bistrița Năsăud).

- DN 18 B Somcuta Mare - Copalnic Manastur asigurand legatura orasului Somcuta Mare cu Tara Lapusului prin vestitul „Tablou al Prelucilor”.

Dintre drumurile comunale menționăm DC 37 și DC 53 ambele către comuna Cupșeni.

Pentru analiza circulației actuale din teritoriul administrativ a fost luată în considerare întreaga rețea de drumuri județene și drumurile comunale care fac legătura între localitățile componente ale orașului Târgu Lăpuș precum și între acestea și comunele învecinate. Lungimea totală a rețelei studiate este de circa **71 km**.

De mentionat este faptul ca judetul Maramures este situat excentric fata de traseul autostrazilor - culoarul IV si IX, respectiv autostrada Transilvania (Bechtel).

Tip	Total	Starea tehnică			Îmbrăcăminte		
		bună	asfalt	asfalt	asfalt	bună	medie
DJ	55,0%, din care	69,8%	17,8%	12,4%	87,6%	12,4%	
DC	45,0%, din care		46,7%	53,3%	28,9%	60,9%	10,2%

Tabel A3: Distribuția rețelei de drumuri după starea tehnică și tipul de îmbrăcăminte

Sursa: PUG

Disfuncționalitățile principale sunt cauzate de amplasarea geografică și condiționările reliefului și constau în existența unor legături dificile (în general pe traseu ocolitor) cu unele zone ale județului: zona Codrului (malul stâng al Someșului), Maramureșul istoric, valea Izei, valea Vișeuului și Borșa.

Datorită specificului orașului Târgu Lăpuș, cu 13 sate aparținătoare, situate la distanțe cuprinse între 2 și 12 km de Târgu Lăpuș, problemele cele mai importante în ceea ce privește trama majoră de circulație apar la nivelul teritoriului administrativ, mai exact la drumurile de penetrație și cele de legătură între localitățile componente. În categoria drumurilor de penetrare, care asigura conexiunea cu restul județului și conectarea la culoare și subculoare, Targu Lapus se incadreaza in Drumul de penetrare X: DN 18 B limita judet Cluj - Targu Lapus.

În cadrul satelor componente în afară de traseele drumurilor DN 18 B și DJ 109 F prin satele Rohia, Răzoare, Dămăcușeni, Rogoz care sunt asfaltate, celelalte străzi sunt de pământ sau semi-pietruite, în general fără trotuare și rigole.

În localitatea Târgu Lăpuș rețeaua stradală are o lungime de circa 21 de km din care 9,3 km de categoria a III-a și 11,4 km de categoria a IV-a. Mai puțin de 40% din străzile orasului sunt asfaltate și aproape 50% sunt străzi în marea lor parte din pământ sau parțial pietruite. Acestea din urmă nu au nici amenajările minime necesare pentru circulația pietonilor și scurgerea apelor meteorice.

Categorie	Total	Îmbrăcăminte de			
		asfalt	beton	pietruit	pământ
III	45,0%, din care	80,8%	8,4%	10,8%	-
IV	55,0%, din care	5,6%	4,4%	2,2%	87,8%

Tabel nr. A4: Rețeaua de străzi din localitatea Târgu Lăpuș după tipul de îmbrăcăminte

Sursa: PUG

Problema principală este data de existența unei trame stradale tentaculare despărțită în două zone de râul Lăpuș și în cadrul căreia nu există un inel complet, legătura între zone realizându-se pe un traseu ocolitor ce trece prin centrul orașului. Existența unui singur pod peste râul Lăpuș în dreptul localității Târgu Lăpuș îngreunează și mai mult traficul.

În localitățile componente există zone cu locuințe care nu sunt deservite de străzi, cel mai bun exemplu fiind localitatea Boiereni, unde accesul la un grup de case se face prin valea pârâului. De asemenea, există străzi al căror traseu este întrerupt de proprietăți private accesul la unele grupuri de locuințe făcându-se pe traseu ocolitor.

În cadrul Planului Județean de Dezvoltare Durabilă a județului Maramureș sunt prevăzute 4 coridoare rutiere strategice. Târgu Lăpuș este cuprins atât în culoarul II, Viseul de Sus (Valea Vaserului) - Viseul de Jos - Bogdan Voda - Sieu - Botiza - Baiut - Târgu Lăpuș - Vima Mica - Boiu Mare - Mesteacan - Somcuta Mare - Miresu Mare - Ulmeni - Arinis, cât și în culoarul III, Sighetu Marmatiei - Sapanta - Giulesti - Mara - Izvoarele - Valea Neagra - Firiza - Baia-Mare - Copalnic Manastur - Târgu Lăpuș - Coroieni - limita județul Salaj. Drumul de la

Baia Mare la Targu Lapus, strabate o zona deluroasa pitoreasca, strabatuta de livezi, paduri si pasuni care constituie sursele de baza ale existentei locuitorilor din satele acestui tinut.

4.1.2. Retele feroviare

Pe teritoriul oraşului nu există căi ferate, cele mai apropiate stații importante de cale ferată aflându-se la Baia Mare, Galgau si Dej.

4.1.3. Transport (public) in comun

Constituind unul din nodurile rutiere importante la nivelul judeţului, Târgu Lăpuş se prezinta ca punct strategic si in ceea ce priveste transportul de marfă și călători. Acesta desfășurându-se cu precădere pe drumurile județene în direcțiile: Copalnic-Mănăştur – Baia Mare (DJ182), Lăpuş – Băiuţ (DJ109F), Suciul de Sus – Spermezeu – DN17 (DJ171) sau Suciul de Sus – Botiza (DJ171 – DJ171A) si Coroieni – DN1C (DJ109F). Cat despre drumurile comunale mai importante pentru traficul generat menționăm DC36, DC37 și DC53 care asigură legătura comunei Cupşeni cu oraşul Târgu Lăpuş și cu reţeaua de drumuri judeţene.

Dintre localitățile componente care ar putea genera trafic, în special legat de activitățile turistice, menționăm: Rohia (mănăstirea Rohia), Stoiceni (ape minerale, festival folcloric, mănăstirea Şatra), Groape (Cheile Lăpuşului – drum de acces foarte prost).

Singurul sector de drum pe care capacitatea de circulație este depășită este pe drumul judeţean 171 între satele Rogoz și Suciul de Sus. Trafic semnificativ, dar fără depășirea capacității de circulație, se mai înregistrează si pe drumurile județene 182 (spre Baia Mare) și 109F (între Târgu Lăpuş și Rogoz).

Valorile calculate pentru fluxurile de trafic indică și nivelul tranzitului de marfă prin localitățile aflate de-a lungul drumurilor importante (Târgu Lăpuş, Răzoare, Dămăcuşeni, Rogoz, Stoiceni).

Transportul de calatori

In Targu Lapus exista o autogara amenajata langa sediul Primariei, pe un teren al acesteia. In ciuda starii de functionare, autogara se afla in stadiu avansata de degradare: cladirea este veche si deteriorata, mobilierul este distrus sau foarte vechi, platforma degradata, pe alocuri asfaltul lipsind, iar imprejmuirea este deteriorata. In plus, se semnaleaza si prezenta cainilor comunitari.

SC Translapusul SRL este o firma de transport calatori, cu 15 asociati care au cumparat spatiile, terenul si mijloacele de transport necesare. Acesta firma efectueaza 9 curse active pe zi in cursul saptamanii, din care 8 inspre Baia Mare si o cursa spre Cluj, sambata sunt 4 curse din care 3 spre Baia Mare si una inspre Cluj, iar duminica sunt 5 curse,

4 la Baia Mare și una la Cluj. Această firmă prin cursele pe care le face acoperă în mare parte nevoile de transport spre cele 2 orașe ale locuitorilor din orașul Târgu Lăpuș.

Există curse care fac legătura dintre orașul Târgu Lăpuș și toate localitățile componente, cu excepția satului Groape, precum și o serie de curse interurbane care asigură legăturile cu municipiul Baia Mare și comunele din teritoriul periurban învecinat.

Către localitatea	Frecvența (curse/zi)	Tipul mijlocului de transport
Boiereni	3	autobuz
Borcut	3	autobuz
Dobricu Lăpușului	3	autobuz
Fântânele	3	autobuz
Inău	1	microbuz
Răzoare	3	autobuz
Rogoz	3	autobuz

Tabel nr. A5: Transport în comun în teritoriul administrativ al orașului Târgu Lăpuș

Sursa: PUG

Traficul de marfă pe sectorul de drum cuprins între Târgu Lăpuș și limita județului Cluj (pe DN 18B) este nesemnificativ în prezent și deci nu afectează localitatea Rohia. În orașul Târgu Lăpuș arterele afectate de tranzitul de marfă sunt: str. Tineretului, Piața Eroilor, str. Liviu Rebreanu, str. Pieței, str. Țibleșului și str. Morii.

Principalele probleme ale rețelei de circulație și ale transportului de marfă și călători în orașul Târgu Lăpuș sunt determinate de încadrarea localității în teritoriu și de modul de dispunere și inter-relaționare în timp a principalelor funcțiuni urbane.

Așezarea orașului Târgu Lăpuș permite legătura orașului în teritoriu pe un număr limitat de căi: pe direcția est-vest de-a lungul văii Lăpușului, spre sud peste înșeuarea de la Coroieni și peste culmea Măgoaja, spre nord (către Baia Mare) peste colinele Bloajei. Localitățile componente ale orașului se află în general de-a lungul văilor care fragmentează culmile domoale ce închid depresiunea Lăpușului. Date fiind aceste elemente invariabile ale

sitului, rețeaua locală de drumuri s-a constituit în timp ca o tramă radială determinată de configurația terenului, transportul în comun fiind adaptat situației.

În ceea ce privește asigurarea fluenței și siguranței circulației pe rețeaua stradală a orașului organele abilitate elaborează o serie de reglementări privind modul de desfășurare a traficului dinamic, staționar și pietonal. Transpunerea în practică a acestor reglementări se realizează prin semnalizarea verticală și orizontală care, pentru a fi eficiente, alcătuiesc un sistem unitar coerent, fiind ușor perceptibile de către participanții la trafic. În ceea ce privește sistemul actual de semnalizare principalele deficiențe constatate sunt date de semnalizarea orizontală nesatisfăcătoare, fiind incompletă și în mare parte în stare de uzură.

Traficul de autovehicule între Baia Mare și spre Dej se caracterizează ca un trafic greu din cauza volumului mare de marfuri ce se transportă: lemn, minereuri, aprovizionarea populației, cariere de piatră. În cadrul studiului de trafic elaborat în cursul lunii martie a anului 2009, s-a evidențiat necesitatea unei rețele stradale care să asigure circulația vehiculelor grele în afara centrului.

Modernizarea infrastructurii publice urbane a orașului Targu Lapus cu îmbracaminte din beton asfaltic va îmbunătăți și ecologic această zonă.

O altă măsură care ar fi necesară este realizarea de piste de cicliști, fapt ce va contribui la sporirea siguranței de circulație a autovehiculelor grele și a fluxurilor de pietoni și cicliști.

Problema cea mai importantă în ceea ce privește traficul din cadrul orașului o reprezintă singurul pod peste râul Lapus. Acest pod este construit în anul 1960, și situează lângă centrul orașului și nu corespunde clasei de încărcare ce se cere la ora actuală, clasa E pentru vehicul special de 80 tone sau autovehicule de 30 tone.

Construirea unui nou pod ar contribui la fluidizarea traficului din oraș. Podul actual creează un blocaj în legătura dintre cele 2 maluri ale Lapusului. Acesta blocaj apare din cauza numărului mare de autovehicule care îl traversează.

4.2. Rețele de telecomunicație

Sectorul de telecomunicații, parte importantă a infrastructurii unei țări a cunoscut o dezvoltare importantă în ultimii ani. Direcția principală urmărită a constat în alinierea la noile tehnologii utilizate de țările dezvoltate.

Țara Lăpușului este racordată la rețeaua telefonică națională și internațională, în fiecare localitate existând un oficiu poștal.

Pe Vârful Văratec din Munții Lăpușului, există un releu pentru amplificarea emisiilor radio-tv, iar orașul Târgu Lăpuș dispune de o rețea de racord la televiziunea prin cablu.

În ultimii ani, s-au executat noi trasee de cabluri și fibre optice de înaltă și joasă frecvență, din care amintim aici legătura Baia Mare – Satulung – Șomcuța Mare – Valea Chioarului – Boiu Mare – Vima Mică – Târgu Lăpuș – Răzoare – Vălenii Lăpușului – Coroieni – Drăghia – limită de județ, cu o lungime de 101,9 km.

În general, infrastructura la nivelul telecomunicațiilor există în teritoriul periurban, însă nu este suficient de bine dezvoltată, impunându-se adaptarea acesteia la nevoile și solicitările înregistrate.

4.3. Gospodărirea complexă a apelor și alimentările cu apă

4.3.1. Rețea de apă potabilă

Orașul Târgu Lăpuș este singura localitate din teritoriul administrativ care beneficiază de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, deservind un număr de 4.300 locuitori, respectiv 30,39% din totalul populației orașului, precum și un număr de 180 de agenți economici.

Operatorul de servicii apă-canal în orașul Târgu Lăpuș este Serviciul Tehnic, Prestări Servicii Publice din cadrul primăriei orașului Târgu Lăpuș.

Alimentarea cu apă se face, în general, din surse subterane sau captări de izvoare și rețele de distribuție realizate pe plan local în general, fără amenajări pentru tratarea și înmagazinarea apei potabile și fără asigurarea zonelor de protecție pentru captări. Cu toate că teritoriul periurban se bucură de o rețea hidrografică bine dezvoltată și de o climă cu multe precipitații, necesarul de apă potabilă nu este în totalitate acoperit, aceasta și din cauza unor disfuncționalități la nivelul capacității de compensare și de înmagazinare, din cauza unor rețele de distribuție uzate (cu mari pierderi pe traseu), din cauza debitelor mici la captare – tratare, cauza principală fiind rezolvarea doar parțială a rețelei de distribuție cu apă.

Populația racordată la rețeaua de apă în sistem centralizat:

- Locuințe individuale – 1070 (2200 persoane) – jumătate nu au canalizare pe stradă;
- Asociații de locatari – 18 autorizate (34 blocuri) – 2300 persoane;
- Agenți economici – 143 abonați la apă, contorizați, 133 abonați canal.

Cantitatea de apă potabilă introdusă în rețea este de 1666m³/zi, din care debitul de apă distribuit consumatorilor este de 1327m³/zi, rezultând că pierderile de apă din rețea sunt

mici. Din debitul distribuit se folosește pentru uzul casnic cantitatea de 1175m³/zi, ceea ce indică un consum specific de 273dm³/loc,zi – nu se respectă valorile corespunzătoare din STAS 1343/1 – 1995. **Lungimea străzilor cu rețele pentru alimentarea cu apă este de 21,0km, gradul de echipare fiind de 100%.**

În mediu rural, situația alimentării cu apă este exemplificată în următorul tabel:

Nr. crt.	Localitate	Nr. populație	Nr. gospodării	Din care		Sursa de apă
				Nr. captări	Nr. gospodării	
1.	BOIERENI	549	197	3	36	Izvor
2.	BORCUT	543	196	2	120	Izvor
3.	CUFOAIA	250	84	2	12	Izvor
4.	DUMBRAVA	261	99	5	34	Izvor
5.	DOBRIC	470	189	7	60	Izvor
6.	DĂMĂCUȘENI	994	362	4	120	Izvor
7.	FÂNTÂNELE	348	132	5	90	Izvor
8.	GROAPE	95	37	-	-	-
9.	INĂU	358	125	-	-	-
10.	RĂZOARE	1067	345	23	182	Izvor
11.	ROGOZ	1718	491	7	220	Izvor
12.	ROHIA	837	293	4	250	Izvor
13.	STOICENI	322	125	2	50	Izvor

Tabel nr. A6:

Captare

Sursele de apă ale sistemului centralizat sunt subterane, fiind reprezentate de două captări ale apei freatică din luncile râului Suciu și pârâului Râoia afluenți ai râului Lăpuș, râu ce traversează orașul Târgu Lăpuș.

a. **Captarea Suciu** este compusă din două drenuri, unul situat pe malul stâng al râului Suciu, realizat din tuburi de beton, cu o lungime L = 600 m și diametru D = 600 mm, pe care sunt prevăzute 6 cămine de vizitare și un puț colector, dat în funcțiune în anul 1978 cu un debit instalat de 6,5 l/s, iar celălalt este amplasat pe malul drept, realizat din tuburi de

beton, cu lungimea $L = 500$ m și diametru $D = 300$ mm, pe care sunt prevăzute 5 cămine de vizitare și un puț colector, dat în funcțiune în anul 1974 pentru un debit instalat de 10 l/s.

Apa captată de la frontul de pe malul stâng este condusă printr-o conductă cu $D_n = 250$ mm, care traversează râul Suci și se racordează la frontul de pe malul drept.

Drenul de pe malul drept al râului Suci este scos din funcțiune datorită riscului crescut de impurificare a apei captate în urma afectării zonei de protecție sanitară de către inundațiile din ultimii ani care au distrus apărarea de mal existentă în zona frontului de captare, accentuându-se fenomenul de erodare a malului.

Drenul de pe malul stâng este funcțional și în momentul de față această captare furnizează în total un debit zilnic mediu de 6 l/s.

b. Captare Râoaia a fost dată în folosință în anul 1994 și este realizată dintr-un dren, situat la 4 m adâncime, acoperit cu 2 straturi de filtru invers, având lungimea $L = 1.370$ m, realizat din tuburi de beton cu $D_n = 400$ mm, $l = 5$ m, perforate la partea superioară. Pe dren sunt prevăzute 23 de cămine de vizitare din tuburi de beton prefabricate cu $D_n = 1,00$ m, acoperite cu capace metalice, prevăzute cu încuietoare. La capătul aval al drenului sunt prevăzute un cămin colector din tuburi prefabricate din beton $D_n = 2,00$ m și un cămin de măsurare a debitelor cu deversor, ambele acoperite.

Deși capacitatea proiectată de captare a frontului Râoaia este $Q = 50$ l/s, după punerea în funcțiune s-a constatat că debitul mediu zilnic captat este de doar $Q = 15$ l/s. Motivele sunt atât de natură geologică cât și o consecință a modificării configurației albiei pârâului Râoaia în urma viiturilor din ultimii ani și a lipsei apărărilor de mal în zona frontului de captare, din păcate aceste probleme nefiind luate în considerare la proiectarea captării.

În momentul de față se fac demersuri pentru executarea lucrărilor de amenajare a albiei și consolidarea malurilor pârâului Râoaia în zona frontului de captare, lucrări ce ar asigura stabilitatea zonei de protecție sanitară, sporirea capacității de captare și menținerea calitatății apei brute captate.

În jurul celor două captări sunt instituite zone de protecție sanitară conform legislației în vigoare și sunt împrejmuite cu gard din stâlpi de beton armat și sârmă ghimpată.

Aducțiunea și înmagazinarea apei

Apa captată la frontul Suci este transportată gravitațional printr-o conductă din tuburi de azbociment cu $D_n = 250$ mm și $L = 3,50$ km până la gospodăria de apă de pe strada Țibleșului din orașul Târgu Lăpuș, care cuprinde un rezervor tampon cu $V = 150$ mc, o stație de tratare cu clor a apei înmagazinate și o stație de pompare.

Apa captată la frontul Râoaia este transportată gravitațional printr-o conductă din tuburi de oțel cu diametrul $D = 400$ și lungime $L = 15,00$ km până la rezervoarele din cadrul gospodăriei de apă Obreja.

Gospodăria Obreja cuprinde 2 rezervoare de înmagazinare, având capacitatea de 1.000 mc fiecare și o stație de clorinare cu clor gazos, la care lucrările de instalații nu au fost finalizate. Unul din rezervoare este scos din funcțiune din cauza unor fisuri apărute în radierul acestuia, necesitând lucrări de hidroizolație.

De la rezervoare apa este transportată către oraș printr-o conductă de oțel cu Dn = 400 mm și lungime L = 3,22 km, până în apropierea gospodăriei de apă din Targul Lapus.

Stația de pompare este amplasată la gospodăria de apă de pe strada Țibleșului din orașul Târgu Lăpuș . Aceasta este echipată cu 3 pompe tip SADU 100B acționate de 2 motoare electrice asincrone de 45 kW și unul de 30 kW.

Distribuția apei provenite din sursa Suciu se face prin pompare și numai atunci când apa provenită de la sursa Râoaia nu acoperă necesarul de apă al orașului.

Rețeaua de distribuție a apei potabile este de formă mixtă. Conductele de distribuție au diametre cuprinse între 50 mm - 250 mm și sunt realizate în proporție de 29% din tuburi de azbociment vechi de 35 de ani, restul de 71% fiind realizate din tuburi de polietilena (PE PN10) cu vechime maximă de 2 ani.

Având în vedere că nu au fost înlocuite toate conductele vechi de azbociment, presiunea maximă de lucru este de 3,5 atm. O creșterea presiunii peste această limită, combinată cu vibrațiile produse de traficul rutier pot duce la avarierea conductelor amplasate în general de-a lungul arterelor de circulație.

Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile este de 24,30 km, acoperind doar 96,3 % din rețeaua stradală existentă. În prezent, rețeaua de alimentare cu apă potabilă acoperă în localitatea Targu Lapus necesarul a 90% din populația acestuia, iar în localitățile Damacuseni și Rogoz necesarul a **80% (141 puncte de consum), respectiv 50% (aproximativ 200 puncte de consum)**.

Sistemul centralizat de alimentare cu apă la nivelul orașului are prevăzută rezerva de apă necesară stingerii eventualelor incendii dar rețeaua de distribuție nu este echipată cu hidranți de incendiu.

Contorizarea

Sistemul de alimentare cu apă nu este în totalitate contorizat, situația contorizării în momentul de față prezentându-se astfel:

- 100 % din blocurile de locuințe; (din totalul de 33 blocuri)
- 80% din casele particulare (din totalul de 1083 case particulare)
- 100% agenții economici; (din totalul de 180 agenți economici)

Calitatea apei

Buletinele de analiză periodice ale Direcției de Sănătate Publică Maramureș indică o calitate corespunzătoare a apei potabile din punct de vedere chimic și biologic la intrarea în

rețeaua de distribuție dar la extremitățile rețelei se constată de multe ori depășirea indicatorilor biologici reglementați pentru potabilitatea apei. Din acest motiv se impune o hiperclorinare a apei furnizate, fapt ce determină depășirea dozei de clor rezidual în apă la consumatorii cei mai apropiați de tratare a apei cu clor.

Cantități de apă asigurate

Volumul de apă potabilă asigurat în anul 2007 a fost de cca 220.000 mc din care 50.000 mc pentru agenții economici și 170.000 mc pentru populație, în totalitate din surse subterane.

4.3.2. Sistem de canalizare

Sistemul de canalizare a apelor uzate exista doar in zona urbana a orasului, mai exact in localitatea Târgu Lăpuș. Acesta masoara 23,89 km (**23,7 km pt PIDU - din INS**) si raspunde unui numar de 5.500 locuitori si 160 agenti economici. Cu toate acestea, sistemul de canalizare nu reuseste sa acopere nevoia reala existenta.

Sistemul de canalizare fost realizat între anii 1970–1980, din tuburi de beton cu diametre între 100 – 600 mm, îmbinate prin sistem „cep și buză” fără inele de etanșare, fiind de tip divizor, inasa nu acoperă întreaga rețea stradală a orașului, fiind imperios necesara extinderea acesteia.

Lungimea străzilor cu conducte de canalizare este de 14,3 km, reprezentând circa 68.6% din lungimea totală (21 km) a străzilor orașului.

Canalizarea lipsește în cea mai mare parte a teritoriului periurban. Canalizarea apelor uzate menajere și a celor pluviale din orașul Târgu Lăpuș este realizată în sistem divizor.

Cele două colectoare principale de canalizare menajeră preiau apele uzate din zonele de locuințe de pe cele două maluri. Pe malul stâng colectorul pornește din zona platformei industriale din partea de est a orașului, subtraversează apoi râul Lăpuș și se continuă cu diametrul Dn60 cm până la stația de epurare orășenească situată în partea de vest a localității. Pe malul drept colectorul pornește cu diametrul Dn30 cm din zona centrală a orașului și se continuă pe o lungime de cca. 2,5 km până la stația de epurare orășenească.

Funcționează fose septice la: S.C. "PARIZIANA", EXTRAMOB, R.A.D.P.

Categoria Apei	Receptori	Volum total evacuat (mc)		
		Maxim zi	Mediu zi	Annual
Ape orășenești	Raul Lăpuș	2.333	1.728	630.000

Tabelul A6: Evacuarea apelor uzate in anul 2000

Sursa: PUG

Canalizare pluviala

Rețeaua de canalizare pluvială există doar în zona centrală a orașului Târgu Lăpuș și acoperă o lungime de aproximativ 2 km de stradă, fiind confecționată din tuburi de beton ovoidale cu diametrul de 600-800 mm. O parte din această rețea deservește zona centrului (str. Eroilor, str. Doina), deversarea efectuându-se prin două guri de scurgere în râul Lăpuș, iar o altă parte deservește zona de nord a centrului (str. Pieții, parțial str. Sadoveanu și parte din str. Anton Pann, de lângă sere), deversarea făcându-se, de asemenea, în râul Lăpuș.

Rețeaua pluvială este mult mai slab dezvoltată decât cea menajeră, neacoperind necesarul orașului Târgu Lăpuș. În prezent, scurgerile meteorice din apropierea zonei canalizate sunt colectate prin rigole stradale care, în final, se descarcă în gurile de scurgere. Situația este necorespunzătoare întrucât zona canalizată nu oferă capacitatea corespunzătoare, existența rigolelor nu se încadrează în profilul unei artere principale (acolo unde este cazul), iar secțiunea rigolelor reduce din lățimea zonei carosabile. Astfel se considera impetuos necesară extinderea și modernizarea rețelei de canalizare pluvială.

4.3.3. Sisteme de epurare

Creșterea populației orașului Târgu Lăpuș și dezvoltarea industrială au avut ca efect creșterea cantității de apă uzată rezultată, precum și a cantității de substanțe poluante conținute de acestea.

Rețeaua de canalizare și stația de epurare existente nu pot face față acestor creșteri având ca efect direct impurificarea emisarului - râul Lăpuș. În prezent, spre stția de epurare se îndreaptă 3 canale colectoare principale: două cu diametrul de 300 mm și o lungime de 1.500 m fiecare și unul cu diametrul de 500 mm – 600 mm și o lungime de 2.100 m.

Pentru a preveni degradarea calității apei râului Lăpuș, în anul 2007 s-au executat lucrări de extindere a capacității stației de epurare la 100 l/s și amplificarea sistemului de canalizare din oraș (L=409 m de tuburi de PVC S_n4 cu inel de etanșare de cauciuc), sistem ce cuprinde atât canalizarea pluvială, cât și canalizarea menajeră.

Lucrările de modernizare și extindere a stației de epurare a apelor uzate menajere la o capacitate de epurare de 47 l/s a dus la sistarea activității acesteia, apa menajeră fiind deversată în prezent direct în râul Lăpuș, fără a mai fi însă tratată, fapt ce pune în pericol echilibrul ecosistemului și al rețelei hidrografice.

Tg Lăpuș dispune de 2 stații de epurare din care una este mecano-biologică. Cea clasică deservește 4600 de locuitori și are o capacitate proiectată de 75,6 m³/h. Capacitatea utilizată este de 21 m³/h. Stația produce anual 100 de tone de namol umed.

Celelalte localități componente nu au nici un fel de rețele de canalizare sau instalații de epurare a apelor uzate. Gospodăriile din aceste localități au adoptat soluția de evacuare a apelor uzate menajere în hasnale de tip rural, neimpermeabilizate. Evacuările directe în pânza freatică prin intermediul acestor hasnale reprezintă un real pericol sanitar, atâta timp cât același strat de apă subterană este utilizat în scop potabil de către locuitorii din satele componente ale orașului.

Lucrările de canalizare menajeră au rămas în urma celor de alimentare cu apă în orașul Târgu Lăpuș, fapt remarcat prin gradul de echipare a străzilor cu colectoare de canalizare care este de 58,6%, mult inferior celui de echipare a străzilor cu conducte de distribuție a apei potabile, care este de 83,8%.

Rigolele existente pe marginea unora dintre străzi conferă un caracter rural arterelor de circulație și totodată se descarcă în colectoarele existente, îngreunând funcționarea acestora.

4.4. Rețele electrice

4.4.1. Alimentare cu energie conventionala

Localitatea Targul Lapus este alimentată cu energie electrică din Sistemul Energetic Național, prin axa de electrificare de inalta tensiune Baia Mare – Târgu Lăpuș – Băiuț.

De mentionat sunt si sursele locale de producție a energiei electrice, precum centralele hidroelectrice de mică putere, ale căror puteri instalate sunt cuprinse în domeniul 200–3.600kW, raspunzand unui numar mediu de consumatori.

În teritoriul periurban, alimentarea cu energie electrică este realizată în proporție de peste 90%, raspunzand consumului din toate localitățile componente. Cu toate acestea nu se inregistreaza solicitari de bransamente noi, explicatia reziduanđ in caracterul traditionalist al locuitorilor de pe dealuri si versanti.

In ciuda potentialului existent, nu au fost derulate studii de implementare a solutiilor alternative de prodicere a energiei alternative.

4.5. Gaz metan si surse de incalzire

4.5.1. Distributie gaz metan si surse incalzire comune

Teritoriul orasului Targu Lapus este traversat de una dintre cele mai importante conducte de transport de gaze naturale de pe teritoriul țării noastre, facand legătura între Ucraina și Sistemul Național de Transport de Gaze Naturale al României. Această conductă de transport de înaltă presiune are traseul Satu Mare – Baia Mare – Târgu Lăpuș – Dej, fiind in constructie de tubulaturi cu diametru DN 350 ($\varnothing 12 \frac{3}{4}$ ").

Afel, alimentarea cu gaze naturale a rețelei locale este practic asigurata pentru consumul solicitat. Lungimea rețelei este de 32,93 km, fiind impartita in functie de localizare dupa cum urmeaza: 22,5 de km în Târgu Lăpuș, acoperind în proporție de 100% rețeaua stradală, 6,75 km în Rohia, 2,4 km în Dămăcușeni și 1,28 km în Rogoz. De mentionat este faptul ca, desi dispune de aductiune de gaz, satul Rogoz nu dispune si de retea de alimentare/distributie a gazului catre populatie.

Se constata astfel faptul ca rețeaua de alimentare cu gaze este realizată în teritoriul periurban într-o foarte mică măsură in raport cu solicitarile populatiei, aceasta constituind una dintre disfuncționalitățile majore la nivelul echipării tehnico-edilitare. Pentru localitățile **Cufoaia, Borcut și Răzoare** sunt elaborate și avizate proiectele de execuție pentru stația de reglare și rețelele de distribuție, dar lucrările nu au fost încă demarate.

Încalzire

In localitatea Târgu Lăpuș sistemele de incalzire se bazeaza in principal pe centrale proprii de casa, apartament sau scara cu sursa de gaz sau lemn. Vechile centrale de cartier au fost dezafectate datorita ineficientei.

In mediul periurban, alimentarea cu căldură se face în cea mai mare măsură cu sobe cu combustibil solid: lemne și deșeuri agricole, iar în localitățile Rohia, Dămăcușeni și Rogoz și cu gaze naturale la sobe, în instalații individuale de încălzire centrală sau în sisteme centralizate.

In ultimii ani se constata tendinta locuitorilor de a renunta la centralele termice pe gaz si inlocuirea lor cu centrale performante care folosesc combustibil solid.

4.6. Infrastructura socio-educationala

4.6.1. infrastructura educationala

Tradiția educației a început la 1622, anul în care a fost înființată prima școală la Targu Lăpuș, ulterior, în anul 1821 ajungând să funcționeze un număr de 3 școli confesionale. Un secol mai târziu, în 1921, a luat ființă Școala superioară românească „Petru Rareș”, devenită liceu.

În prezent infrastructura educationala este formată din:

- un liceu teoretic;
- 14 unități de învățământ școlar (5 cu clasele I-VIII , 9 cu clasele I –IV);
- 15 unități de învățământ prescolar (grădinițe);
- Școala specială de ocrotire a copiilor cu deficiențe.

Numărul total de prescolari este de aproximativ 350, iar cel al elevilor este de 2.700, aceștia fiind repartizați pe unități de învățământ cum urmează: 130 elevi în școlile cu clasele I-IV, 660 elevi în școlile cu clasele I-VIII, 1.200 elevi ai grupului școlar și 700 elevi ai liceului teoretic.

Liceul Teoretic „Petru Rareș”

Liceul beneficiază de o nouă sală polivalentă de sport, construită la standarde, având o capacitate de 700 de locuri. Începând cu luna decembrie a anului 2006 liceul dispune de o clădire nouă, modern utilată, dotată la standarde europene.

Cea mai mare parte dintre unitățile de învățământ au fost dotate cu baze moderne de educație, ca rezultat al implementării Proiectului „Economia Bazată pe Cunoaștere”, finanțat de Banca Mondială și Guvernul României. La acestea se adaugă dotările făcute cu sprijinul unor fundații străine, precum Oudewater și Woerden din Olanda, Ville de Champagny din Franța, ca rezultat al bunei colaborări a administrației locale cu acestea.

De asemenea, în Planul Județean de Dezvoltare al Maramureșului, Targul Lăpuș este menționat cu proiectul „Dezvoltarea și implementarea sistemului de educație tehnologică și vocatională în domeniul agronomic”.

Grupul Școlar Targu Lăpuș

Are în administrație o școală cu clasele I-VIII și o Școală de arte și meserii, la care se adaugă 7 școli și 7 grădinițe situate în mediul rural.

Școala cu clasele I-VIII Targu Lăpuș are în dotare 2 corpuri de clădire și o sală de sport, la care se adaugă un corp de clădire reabilitat pe o altă stradă. Detine un număr de 45 de săli de clasă în care învață aproximativ 1.200 de elevi, după cum urmează: 229 în clasele

I-IV (13 clase, din care una in limba maghiara), 290 elevi in clasele V-VIII (13 clase), 124 liceeni (4 clase), 90 elevi in clasa a 9a SAM (4 clase), 56 de elevi in clasa a 10a SAM (3 clase), 83 de elevi in clasa a 11a An de completare (3 clase), 67 de elevi in clasa a 12a An de completare (2 clase) si 39 de elevi in clasa a 13a An de completare (2 clase). Scoala dispune de doua laboratoare de informatica (dotate cu cate 25 de calculatoare fiecare), un laborator de fizica, unul de chimie si unul de biologie (dotate cu material didactic) si un internat prevazut cu cantina, unde sunt cazati 26 de elevi ai sectiilor SAM si chiar ai liceului teoretic. Personalul este format din 11 cadre nedidactice auxiliare, 14 cadre nedidactice, 90 de cadre didactice (profesori si invatatori).

Problemele cu care Scoala din Targu Lapus se confrunta sunt in principal legate de vechimea infrastructurii, cladirile fiind degradate si spatiul de invatare insuficient, facand cu greu fata numarului mare de elevi. Din aceasta cauza, cateva camere din internat au fost transformate in sali de clasa. De asemeni se constata starea de degradare a internatului si amenajarea improprie a cantinei, impunandu-se de urgenta reabilitarea acestora. Laboratoarele necesita achizitia de mobilier adecvat, iar sala de sport necesita urgente lucrari de reabilitare si modernizare datorita starii de degradare in care se afla, nedispunand nici macar de grup sanitar. Datorita incapacitatii acesteia de a raspunde numarului de ore prevazute in programa si a spatiului extrem de mic se ia in calcul posibilitatea construirii unei noi Sali de sport in curtea scolii.

In prezent este in curs de amenajare o parte a mansardei liceului cu destinatia de biblioteca prevazuta cu sala de lectura, spatiu in care va fi relocata actuala biblioteca a scolii din cauza lipsei de spatiu.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Borcut functioneaza in aceeasi cladire si dispun de 2 sali de clasa in care invata 25 de elevi si o grupa de prescolari formata din 13 copii. Personalul este format din 2 invatatori si un educator.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Dobric functioneaza in aceeasi cladire si dispun de 2 sali de clasa in care invata 32 de elevi si o grupa de prescolari formata din 19 copii. Personalul este format din 2 invatatori si un educator.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Stoiceni functioneaza in aceeasi cladire si dispun de o sala de clasa in care invata 8 elevi si o grupa de prescolari formata din 12 copii. Personalul este format dintr-un invatator si un educator. Datorita starii precare in care se afla, se impun de urgenta lucrari de reabilitare a acoperisului si de modernizare a cladirii.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Inau functioneaza in aceeasi cladire si dispun de 2 sali de clasa in care invata 15 elevi si o grupa de prescolari formata din 11 copii. Personalul este format dintr-un invatator si un educator. Datorita starii precare a cladirii, se impun de

urgenta lucrari de modernizare a acestora si echiparea constructiei cu geamuri termopan destinate sporirii confortului termic in anotimpul rece.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Cufoaia functioneaza in aceeaasi cladire si dispun de o sala de clasa in care invata 12 elevi si o grupa de prescolari formata din 10 copii. Personalul este format dintr-un invatator si un educator.

Scoala cu clasele I-IV si gradinita Dumbrava functioneaza in aceeaasi cladire si dispun de o sala de clasa in care invata 6 de elevi si o grupa de prescolari formata din 9 copii. Personalul este format dintr-un invatator si un educator. Din cauza numarului redus de elevi si prescolari, la care se adauga si starea precara a cladirii, scoala a fost propusa spre desfiintare, insa, pana in acest moment (anul scolar 2008-2009) nu s-a luat vreo decizie in acest sens.

Scoala cu clasele I-VIII si gradinita Damacuseni functioneaza in aceeaasi cladire si dispun de 4 sali de clasa in care invata 32 de elevi in clasele I-IV si 38 de elevi in clasele V-VIII si doua grupe de prescolari formate din 30 copii. Personalul este format din 2 invatatori, 16 profesori si doi educator.

Toate aceste scoli au fost dotate cu cate 2-3 calculatoare si o minibiblioteca. Acestea sunt prevazute cu cate o fosa septica/vidanja, sunt racordate la retele de apa proprii si sunt intretinute de cate un ingrijitor (curatenie), angajat cu jumatate de norma.

La toate aceste scoli din mediul rural, a fost semnalata nevoia constructiei de lemnarii, amenajarii de anexe ale cladirilor si constructiei de garduri de imprejmuire. Lipsesc in toate cazurile spatiile de joaca pentru prescolari si terenurile de sport pentru elevi, impunandu-se astfel amenajarea acestora. Unele unitati functioneaza fara autorizatie sanitara, datorita dotarii in cele mai multe cazuri cu doar doua cabine de WC.

Grupul Scolar este condus de un director (care are si functia de ordonator terțiar de credite) si un adjunct, la care se adauga consiliu de administratie si consilierii pe probleme si proiecte educative scolare si extrascolare.

Dotările social-culturale în zona periurbană Târgu Lăpuș nu se ridică la nivelul cantitativ ori calitativ necesar, cauza principală constituind-o starea precară a economiei, precum și fondurile cu mult deficitare ale administrațiilor publice locale sau la nivel județean.

La acest capitol, cel mai bine reprezentat în teritoriul periurban este sectorul de învățământ, în sensul că există în toate localitățile din teritoriu, nivelul de învățământ asigurat fiind, în general, pentru clasele I-IV. Clădirile școlilor și grădinițelor sunt, în mare parte, corespunzătoare.

Pe teritoriul orasului Targu Lapus se gaseste si o filial a facultatii Agora care are doua specializari, drept si contabilitate. Numarul studentilor la o specializare intr-un an universitar este de cca. 25.

Infrastructura de sanatate

Orasul Targu Lapus dispune din punct de vedere al infrastructurii de sanatate publica de:

- Spitalul orasenesc Targu Lapus;
- Policlinica oraseneasca;
- 11 cabinete individuale (medici de familie).

Spitalul orasenesc Targu Lapus

In prezent, spitalul orasenesc dispune de un numar de 105 paturi, impartit pe cele 6 sectii ale spitalului, dupa cum urmeaza: 45 de paturi la sectia de medicina interna, 15 la chirurgie generala, 15 la obstetrică-ginecologie, 20 la pediatrie, 5 la sectia de A.T.I. si 5 paturi la sectia de neonatologie. Mai are in administratie o spalatorie, o bucatarie, o camera a boilerelor si alte infrastructuri conexe ce asigura buna funcționare a spitalului.

Problemele cu care serviciile publice de sanatate ale spitalului se confrunta sunt in general de ordin operational, echipamentele si utilitatile din patrimoniu fiind depasite tehnic si moral. In cazul spitalului, functiunile si dotarile acestuia sunt mai vechi de 25 ani in majoritatea cazurilor, impunandu-se modernizarea si echiparea acestuia in raport cu nevoile existente.

In acest sens, spitalul urmeaza sa se mute in intr-o cladire noua, cu 8 nivele, construita vis-a-vis de cea existenta. Cladirea noua este construita la standarde europene de amenajare cu destinatia spital, cu saloane de 2 si respectiv 3 paturi, insumand un total de 110 paturi, raspunzand in acest fel atat solicitarilor la nivelul orasului cat si solicitarilor intregii Tari a Lapusului (implicat comunele satelitare).

Cladirea se afla in constructie de 15 ani si este direct influentata de fluxul financiar destinat finalizarii acesteia.

Policlinica oraseneasca

Policlinica beneficiaza de o cladire noua, construita conform standardelor de calitate ale constructiilor cu denstinatie spitaliceasca. A fost inaugurată si data in folosinta in anul 2008, facand fata fluxului de pacienti in totalitate. Din punct de vedere al dotarilor, aceasta beneficiază de aparatură de bună calitate și cadre medicale bine pregatite.

Serviciile de asistență medicală

Pe raza oraşului Târgu Lăpuş, serviciile de asistență medicală sunt asigurate prin intermediul a 11 cabinete individuale de medicină de familie precum și a serviciilor specializate, existente la nivelul Policlinicii oraşului.

Nu există centre de cercetare medicală.

4.6.3. Infrastructura culturală

Infrastructura culturală a oraşului Târgu Lăpuş este compusă din:

- Casa de Cultură Târgu Lăpuş;
- Biblioteca orăşenească Târgu Lăpuş;
- Asociația culturală „ASTRA LAPUSANA”;
- Biblioteca „Casa poetului” de la Mănăstirea Rohia;
- Biblioteca liceului teoretic Petru Rareș;
- Biblioteca Protopopiatului ortodox român din Târgu Lăpuş.

La acestea se mai adaugă bibliotecile unităților de învățământ și cele particulare, prevăzute cu secție de împrumut.

La nivelul oraşului Târgu Lăpuş, funcționează în urma reabilitărilor, cămine culturale în localitățile : Rohia, Dămăcușeni, Rogoz, Stoiceni, Dobricu Lăpuşului. În toate aceste locații sunt asigurate condiții bune în vederea desfășurării activităților cultural-artistice și științifice

Cu stări precare și în vâdite stări de degradare se află căminurile culturale din satele Fântânele, Inău, Borcut, Cufoaia, Răzoare, Boiereni (aici activitățile de amploare ale satului se desfășoară într-o singură sală de clasă)

Așezămintele culturale funcționează în subordinea autorităților administrației publice locale sau în subordinea autorităților administrației publice centrale, după caz. Activitățile specifice așezămintelor culturale se desfășoară în temeiul prevederilor legale în vigoare, în conformitate cu regulamentul-cadru și normele metodologice aprobate prin ordin al ministrului culturii și cultelor.

Casa de Cultură din Târgu Lăpuş, cu rezultate de mare prestigiu la nivel național și internațional – nu dispune de condiții optime de desfășurare a activităților cultural-artistice și științifice. Și asta, pentru că aici nu s-a realizat nicio reabilitare și dotare de multă vreme. Sala de spectacole, scaunele, scena, vestiarele, alte locații sunt deteriorate, uși și ferestre din lemn vechi de câteva decenii. Din dotare lipsesc: stație de amplificare, boxe, instrumente muzicale, microfoane, costume populare, xerox, fax, calculator, imprimantă, aparat foto, cameră digitală, video retro proiector, mobilier. Cinci cămine culturale au fost reabilite, dar celelalte din satele aparținătoare sunt aproape nefuncționabile. În afară de Casa de Cultură și a Căminelor culturale din Rohia, Rogoz, Dobric, Stoiceni, nu există administrații și management proprii.

Niciun așezământ cultural din Targu Lăpuș și satele aparținătoare, în afara celor amintite mai sus, cinci la număr – nu dispun de condiții propice desfășurării activităților culturale. Tot aici există necesități de acces și vizitare publică: parcări, toalete, ghidaj, semnalizare, personal administrativ și de întreținere.

În anul 2000 a fost amenajat un muzeu în incinta Mănăstirii Rohia

Biblioteca orasenească este subordonată Consiliului local.

Asociația culturală „Astra Lăpușană” a fost înființată în anul 1908, ca departament al Asociației Culturale „Astra Bistrițeană”. În prezent este constituită ca organizație de sine statatoare, la rândul său având în subordine 6 cercuri comunale din zona Lăpuș și Chioar.

Evenimente locale

În orașul Targu Lăpuș se organizează Sărbătorile Lăpușului cu ocazia zilei Înălțării Domnului, sărbătoare recunoscută atât la nivel regional cât și național, prilej cu care comunitatea se reunește.

Targu Lăpuș aparține zonei etnografice Țara Lăpușului. Zona care se remarcă prin anumite obiceiuri, datini și meșteșuguri deosebit de interesante. Dintre meșteșugurile specifice zonei amintim:

- prelucrarea lemnului, cioplitul lemnului, dogăritul și împletitul nuielor (Rogoz, Lăpuș)

- cărbunăritul: are ca scop obținerea mangalului (acum și pentru export) în cuptoare clădite din lemn de fag, acoperite cu lut, numite bocșe

- vărăritul are ca scop obținerea varului nestins și s-a dezvoltat în zonele calcaroase. Se pot vedea astfel de cuptoare de var în Cheile Babei

- olăritul este un meșteșug străvechi în Țara Lăpușului, dezvoltat mai ales la Târgu Lăpuș, Dămăncușeni și Lăpuș. Solul argilos este prielnic pentru olărit. Ceramica este specifică prin obiectele confecționate și culoare. Din păcate, meșteșugarii care executau ceramică lăpușană sunt pe cale de dispariție

- țesutul este legat nemijlocit cu creșterea ovinelor, materia primă de bază fiind lâna, apoi inul și cânepa. Acest meșteșug se practică și acum pe scară largă, colecționarii putându-și procura țesături, șterguri și îmbrăcăminte cu modele tradiționale

Gospodăriile tradiționale din Țara Lăpușului sunt caracterizate de case mici, cu două sau trei încăperi, cu geamuri mici și ușă scundă, pentru a păstra căldura pe timp de iarnă. Construcția e făcută din lemn sau chirpici, vopsit în albastru sau văruiat. Acoperișul înalt din șindrilă sau paie asigură alunecarea stratului de zăpadă gros, frecvent întâlnit iarna. Grajdul,

cotețele și șura se construiau aproape de casă, iar gardul era natural (tufe dese) sau împletitură de nuiele.

4.6.4. Infrastructura cultelor

Te teritoriul orasului Targu Lapus intalnim un numr de 7 culte, dupa cum urmeaza: ortodocsi, romano-catolici, greco-catolici, reformati, pentecostali, baptisi si martori ai lui Iehova.

Infrastructura cultelor este formată din:

- 22 de Biserici Ortodoxe, dintre care cea mai cunoscuta este Biserica Sf. Arh. Mihail si Gavril situata in localitatea Tg. Lăpus. Aceasta a fost construita intre 1906-1912 si reprezinta una din atractiile din centrul orasului. Bisericile sunt desfasurate uniform pe toata suprafata teritoriului, astfel ca fiecare sat beneficiaza de macar o biserică si implicit de serviciu religios;

- o Biserica Romano-Catolică, atestata documentar in anul 1752, avand hramul „Inaltarea Sfintei Crucii”;

- o Biserica Greco-Catolică,

- o Biserica Reformată, atestata documentar in anul 1839;

- o Biserica Pentecostală, infiintata in 1979, purtand numele de Biserica „Betel”;

- o Biserica Baptistă;

- o Casa a Regatului Martorilor lui Iehova.

La acestea se mai adauga cele 3 manastiri recunoscute la nivel regional si national:

- Manastirea „Sfanta Ana” din satul Rohia, atestata documentar in anul 1926, avand hramul „Adormirea Maicii Domnului”;

- Manastirea „Rohiita” aflata in satul Boiereni, atetate documentar in 1849, avand hramul „Sf. Arh. Petru si Pavel”, din anul 1991, ridicata pe temelia vechii manastiri de lemn arse in;

- Manastirea din Satra Pintii, cu hramul “Nasterea Domnului si Inaltarea Sfintei Crucii”, din anul 1989;

Bisericile sunt amplasate, in special, in centrul localitatilor. Starea lor fiind in general buna, existand preocupare din partea cetatenilor si a parohiilor pentru intretinere si modernizare.

Infrastructura sportiva

Infrastructura sportiva este alcatuita din urmatoarele:

- 1 teren de fotbal;

- 1 baza sportiva;

- 1 sala polivalenta;
- un teren de sport scolar;
- 2 terenuri de tenis de camp.

Terenul de fotbal se afla in stare avansata de degradare, prezentand denivelari si eroziuni puternice ale gazonului. Tribuna construita pe cadru metalic se afla in stare avansata de degradare, iar terenul nu dispune de echipare tehnico-edilitara fiind practic impropriu practicarii sporturilor de masa. Lipsa unui gard de imprejmuire si folosirii pentru alte activitati decat cele sportive a accelerat degradarea acestuia. In vederea sustinerii activitatilor sportive se impune reabilitarea terenului, a pistei de atletism, refacerea si modernizarea tribunei, constructia de vestiare prevazute cu grupuri sanitare si cabine de dus.

Baza sportiva oraseneasca se afla in proprietatea administratiei publice locale si este constituita din doua suprafete betonate si asfaltate pe care au fost trasate terenuri de handbal, volei, tenis de camp si basket. Datorita stadiului avansat de degradare, baza sportiva este in prezent inactiva, celor doua terenuri fiind impracticabile. Se constata degradarea echipamentului, a gardului de imprejmuire si a asfaltului. De asemenea, atat suprafata de joc cat si mica tribuna amenajata din dale pe margine a fost invadata de vegetatie. Lipsa unui sistem de intretinere si a unui management durabil, au dus la degradarea bazei sportive. Pentru reabilitarea si modernizarea acesteia sunt necesare atat echiparea tehnico-edilitara cat si refacerea suprafetelor de joc, a tribunei si a gardului de imprejmuire. De asemenea se impune constructia unor vestiare, a unor grupuri sanitare si a unor dusuri, astfel incat sa ofere in conditii optime pentru practicarea sporturilor. Se remarca posibilitatea extinderii bazei sportive.

Sala polivalenta se afla in dubla proprietate, apartinand atat de administratia publica locala cat si de Liceul Teoretic „Petru Rares”. Este situata langa constructia noua a Liceului Teoretic „Petru Rares”, la fel ca si aceasta fiind finalizata in anul 2008. A fost proiectata sa deserveasca competitii sportive, avand o capacitate de 700 locuri. In ciuda faptului ca este noua, cladirea necesita lucrari de reparatii (minore) la acoperis datorita infiltratiilor de apa.

Terenul de joc deservește mai multor sporturi, precum: handbal, volei, tenis de camp, basket si in general jocurilor de sala. Ca urmare, se incearca omologarea acesteia in vederea gazduirii de competitii sportive nationale si chiar internationale. De asemenea, sala polivalenta dispune de o sala de forta si TaeBo. Se intentioneaza achizitionarea de noi echipamente sportive.

Cele doua terenuri de tenis de camp se afla in proprietate privata, insa acestea pot fi inchiriate. Starea lor este optima pentru joc, terenurile dispunand de vestiare, toaleta si mobilier adecvat.

Sala de sport a Grupului Scolar Targu Lapus dispune de o constructie robusta, ce ofera un spatiu de joc de dimensiunile unui teren de handbal. Este prevazut cu doua camere de vestiar si o mini sala de forta. Datorita, insa, a spatiului insuficient desfasurarii unor competitii sportive (chiar si locale), la care se adauga problema lipsei grupului sanitar si a dusurilor, dar si a starii degradate a vestiarelor, se intentioneaza construirea unei noi Sali de sport pe un perimetru din curtea scolii, aceasta dispunand de suficient spatiu pentru demararea unor lucrari de acest gen.

Principalele asociatii sportive din Targu Lapus sunt cele doua asociatii sportive scolare „Stiinta Targu Lapus”, apartinand de Liceul Teoretic „Petru Rares” si „Viitorul”, apartinand de Grupul Scolar Targu Lapus. La acestea se adauga si Asociatia Sportiva „Lapusul” care detine doua echipe (seniori si juniori) de aproximativ 40 de legitimati, si care este clasata in divizia D.

De asemeni, in oras mai functioneaza un club de arte marziale care are in jur de 30 de legitimati.

Principalele sporturi practicate la Targu Lapus sunt: fotbalul, voleiul, atletismul si artele marziale.

Infrastructura de asistenta sociala

Infrastructura de siguranta publica

Siguranta publica este asigurata in cea mai mare parte de Serviciul de Interventii pentru Situatii de Urgenta. Acest serviciu este organizat sub forma unui comitet local si este condus de primar. Are in componenta 44 de membri si este mobilizat sa intervina in cazul calamitatilor naturale, alunecarilor de teren si a incendiilor. Dispune de un centru operativ pentru situatii de urgenta format din 13 angajati, la care se adauga 47 de membri civili (reprezentanti ai unitatilor comerciale, directori de firme, administratori de bloc etc.).

Dotarea acestui centru consta in urmatoarele: o autospeciala APCT 8135 cu o capacitate de 3.900 litri, un buldo-excavator, 2 autobasculante, 1 tractor cu semiremorca, 1 autovidanja, 1 autoturism ARO, 1 autobuz si 2 microbuze TV 12. La acestea se adauga si dotarile pichetului de pompieri, care dispune la randul sau de 2 autospeciale de stingere a incendiilor – un Iveco Magirus cu o capacitate de 1.500 litri si un Roman APCA cu o capacitate de 9.000 litri apa si 500 litri spumogen –, o motopompa portabila de 4 Kw (3.600 r/m), 1 barca cu motor, 1 autoscara si un efectiv format din 30 de pompieri. Pentru

alarmarea publica in caz de urgenta sunt folosite cele 5 sirene electrice, ce dezvoltă o putere mult mai mare decât cele clasice. Acestea sunt amplasate la Primarie, Liceul „Petru Rares”, SC Filbac, SC Vestindustri si S. Drumuri.

Politia comunitara functiuneaza cu finantare de la Consiliul Local Targu Lapus, desfasurand activitati in general de patrulare si mentinere a ordinii publice.

Alte forme de infrastructura sociala

In cadrul Primariei functioneaza si Serviciu Tehnic, care se ocupa de: transportul public si al scolarii, intretinerea spatiilor verzi si a parcurilor, intretinerea drumurilor comunale, a strazilor si trotuarelor, intretinerea retelelor de apa si canalizare, de dezapeziri si de salubritate si managementul deseurilor.

Transportul in comun este concesionat furnizorilor de servicii de transport, iar cel pentru elevi se realizeaza cu o masina speciala.

Pe langa utilajele si echipamentele Serviciului pentru Interventii de Urgenta, Serviciul Tehnic mai are in dotare un transcontainer, o autogunoiera, un autoexcavator, doua autobasculante de 16 tone, 3 autobasculante de 5 tone, un autogreder, un cilindru compactor, doua lame si doua pluguri, o sararita pentru material antiderapant, o masina pentru curatat santuri de vegetatie si o autospeciala pentru stropit spatiile verzi. De asemenea, are in administrare cele 3 parcuri si o groapa de gunoi ce va fi inchisa pana in anul 2012. Personalul angajat al acestuia este format din 15 persoane.

4.6.5. Spații verzi și zone de agrement

Spatiile verzi construite se regasesc doar in intravilanul zonei urbane, mai exact in intravilanul orasului Targu Lapus. Aceasta ocupa o suprafata de doar 1 ha, ceea ce reprezinta 0,84% din totalul spatiului intravilan. In consecinta, suprafata de spatii verzi se imparte in 1,71 mp/locuitor. In conformitate cu directivele europene in domeniul amenajarii spatiului intravilan, si respectiv amenajarii spatiilor verzi construite se impune de urgenta cresterea suprafetei cu aceasta destinatie.

O situatie mai buna o prezinta zonele de agrement, care insumeaza 8,85 ha, cu 14,63 mp/locuitor. Ca si in cazul spatiilor verzi se impun largiri ale zonelor de agrement.

5. Caracterizare economica

5.1. Caracterizarea fortei de munca si prognoze

Conform Cartei Verzi a Politicii de Dezvoltare Regionala in Romania (1997), orasul Targu Lapus face parte din aria rurala Salaj-Bistrita, considerata ca fiind arie de mare saracie la nivelul anului 1997. In acelasi timp, alaturi de alte 15 orase, orasul Targu Lapus a facut parte in cadrul Planului National de Dezvoltare 2004-2006 dintr-o zona de restructurare industrială.

Pe de alta parte, conform Cartei Verzi a Dezvoltarii Rurale (1998), orasul face parte dintr-o zona care se caracterizeaza prin predominarea factorilor medii, astfel incat atat factorii favorabili cat si cei restrictivi sunt in echilibru.

Zona de Actiune Urbana are pe teritoriul sau principalele situri economice ale orasului, inspre care se indreapta cea mai mare parte a fortei de munca din oras si din zona polarizata. Este interesant de urmarit fluxul persoanelor ocupate in cadrul acestor agenti economici din orasul Targu Lapus si din Zona pe care acesta o polarizeaza, conform draftului Planului de Amenajare a Teritoriului Judetean (in curs de elaborare).

In orasul Targu Lapus se constata o crestere a numarului de someri si implicit a ratei somajului. In anul 2006 erau inregistrati 159 de someri, in 2007 numarul acestora a crescut pana la 164, in anul 2008 insa, s-a constatat o crestere semnificativa a numarului de someri inregistrati, acesta ajungand la 204. In anii 2006 si 2007 rata somajului s-a pastrat sub valoarea de 2,0, ea fiind de 1,9, in 2008 insa a depasit acest prag si a inregistrat valoarea de 2,4.

In anul 2007 numarul total al salariatilor si gruparea lor pe tipuri de activitate era urmatoarea:

• Salariati - total - numar mediu	1948
• Numar mediu salariati in agricultura	15
• Numar mediu salariati in industrie – total	794
• Numar mediu salariati in industria extractiva	29
• Numar mediu salariati in industria prelucratoare	720
• Nr mediu sal. in energie electrica si term,gaze si apa	45
• Numar mediu salariati in constructii	225
• Numar mediu salariati in comert	150
• Nr.mediu salariati in transport si posta	65
• Nr.mediu sal in activ. financiare, bancare si de asigurare	45

- Numar mediu salariatii in administratie publica 98
- Numar mediu salariatii in invatamint 305
- Nr.mediu sal. in sanatate si asistenta sociala 151

In anul 2008 situatia in functie de structura si numarul salariatilor era urmatoarea:

Tip intreprinderi	Nr firme	Numar salariatii	Cifra de afaceri	de Profit brut
Microintreprinderi	253	375	49.895.293	3.385.004
Intreprinderi mici	20	391	23.610.573	1.333.573
Intreprinderi mijlocii	4	282	20.400.353	349.550
Intreprinderi mari	2	784	72.043.895	2.776.983
Total	279	1.832	165.950.114	7.845.110

Structura dupa domeniul de activitate al intreprinderilor, tot in anul 2008 era:

Tip intreprindere	Numar firme	Numarul salariatii	de Cifra de afaceri
Cercetare si dezvoltare	8	2	124.665
Industrie	50	1.195	93.208.213
Agricultura, Pescuit, Piscicultura	6	4	173.503
Constructii	30	204	15.271.534
Servicii	84	134	9.439.288
Comert	75	253	42.510.066
Turism	14	35	3.117.614
Restul societatilor	2	5	1.105.231
Total	279	1.832	165.950.114

Principalele probleme de ordin economic la nivelul orasului sunt:

- Caracterul izolat al Tarii Lapusului, datorat drumurilor judetene si comunale ce duc catre arii fara activitati economice si implicit locuri de munca pentru locuitorii sai

- Forta de munca este slab calificata, si in majoritate are specializari pe prelucrarea lemnului si filatura

- Lipsa facilitatilor pentru investitori
- Migratia mare a fortei de munca, in special in strainatate

Agricultura

Conform Planului de dezvoltare a Judetului Maramures, agricultura reprezinta un sector prioritar pentru Targu Lapus. In general pentru locuitorii din Tara Lapusului agricultura reprezinta coloana vertebrala a spatiului rural.

Formele de agricultura practicate sunt in general de subsistenta, ceea ce insemna o medie per ferma de 3-4 vaci; mai mult, media suprafetelor cultivate este de 1-2 ha, tendinta fiind de divizare si mai mare prin mosteniri succesive intre membrii familiei. Exista totusi si niste exploataii mai mari, respectiv doua crescatorii de oi, in satul Dobricu Lapusului, a cate 200 de oi fiecare, si alte cateva crescatorii mai mici in localitatea Rogoz; insa pe total se constata o scadere a efectivului de animale.

In tabelul urmat este prezentata situatia fondului funciar desfasurata pe localitati:

Nr crt	Localitatea	Total (ha)	Din care:			
			Arabil (ha)	Fanete (ha)	Pasuni (ha)	Paduri (ha)
1	Boiereni	2 325	60	730	545	990
2	Borcut	1 578	246	350	632	350
3	Cufoaia	1 114	125	185	380	424
4	Damacuseni	1 659	434	455	364	406
5	Dumbrava	672	121	240	191	120
6	Dobricul Lapusului	1 115	150	328	192	445
7	Fantanele	1 594	217	303	514	560
8	Groape	661	32	52	62	515
9	Inau	1 610	230	417	433	530
10	Razoare	1 454	250	219	420	565
11	Rogoz	1 883	702	390	541	250
12	Stoiceni	1 144	138	288	272	446
13	Rohia	2 237	333	386	653	865
14	Targul Lapus	4 553	665	1 090	1 553	1 245
	Total	23 599	3 703	5 433	6 752	7 711

Desfasurarea pe localitati cu situatia fondului funciar.

Pe terenurile afectate de inmlastinire, se dezvolta soluri hidromorfe, in special pe lunca raului Lapus (Targu Lapus, Rogoz). Aici s-au efectuat lucrari de desecare si au fost integrate circuitului agricol.

Tipul de animale exploatate in prezent sunt:

- vaci din urmatoarele rase: bruna de Maramures, rasa baltata, metise, care sunt in general adaptate locului colinar de exploatate; au existat initiative de crestere a unor vaci de rasa internationala, insa din cauza costurilor ridicate pentru asigurarea ratiei furajere optime, acestea au esuat.

- bivolite, din ce in ce mai putin, chiar daca laptele este mai bogat in nutrienti, cu colesterol mai slab, nu exista cota de lapte e pentru laptele de bivolita; pe de alta parte este un animal cu fire nervoasa.

In ceea ce priveste cultura plantelor, soiurile preferate sunt cele care rezista la climatul rece: porumb, păioase, plante de nutreț, cartofi, pomi fructiferi. Exista insa un potential scazut pentru livezi datorita circulatiei aerului nefavorabile; nu se vand fruncte din localitatile apartinatoare orasului. Legumele se cultiva in satele de ses, cea

Pentru realizarea lucrarilor de despadurirea si curatarea pasunilor, Primaria este in prezent beneficiarul unor masuri de agro-mediu pentru. Pe de alta parte, fanetele sunt proprietati particulare, in general intretinute, insa slab calitative si fara investitii de imbunatatire; subvetiile primite in general pe suprafata de teren detinuta nu sunt investite direct in agricultura

Punctele de desfacere a produselor obtinute in fermele existente sunt:

- Laptele se distribuie lactariilor de la Cernesti, manstur si inspre un punct local mai mic din Rohia
- Legume si flori se distribuie local in localitatea urbana Targu Lapus
- Carnea de miel se vinde in sezon la piata de desfacere agro-alimentara

Nu exista produse locale sau traditionale inregistrate

Asociatiile si grupurile de producatori sunt slab reprezentate la nivelul orasului, urmarind de alfel majoritatea tendintelor din Romania; exista o asociatie a crescatorilor de vaci si bivoli „Bubalina” si niste inregistrari neoficiale in regicrele evidentei sanitar-veterinare locale privind asocieri de agricultori pentru obtinerea de subvențiilor agricole. Slaba dezvoltare a formelor de asociere si parteneriat in agricultura are repercursiuni asupra veniturilor directe ale producatorilor, in sensul in care lipseste capacitatea de organizare si negociere pentru preturi mai bune de vanzare, comercializare mai facila a produselor agricole, achizitia grupata de la furnizori, etc

Gradul de mecanizare este neomogena, astfel incat lipsesc utilaje pentru anumite ramuri ale agriculturii

Lipsa materialului seminal (insamantarea facandu-se numai cu monta autorizata)

Mai mult, tinerii parasesc satele, mai ales pe cele mai departate de centrul urban, si raman doar cei mai in varsta care isi asigura prin practicarea unor forme de agricultura de subzistenta .

In aceste conditii, dezvoltarea agricole este dificila pe termen scurt si mediu, mai ales datorita caracteristicilor particulare ale climei, ale dezvoltarii fragmentate si de subzistenta a formelor de agricultura pana in prezent si a lipsei de interes a tinerilor.

Din punctul de vedere al potentialului de dezvoltare, remarcam urmatoarele cai:

1. cresterea bivolitelor pentru lapte si dezvoltarea unei nise complete de desfacere pe piata a unor produse specifice;
2. dezvoltarea fermelor zootehnice de vaci pentru valorificarea raselor specifice zonei Maramuresului (Bruna de Maramures) si exploatarea pasunilor si a fanetelor intinse;
3. dezvoltarea fermelor de ovine si caprine, usor adaptabile zonei de deal, pentru exploatarea pasunilor si fanetelor
4. realizarea de venituri alternative pentru localnici prin dezvoltarea formelor de agroturism, in mod special in baza caracteristicilor si dezvoltarii turistice a Zonei Lapuslui;
5. dezvoltarea formelor de legumicultura in zonele joase ale orasului/UAT, in extremitatea cursurilor principale de rau
6. dezvoltarea si sustinerea fermelor ecologice

Exploatarea lemnului

Una dintre activitatile principale economice este si prelucrarea lemnului, cu 4 intreprinzatori importanti; este de remarcat faptul ca exista un producator in principal pentru export de cherestea si paleti (din materiale reciclate) atat din productia proprie cat si din reziduurile lemnoase ale celorlalti producatori din oras, cu capital 100% privat romanesc, rezident in Targu Lapus.

Vegetația lemnoasă este reprezentată de păduri de fag care acoperă suprafețe mari din regiunea deluroasă la care se adaugă pâlcuri de păduri de stejar, paltin, carpen, plop, mesteacăn, frasin și gorun. La liziera pădurii se găsesc un număr mare de specii de arbuști: măceș, alun, porumbar, cătină, corni etc.. De-a lungul văilor se întâlnește arinul, răchita roșie și socul.

Principalele resurse forestiere sunt concentrate în bazinul superior al văii Lăpuș, unde formează păduri compacte de rășinoase, amestecuri de rășinoase cu fag și păduri compacte

de făgete. Pe Culmea Breaza, precum și în zona deluroasă a Depresiunii Lăpușului predomină pădurile de fag și cu puține enclave de gorun și rășinoase.

Tot în cadrul prelucrării lemnului se remarcă și firma S.C. Vestindustri S.A. Este o societate privată, cu patronat integral românesc. Produce piese de mobilier (scaune, mese, noptiere, rafturi) folosind o tehnologie inovatoare de îmbinare a șipcilor de lemn. Ocupă o suprafață de 4,2 ha, dispunând de 7 hale (foste grajduri), 2 ateliere și două sedii administrative. Numărul angajaților în cadrul firmei este de 70.

Pe de altă parte, exploatarea lemnului a dezvoltat un flux intens al mașinilor de mare tonaj care transportă lemenele pentru a fi prelucrate. Aceste autovehicule pentru a ajunge la locul de prelucrare a lemnului, sau pentru a duce bustenii la destinație trebuie să străbată zona centrală a orașului, în acest caz străbat și podul aflat în centrul orașului, acesta constituind singura legătură între cele 2 maluri ale Lăpușului. Având un gabarit mare, aceste autovehicule, îngreunează în mare măsură traficul. Existența unei rute ocolitoare, să se înca unei variante de trecere peste râul Lăpuș ar fi un element important în fluidizarea traficului.

Existând în această zonă un fond forestier însemnat s-au dezvoltat activități care au avut la bază exploatarea lemnului. Taierea și rindeluirea lemnului este una din ramurile economice pe care firmele din zonă o practică intens. Din principalele firme ale orașului jumătate se ocupă cu taierea și rindeluirea lemnului.

O ramură adiacentă exploatarea pădurilor o reprezintă fabricarea mobilei, având sursă de masă lemnoasă în această zonă venit o firmă care are capital străin și care a investit în hale și utilaje pentru fabricarea mobile oferind astfel locuri de muncă. Firma este S.C. Taparo SRL.

Alte firme importante care se ocupă cu exploatarea pădurilor sunt: S.C. Filbac S.A., S.C. Vipromel Prod S.R.L., S.C. Unimar S.R.L., S.C. Vestindustri S.A.

Industria prelucrătoare

Un alt sector important al orașului îl reprezintă industria prelucrătoare, printre care SC TAPARO SRL, cu capital străin, oferă orașului cele mai multe locuri de muncă, aproximativ 700. Domeniul său de activitate este fabricarea de mobilă și canapele în mod special pentru marele concern suedez de producere a mobilei IKEA. Oferind un număr așa de mare de locuri de muncă, cele 2 puncte de lucru constituie elemente de atracție a fluxurilor. Accesul la cele două puncte de lucru este îngreunat datorită necesității traversării podului pentru a face legătura dintre ele. Muncitorii firmei provenind atât dintr-o parte cât și din cealaltă a Lăpușului sunt nevoiți să-l traverseze pentru a ajunge la locul de muncă. Această situație adăugată la fluxul mare al circulației pe drumul DN18B, drum pe care se situează podul, sporește problema fluidității traficului. S.C. Taparo S.R.L are două puncte de lucru, unul este

in spatiul intravilan al orasului, iar cel de-al II-lea se afla in extravilan intre Targu Lapus si Borcut la marginea soselei DN18B.

Turismul

Judetul Maramures reprezinta un teritoriu interesant si important pentru piata turistica romaneasca, promovand in principal produse turistice de tip statiune, turism montan si turism cultural. Cu toate acestea, la nivelul judetului Maramures, indicele de utilizare neta a locurilor de cazare este redus, situandu-se intr-o marja de 11% in afara sezonului turistic si 24% in plin sezon turistic (conform INSSE, octombrie 2006).

Dezvoltarea turismului la nivelul judetului este ghidata de „Planul de Dezvoltare a Turismului in judetul Maramures” 2007-2013. Potentialul turistic ridicat al Targului Lapus, potrivit aceleiasi surse, reprezinta unul din punctele tari ale orasului, ale Tarii Lapusului si implicit ale Judetului Maramures.

Cadrul natural deosebit, poluarea moderata, existenta unor valori culturale si istorice deosebite si „numele de marcă” al Ţării Lăpuşului constituie atu-uri pentru dezvoltarea unui turism rural bazat pe ferme agricole ecologice. Creşterea calităţii vieţii şi afirmarea rolului în teritoriu a oraşului Târgu Lăpuş sunt posibile în condiţiile dezvoltării economice bazate pe turismul rural şi agricultura ecologice şi pe revitalizarea industriilor tradiţionale. Această dezvoltare trebuie să fie durabilă (mai ales în ceea ce priveşte tipul de utilizare a resurselor şi protecţia mediului) şi echilibrată din punct de vedere teritorial.

In ce priveste economia actuala si ca urmare a reconversiei economice necesare in cadrul orasului Targul Lapus, trebuie de asemenea luat in calcul amplasarea sa in apropierea a numeroase trasee si obiective turistice (biserici de lemn, peisaje deosebite, izvoare cu ape minerale, etc.). Aceste obiective turistice pot contribui la schimbarea prioritatilor economice si sa transforme zona, care are un potential turistic important, intr-o zona care sa prezinte atractivitate turistica

Totalitatea monumentelor aflate pe teritoriul orasului Targu Lapus sunt in numar de 23.

Lista Monumentelor Istorice, aflate pe raza orasului Targu Lapus			
Nr crt	Denumire	Localitate	Datare
1	Asezare	Damacuseni	Epoca bronzului, cultura Suciului de Sus
2	Biserica de lemn “sf.Arhangheli	Boiereni	Sec. XVIII

	Mihail si Gavril"		
3	Biserica Reformata	Damacuseni	1843
4	Biserica de lemn "Intrarea in Biserica"	Dobricu Lapusului	Sec.XVIII
5	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Dobricu Lapusului	Sec.XVIII
6	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Dumbrava	Sec.XVIII
7	Biserica de lemn "Sf Maria"	Fantanele	Sec.XVIII
8	Biserica de lemn "Sf Apostoli"	Groape	1830
9	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Inau	1689
10	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Razoare	1731
11	Biserica de lemn "Sf Dumitru"	Razoare	Sec.XVIII
12	Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva"	Rogoz	Sec.XVIII
13	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Rogoz	1661
14	Casa de lemn	Rohia	1820
15	Biserica de lemn "sf.Arhangheli Mihail si Gavril"	Stoiceni	1860
16	Biserica Reformata	Targu Lapus	Sec.XVIII
17	Scoala Veche	Targu Lapus	1858
18	Primaria Veche, azi Politia lapus	Targu Lapus	Sec.XIX
19	Biserica Romano-Catolica	Targu Lapus	1831
20	Monumentul eroilor de la 1848 si din cele doua razboaie mondiale	Borcut	1935 – 1989
21	Monumentul eroilor cazuti pentru Unirea tuturor romanilor	Targu Lapus	1935
22	Cruce in memoria Eroilor cazuti in primul razboi mondial	Rohia	1921 – 1923
23	Troita de lemn in memoria Eroilor	Stoiceni	1938

Trebuie mentionat in acest context centrul de spiritualitate din aceasta zona, Lapus-Rohia-Rohiita, cu un potential turistic insemnat si care poate constitui un pol de atractie al turistilor. Integrarea acestui centru intr-un circuit la nivelul judetului ar contribui semnificativ la promovarea zonei. Restaurarea si valorificarea patrimoniului religios si integrarea acestuia in circuite constituie una dintre principalele politici de promovare si relansare a turismului la nivelul judetului Maramures.

Valoroase pentru patrimoniul local, una din cele doua cladiri culturale de patrimoniu o reprezinta Scoala veche din piatra, datata din 1858, situata in centrul orasului Targu Lapus, declarata muzeu istoric, pentru comemorarea zilei de 5 decembrie 1918, cand a avut loc macelul asupra romanilor care sarbatoreau Unirea principatelor Romane.

Cea de-a doua, Primaria veche a orasului Targu Lapus este datata din sec. XIX-lea si adaposteste azi policlinica orasului.

Tara Lapusului, loc bogat in traditii si obiceiuri detine si un patrimoniu bogat de echipamentele traditionale utilizate; dintre cele utilizate in zona sunt cele ce apartin artei populare si care se utilizeaza la: tesutul la razboi, tesaturi din fire naturale, lucrutul in lemn (inclusiv sculptura cu motive traditionale), ceramica si olarit, costume populare, instrumente muzicale. Principalele evenimente specific acestei zone prin modul de manifestare si care constituie puncte de atractie pentru turism sunt:

1. Festivalul datinilor si colindelor din perioada sarbatorilor de iarna
2. Sarbatoarea Floriilor
3. Masuratul oilor (Masurisul)
4. Sarbatorile Lapusului prin prezentarea dansului, portului si cantecului din Tara Lapusului

Muntii care strajuiesc regiunea (Țibleș, Lăpuș, masivul Preluca și Piemontul Șatra) reprezinta la randul lor o importanta valoare naturala atat datorita resurselor cat si datorita oportunitatilor de dezvoltare a turismului. O importanta deosebita o reprezinta si lacul Lighet datorita posibilitatii de a practica atat pescuit sportiv cat si activitati de agrement.

Investitiile în domeniul turismului ar contribui la propulsarea economică a zonei. Se pot realiza investiții de succes în dezvoltarea turismului prin amenajarea unor pensiuni, case de vacanță, hoteluri, moteluri, baze sportive de vară, de iarnă, centre de vânătoare, de pescuit, centre balneoclimaterice, cantonamente și tabere sportive, trasee forestiere, centre de echitație, restaurante cu specific local.

Infrastructura turistica nu este foarte dezvoltata, totusi exista pensiuni unele chiar pastrand specificul traditional . In tabelul urmator sunt prezentate pensiunile din orasul Targu Lapus cu clasificarea lor.

Nr Crt	Nume Pensiune	Nume Administrator	Clasificare	Nr locuri	Mediul	Localitate
1	Aurica	LESE AURICA	3 STELE	14	URBAN	TG LAPUS
2	Elena	RAZMOS ELENA	2 STELE	8	URBAN	TG LAPUS
3	Smarald	COSMA EUGEN	2 STELE	20	URBAN	TG LAPUS
4	Floarea Reginei	IONAS VASILE	2 STELE	8	URBAN	TG LAPUS
5	Ludovica	MAN LUDOVICA	2 STELE	10	URBAN	TG LAPUS
6	Maria	GHERMAN IOV	3 FLORI	14	RURAL	ROHIA
7	Casa Gherman	GHERMAN ILEANA	2 FLORI	6	RURAL	ROHIA
8	Marissandra	COROIAN VIOREL	2 FLORI	6	RURAL	RAZOARE
9	Cheile Lapusului	TITOC IOAN	2 FLORI	5	RURAL	RAZOARE
10	LMZ	LESE MITRU	2 FLORI	15	RURAL	BORCUT
11	Casa Lese	LESE	2 FLORI	8	RURAL	DUMBRAVA
12	Casa Rares	RARES	2 FLORI	4	RURAL	STOICENI

Turismul activ este o alta ramura a turismului care prezinta un interes deosebit din partea turistilor care viziteaza aceasta zona, fiind interesati sa participe la activitatile care se desfasoara intr-o pensiune agroturistica(ex. prepararea produselor traditionale). Un interes aparte il au boxele de carbune (mangal) de pe valea Tiblesului, cuptoarele de var din „Cheile Babei” unde se desfasoara un procedeu din vechi timpuri – de a valorifica roca de calcar prin arderea in cuptoare amenajate a pietrelor si stingerea lor, rezultand pasta de var care contribuie si la cresterea veniturilor din vanzarea acesteia.

6. MANAGEMENT URBAN

6.1. Capacitatea generala de management a APL

Din punct de vedere administrativ, orasul Targu Lapus este un oras dificil de gestionat, in mod special pentru suprafata mare pe care o acopera si gradul mare de rasfirare a localitatilor componente. Pe de alta parte, orasul este asezat intr-o zona ferita de marile cai si retele de infrastructura sau nationale, si inconjurat de un relief deluros, ceea ce ingreuneaza accesibilitatea si vizibilitatea sa pentru investitori, turisti etc. Si astfel activitatea de promovare si lobby este mai dificila decat pentru alte zone.

Cu toate acestea, Primaria Targu Lapsu este deosebit de dinamica in ceea ce priveste realizarea de proiecte si absorbtia de fonduri publice nationale si europene, in ultimii 3 ani s-au finalizat cel putin 15 proiecte de mare importanta pentru dezvoltarea urbana a orasului, iar altele sunt in curs de implementare sau executie.

Pe de alta parte insa, Primaria are dificultati in a face fata tuturor necesitatilor de dezvoltare ale orasului si sa absoarba cat mai multe fonduri cel putin pentru perioada de programare financiara a Uniunii Europene in care ne aflam- 2007-2013, din cauza mai multor factori:

1. lipsa personalului suficient specializat; responsabilitatile pentru contractarea, implementarea sau executia proiectelor se deleaga tuturor persoanelor cu abilitati din primarie, astfel ca lipseste o persoana sau un departament specializat pe managementul de proiect, care sa comunice cu celelate departamente doar in functie de necesitati
2. necesitatea modernizarii si functionalitatii sediului Primariei si tilizarea tuturor spatiilor sale (de exemplu, curtea interioara are o surafata apreciabila care foloseste partial pentru parcare si o data pe an pentru serbarile orasului)
3. necesitatea echiparii sediului Primariei cu dotari si sisteme de gestiune performante, care sa usureze munca deosebit de activa a angajatilor primariei
4. necesitatea implementarii unui sistem de baze de date integrat, pentru toate aspectele publice ale orasului, inclusiv a localitatilor componente, astfel incat sa poata fi actualizat permanent si sa se cunoasca nevoile de dezvoltare

5. dezvoltarea abilitatilor resurselor umane prin partiiparea la cursuri de formare permanente este insuficienta; cele mai importante necesitati de formare pe termen scurt sunt:

- dezvoltarea cunostiintelor in management de proiect
- dezvoltarea abilitatilor de comunicare publica
- dezvoltarea cunostiintelor de animare de grupuri si intalniri
- dezvoltarea abilitatilor de comunicare institutionala, lobby, documentare asupra oportunitatilor existente in mediul extern si care pot fi valorificate de oras, etc

Primaria Targu Lapus este organizata pe servicii, birouri si compartimente, in principalele domenii de activitate, potrivit specificului si nevoilor locale, cu respectarea prevederilor legale si in limitele mijloacelor financiare de care dispune. Intreaga activitate a serviciilor, birourilor si compartimentelor din cadrul aparatului propriu al Consiliului local, este condusa si controlata de Primar. Aparatul propriu al Consiliului local Targu Lapus are in structura sa, urmatoarele servicii, birouri si compartimente:

1. Serviciul Administratie Publica, Secretariat, Pregatire, Elaborare Documente

Consiliul local, Juridic, care conține:

- Biroul Administrației publice, Secretariat, Pregatire, Elaborare Documente Consiliul

Local

- Compartiment Juridic, Contencios, Administrativ, Arhiva
- Asistenti personali
- Biroul agro-silvic.

2. Serviciul Economic

- Biroul venituri
- Biroul financiar contabil
- Casierie

3. Compartimentul Audit

4. Serviciul Urbanism, Amenajarea Teritoriului, Autorizari Disciplina in Constructii

Reparatii, Investitii

- Biroul Urbanism, Amenajarea Teritoriului, Autorizari,
- Disciplina in Constructii;
- Biroul Reparatii, Investitii, productie.

5. Serviciul Resurse Umane, Salarizare, Personal Administrativ

- Biroul Resurse Umane, Salarizare, Personal
- Biroul Administrativ

6. Serviciul Tehnic Productie, Prestari Servicii Publice

- Biroul Tehnic, Transport, Productie, Desfacere
- Biroul Prestari Servicii publice

Lobby

Pentru atragerea investitorilor in oras, Consiliul Local acorda investitorilor pentru investitii de peste 500,000 euro, scutiri de la plata impozitelor pe clădiri și impozit pe teren, pe o perioadă de până la 5 ani. Aceasta schema de sprijinire a investitiilor si creare de noi locuri de munca poate fi completata cu facilitati acordate tinerilor, in mod special pentru a retine forma de munca tanara in oras si a valorifica pe termen lung potentialul local. Astfel, se pot acorda:

- Concesionare de teren
- Participare gratuita sau partial finantata la cursuri de management si antreprenoriat
- Sustinere pentru dezvoltarea formelor de asociere si implicit pentru cresterea competitivitatii produselor locale si a capacitatii de negociere

Dezvoltare urbana

Desi in ultimii ani Primaria s-a implicat dinamic in dezvoltarea urbana a orasului prin regenerarea zonelor cele mai urgente, Targu Lapus si satele apartinatoare au inca multe functionalitati semi-urbane sau rurale și un acces precar al populatiei la servicii urbane. Astfel, Primaria trebuie sa sprijine dezvoltarea unor noi institutii care să răspundă cerințelor orașului în mod special in: sport si agrement in mod special prin cresterea suprafetei de spatii verzi si a zonelor de petrecere a timpului liber cu mixt de functiuni; centre de informare si documentare pentru categorii de nevoi (de exemplu, centru de informare turistica, sau centru de tineret, etc.), puncte de desfacere si promovare a produselor si a imaginii locale, etc.

In acelasi timp, trebuie avut in vedere faptul ca obiectivele publice de pe suprafata orasului trebuie organizate in retea, pentru un acces cat mai dezvoltat al populatiei la serviciile publice oferite de acestea.

Necesitatea urgenta de realizare a unui nou Plan Urbanistic General, cel actual fiind depasit de realitatile din teren si de directiile si dinamica dezvoltarii orasului din prezent.

Rolurile Autoritatii Publice Locale in comunitate

Unul dintre cele mai importante roluri ale Autoritatii Publice Locale in comunitate este dezvoltarea si aplicarea metodelor si instrumentelor de comunicare permanenta dintre acestea, pe de o parte pentru a actualiza periodic situatia existenta in localitati si pe de alta

parte pentru a initia dezbateri cu privire la directiile de dezvoltare ale orasului si rolul fiecarui cetatean al sau in aceasta dezvoltare.

In prezent, Primaria orasului a initiat un proces amplu si relativ inovator, prin care a lansat intalniri maraton de dezbateri publice pe sate in perioada 20 ian. – 1 feb. 2008; in fiecare sat s-a desemnat un reprezentant satesc si 3-4 membrii pe diferite actiuni, formand un comitet cu numar impar al celor mai activi actori din fiecare localitate rurala. Comunicarea cu comitetul se face prin reprezentantul satesc care vine o data pe saptamana la primarie si da de stire cu privire la problemele satului; trebuie insa dezvoltate metode si instrumente de comunicare ale reprezentantului satesc cu ceilalti membrii ai comisiei, pentru a nu monopoliza dezvoltarea localitatii in optiunea unei singure persoane si mai ales pentru a implica activ cat mai multe persoane, in mod special dintre cei activi, intr-un proces de dezbateri largit si periodic .

De asemenea, in cadrul acestor comisii trebuie acordata atentie sporita localitatii Boiereni, pentru a suplini faptul ca aceasta nu are reprezentant in cadrul Consiliului Local

- O data la 3 luni se merge la discutii cu comunitatea: raport asupra a ceea ce s-a facut; ce trebuie facut dupa asta...
- Alti factori de comunicare: biserica, fundatia Guttenberg – tabere scolare; sedinta cu parintii de la scoala
- In consiliul local nu este reprezentat satul Boiereni

ANALIZA SWOT

SWOT	PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINTARI/RISURI
DEZVOLTARE TERITORIALĂ	<ul style="list-style-type: none"> - statut de centru polarizator al Țării Lăpușului - asigura distribuția fluxurilor din interiorul Țării Lăpușului și între aceasta și celelalte zone (Baia Mare, Țara Chioarului, zona Codru, Maramureșul istoric) - principal furnizor de servicii comerciale, sociale și administrative către așezările din periurban - beneficiaza de o bună accesibilitate din și către comunele periurbane; 	<ul style="list-style-type: none"> - caracterul de fundatura al unor localități ori amplasarea acestora în zone greu accesibile - numărul mare de localități în administrație 	<ul style="list-style-type: none"> - caracterul polarizator al unei zone însemnate și traditionaliste - transformarea așezărilor în centre de producție conforme dezvoltării durabile 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa rutelor majore de circulație pot determina izolarea zonei - lipsa unui plan de management teritorial coerent
INFRA-STRUCTURĂ	<ul style="list-style-type: none"> - distanța mică față de centrele urbane de rang superior (Cluj Napoca, Baia Mare) - cuprinderea Targului Lapus în coridorul II de transporturi rutiere strategice - recunoașterea orașului ca nod rutier important la nivel județean - prezenta regulată a curselor de transport în comun pe tot cuprinsul localității - numărul însemnat de centre culturale active; 	<ul style="list-style-type: none"> - infrastructura dificilă, dată de amplasarea geografică și condițiile reliefului - forma tentaculară a tramei majore de circulație la nivelul teritoriului (13 sate în componență) - existența unui singur pod de tranzit peste râul Lapus și implicit despartirea în două a orașului (poziția centrală a râului) - trafic extrem de îngreunat datorită existenței unui singur pod de tranzit peste râul Rapus - procentul extrem de mic al străzilor asfaltate și implicit procentul ridicat al drumurilor din pământ sau parțial pietruite - lipsa circuitelor pietonale și a canalelor de scurgere a apelor meteorice pe drumurile comunale - numeroase zone de locuințe lipsite de străzi - lipsa traseelor ocolitoare pentru relațiile de tranzit - traficul greu ce traversează centrul orașului - lipsa căilor ferate 	<ul style="list-style-type: none"> - tranzitul magistralei de gaze naturale pe teritoriul localității - evenimente locale recunoscute la nivel local și regional - solicitări pentru amenajarea de microcentrale de bloc venite din partea consumatorilor - înlocuirea consumului de combustibil solid cu surse alternative de încălzire, (inclusiv gaze naturale), în vederea reducerii poluării și protejării mediului - modernizarea infrastructurii prin fonduri europene și guvernamentale 	<ul style="list-style-type: none"> - refuzul populației de a asigura serviciile de încălzire - soluții improvizate de încălzire, care pot pune în pericol viața utilizatorilor - creșterea gradului de uzură al infrastructurii și al echipamentelor din dotare

		<ul style="list-style-type: none"> - transportul ingreunat de marfa si calatori datorita calitatii proaste si a formei tentaculare a infrastructurii - situatie precara a sistemului public de sanatate, data de dotari si utilitati depasite moral si tehnic - suprafete extrem de mici de spatii verzi si agrement - infrastructura de gaze extrem de redusa in comparatie cu solicitarile venite din partea populatiei - lungimea retelelor termice extrem de mica in raport cu necesitatile populatiei -cantitatea mica de caldura si apa calda menajera asigurata de centralele termice existente -centrale termice echipate cu utilaje cu randament scazut, uzate fizic si moral, cu consumuri exagerate de combustibil - costul ridicat al energiei termice - infrastructura de sport aflată într-o situație precară 		
<p style="text-align: center;">SOCIO- DEMOGRAFIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - caracterul multicultural al populatiei orasului - buna reprezentare numerica a populatiei apte de munca -calitatea locuintelor colective 	<ul style="list-style-type: none"> - asimetriile dintre populatia masculina si cea feminina la majoritatea segmentelor de varsta - pondere mai redusă a adulților comparativ cu structura populației naționale și față de ponderea acestora pentru mediul urban județean - indice mare de dependenta - stare deficitara a cladirilor din centrul istoric al orasului si la periferia acestuia - indice de locuire sub standardele optime actuale (12-15mp/locuitor) - tendința de îmbătrânire a populației din zonele rurale - frecventa mare a bolilor de plamani - societate civila slab reprezentata, cu un numar mic de asociatii si organizatii - declinul activităților economice și a forței de muncă din ultimul deceniu 	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea specificului multicultural, prin organizarea unor evenimente culturale de profil - dezvoltarea unor asociații și ong-uri cu activități specifice 	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentarea etnica ca generator de conflicte interetnice si interconfesionale, - lipsa politicilor sociale nediscriminatorii - cresterea migratiei in tarile europene - dependența sociala de activitățile industriale aflate în declin - depopularea treptată a zonelor urbane

<p>DEZVOLTARE ECONOMICĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - activitati economice concentrate in sectorul secundar si tertiar - nivel dezvoltat al agriculturii in localitatile periurbane - traditii indelungate si productii mestesugaresti - potential turistic ridicat - forță de muncă ieftina si usor de gasit - existenta facilitatilor oferite investitorilor - existența zăcămintelor de fier - abundența agregate naturale (pietris si nisip) pe cursul Râului Lăpuș - abundența resurselor naturale: bentonita și pergmatische - număr mare de Aree Naturale Protejate - potențial ridicat de producere a energiei alternative 	<ul style="list-style-type: none"> - teritorii destinate agriculturii, ocupate de pășuni și fânețele naturale (peste 60%) - rata de scădere a suprafețelor agricole și a numărului animalelor - procent ridicat al formelor de agricultura de subzistență - mecanizarea neomogenă și lipsa utilajelor pentru anumite ramuri ale agriculturii - lipsa drumurilor forestiere în raport cu necesitățile de exploatare - activitățile industriale cu nivel minim de funcționare și producție - declinul industrial al orașului Targu Lapus ca efect al declinului industrial al județului Maramures - existența unei cantități mari de deșeuri, nedepozitate în zone special amenajate - lipsa facilitatilor pentru investitorii străini 	<ul style="list-style-type: none"> - existenta terenurile agricole, care pot ajuta la reconversia economică - practicarea agriculturii și turismului ecologic - dezvoltarea de centre meșteșugărești, prin care se pot produce și comercializa produse manufacturate - reabilitarea siturilor industriale prin intermediul finanțărilor europene nerambursabile - dezvoltarea sectorului zootehnic prin amenajare de ferme și microferme - amenajarea unor baze piscicole - amenajarea unui centru de colectare și valorificare a fructelor de pădure, ciupercilor și plantelor medicinale - dezvoltarea agroturismului - dezvoltarea turismului prin accentuarea importanței Ariei Naturale Protejate - exploatarea apelor minerale - exploatarea zăcămintelor de fier - exploatarea depozitelor de pergmatische existente, prin înființarea unui centru specializat pentru prelucrarea ceramicii - reexploatarea zăcămintului de bentonită de la Răzoare - exploatarea agregatelor naturale prin înființarea unor centre de prelucrare și comercializare ale acestora - amenajarea unor ateliere de mobilă, profile din lemn, mobilier de grădina, case din lemn ș.a. - promovarea potentialului etnografic și cultural - forța de muncă calificată în exploatarea și prelucrarea lemnului - dezvoltarea unui sistem integrat de colectare și reciclare a deșeurilor - investiții în potențialul ridicat pentru producerea energiei alternative, prin intermediul finanțărilor europene nerambursabile - facilități fiscale oferite investitorilor străini 	<ul style="list-style-type: none"> - pasunatul abuziv - dependența economică față de activitățile industriale aflate în declin - dezvoltarea de epidemii - scăderea interesului investitorilor străini față de această regiune - atractivitatea redusă a sectorului agricol pentru tineri
--	--	---	--	--

MANAGEMENT URBAN	<ul style="list-style-type: none"> - interesul acordat dezvoltarii urbane - numar insemnat de proiecte implementate si aflate in proces de implementare in 2008 - procent mare din bugetul local alocat pentru modernizarea infrastructurilor 	<ul style="list-style-type: none"> - capacitate de management redusa 	<ul style="list-style-type: none"> - existenta surselor europene de finantare pentru proiectele de infrastructura - existenta surselor europene de finantare in vederea dezvoltarii capacitatii administrative 	<ul style="list-style-type: none"> - management public deficitar - lipsa valorificarii oportunitatilor de finantare existente - perimarea infrastructurii urbane deja deteriorata
-----------------------------	--	---	--	--

Capitolul 2.
DIRECTII STRATEGICE DE DEZVOLTARE A ORASULUI

1. VIZIUNEA COMUNITĂȚII ASUPRA DEZVOLTĂRII ORAȘULUI

Orasul Targu Lapus va deveni un centru urban dezvoltat in care tinerii isi vor intemeia familii si isi vor gasi locuri de munca bine platite, o destinatie turistica cunoscuta pentru valorile sale etnografice si ecologice, un oras in care iti vei dori cu drag sa revii.

2.1. Obiective generale

In urma auditului teritorial al orasului Targu Lapus si a concluziilor SWOT, in urmatorii 10 ani, autoritatile locale Targu Lapus si partenerii lor trebuie sa-si concentreze eforturile pe urmatoarele obiective, pentru a valorifica atuurile si a face fata provocarilor:

1. Cresterea calitatii vietii tuturor locuitorilor orasului, prin dezvoltarea la standarde europene a elementelor de infrastructura publica
2. Cresterea gradului de atractivitate turistica al orasului prin regenerarea urbana si patrimoniala a centrului urban
3. Mentinerea populatiei tinere apte de munca in oras prin dezvoltarea oportunitatilor economice si sociale durabile

2.2. Obiective sectoriale

Pentru a sustine obiectivele generale, autoritatile locale ale orasului si partenerii lor trebuie sa urmareasca urmatoarele obiective sectoriale:

1. Reducerea disparitatilor de flux migrational intre cele doua teritorii separate de raului Lapus
2. Modernizarea si extinderea retelei de transport existente, atat la nivelul orasului propriu-zis, cat si la nivelul tuturor localitatilor apartinatoare

3. Îmbunătățirea infrastructurii sociale existente și extinderea acesteia
4. Dezvoltarea formelor de agricultură tradițională existente, precum și constituirea unor exploatare noi de agricultură performantă
5. Reabilitarea siturilor industriale existente și pregătirea lor pentru noi activități productive
6. Îmbunătățirea calității mediului prin implementarea unui management integrat al deșeurilor
8. Dezvoltarea potențialului turistic prin dezvoltarea unor forme specifice de turism, care să se bazeze pe potențialul turistic variat
9. Dezvoltarea activităților de management urban și îmbunătățirea calității serviciilor publice oferite

3. MĂSURI ȘI PROIECTE

Implementarea politicilor de dezvoltare pe care autoritățile locale și-le-au propus, și implicit îndeplinirea obiectivelor strategice și sectoriale de mai sus, depinde de modul în care cei mai importanți actori locali ai orașului, coordonați de Primăria Târgu Lapus, vor depune eforturi consistente în a implementa o serie de proiecte grupate în măsuri prioritare.

Măsurile și proiectele aferente, necesare dezvoltării durabile a orașului pentru perioada 2009-2019 sunt:

Măsura 1. Regenerarea urbană a Zonei de Acțiune Urbană a orașului

1. Modernizare infrastructura publică urbană în orașul Târgu Lapus
2. Reabilitare clădiri și fațade în centrul civic
3. Modernizarea podului existent și punerea lui în valoare pentru atracție turistică
4. Colmatarea râului Lapus și pregătirea de activități turistice (barci fără motor, etc)
5. Reabilitarea străzilor principale care traversează centrul civic

Masura 2. Dezvoltarea si valorificarea potentialului turistic al Tarii Lapusului

1. Realizarea unui plan de dezvoltare economico-turistic intergat pentru Tara Laspusului prin parteneriat cu celelate autoritati locale afectate, cu asociatii si fundatii existente si cu obiect turistic pe tara Lapusului si toti ceilalti actori relevanti
2. Realizarea unui brad a regiunii „Tara lapusului” si a unor campanii de promovare complete
3. Realizarea, omologara si promovarea unor circuite turistice variate, mixte sau pe teme turistice
4. Realizarea de campanii de mentinere, transmitere si conservarea a traditiilor si obiceiurilor Tarii Lapusului, pentru pastrarea valorii competitive a acestui tinut, de exemplu prin dezvoltarea unor tabere de creatie in zona masivului Preluca, cursuri de formare, etc.
5. Reabilitarea, modernizarea, dotarea, conservarea, extinderea, etc. a obiectivelor cu valoare patrimonial-turistica pentru vizitare
6. Pregatirea obiectivelor si siturilor cu valoare turistica pentru vizitare: parcare, toaleta, semnalizare turistica specifica, materiale de promovare, administratie si ghidaj turistic, etc.
7. Dezvoltarea unui Centru de Informare Turistica in centrul civil al orasului
8. Realizarea de cursuri de formare pentru: mestesuguri, ghidaj turistic, agenti turistici, receptie centru de Informare Turistica, management in turism, etc
9. Dezvoltarea formelor de agroturism, prin promovarea produselor traditionale locale si a obiceiurilor rurale
10. Sustinerea dezvoltarii durabile a turismului printr-un Regulament Zonal de Urbanism aprobat la nivel local
11. Punerea în valoare a locuințelor si a zonelor de agrement
12. Crearea unui muzeu a satului lăpușan;
13. Păstrarea tradițiilor și obiceiurilor prin programe de sprijinire a culturii si promovarea turismului etnografic;

Masura 3. Imbunatatirea accesului populatiei locale la infrastructura tehnico-edilitara

1. imbunatatirea infrastructurii la nivelul telecomunicatiilor pentru satisfacerea nevoilor locuitorilor orasului, in mod special a satelor izolate
2. extinderea retelei de alimentare cu apa curenta si in localitatile apartinatoare
3. imbunatatirea calitatii apei distribuita locuitorilor, achizitionarea unei statii de tratare si filtrare a apei performanta.
4. Extinderea retelei de canalizare
5. Efectuarea unor lucrari de modernizare la statia de epurare, pentru a imbunatati gradul de epurare al apelor uzate
6. Incurajarea achizitionarii de echipamente pentru alimentarea cu energie alternativa
7. Extinderea retelei de gaze naturale
8. Crearea se locuințe sociale și pentru tineret;
9. Modernizare centrului urban si crearea unui centru civic reper pentru regiunea Tarii Lapusului;

Masura 4. Imbunatatirea accesului populatiei locale la infrastructura de transport

1. Monitorizarea traficului rutier
2. Reabilitarea rutelor de legatura cu zonele principalii poli de influenta din regiune: Baia mare, Baia Sprie, Cavnic, DN Dej Reabilitarea tuturor strazilor orasenesti ale localitatii Targu Lapus si ale satelor apartinatoare
3. Reabilitarea drumurilor locale de legatura cu toate satele apartinatoare
4. Reabilitarea trotuarelor si a rigolelor existente si realizarea unora noi acolo unde acestea nu exista
5. Modernizare străzi interioare si a intregii infrastructură rutieră locale;
6. Reabilitarea autogarii si a suprafetei apartinatoare
7. Imbunatatirea semnalizarii rutiere
8. Reabilitarea si constructia de statii de autobus si locuri de orpire pentru autovehicule

9. Sistematizarea circulației și a traficului. Crearea de piste pentru bicicliști.
10. Modernizarea parcului auto și a transportului de persoane și marfă;

Masura 5. Dezvoltarea socială a vieții comunității

1. Reabilitarea și modernizarea Centrului de Servicii Sociale pentru Tineri în Situații de Dificultate
2. Dezvoltarea de servicii sociale pentru persoanele vârstnice, în mod special feminine, peste 70 de ani și singure
3. Dezvoltarea serviciilor medicale dedicate persoanelor care suferă de afecțiuni dese întâlnite la nivelul populației locale, în principal ale aparatului respirator
4. Dezvoltarea formelor de întâlnire, schimb, sport și agrement în mod special pentru populația tânără
5. Reabilitarea locuințelor degradate din zona centrală și periferie
6. Modernizarea tuturor școlilor din satele aparținătoare
7. Modernizarea casei de cultură din Trăguș Lapus și a bibliotecilor și căminelor culturale din localitățile aparținătoare aflate într-un stadiu de degradare
8. Reabilitarea bazei sportive și a terenurilor și dotarea cu echipamente corespunzătoare
9. Extinderea spațiilor verzi și a celor de agrement
10. Construirea de noi locuințe prin ANL destinate tinerilor cu venituri reduse
11. Proiecte în domeniul sănătății publice – dotări centru multifuncțional și Unitatea Medico Socială.
12. Proiecte în domeniul sportului – bazin înot, terenuri sport, bază sportivă, pârtie de schii, teren golf;
13. Crearea de zone verzi, parcuri – zone de agrement.
14. Crearea unui învățământ universitar cu o orientare spre resursele locale de ocupare a forței de muncă dar și pentru regiunile apropiate.

Masura 6. Dezvoltarea unui management integrat al mediului inconjurator

1. Dezvoltarea unui sistem intergat si selectiv de gesiune a deseurilor
2. Realizarea unor programe educationale pentru colectarea selectiva a deseurilor
3. Ecologizarea malurilor principalelor cursuri de apa
4. Valorificarea florei si faunei zonelor naturale intinse
5. Lobby pentru includerea celor doua zone naturale valoroase: Rohia si Dobricel in categoria de arii protejate
6. Realizarea unei rampe intermediare de depozitare a deseurilor la standardele UE
7. Realizarea unui studiu de delimitare a zonei afectata de alunecare si activitati de stabilizare a terenurilor cu risc de alunecare
8. Realizarea unui studiu de identificare a paraielor cu risc potential de inundatie si amenajarea lor pentru prevenirea eventualelor devarsari
9. Ecologizarea platformelor industriale
10. Imbunatatirea suprafetei de spatii verzi pentru a indeplini sprafata minima de la nivel european 27m2/locuitor

Masura 7. Dezvoltarea oportunitatilor de munca si valorificarea populatiei in apte de munca de la nivelul orasului

1. Dezvoltarea de forme de insertie economica pentru absorbtia fortei de munca feminine
2. Infintarea unor centre de consiliere care sa vina in ajutorul fortei de munca slab calificata sau necalificata
3. Organizarea de cursuri de recalificare in agricultura
4. Incurajarea cresterii bubalinelor
5. Dezvoltarea fermelor zootehnice, cu vaci adaptate zonei (bruna de maramures)
6. Dezvoltarea fermelor de ovine si caprine
7. Dezvoltarea fermelor ecologice
8. Incurajarea agroturismului
9. Masuri pentru o exploatare rationala a padurilor
10. Sprijinirea infiintarii grupurilor de producatori agricoli
11. Elaborarea unei strategii de atragere a investitorilor straini care s-ar putea orienta pe dezvoltarea laturii industriale a orasului

12. Înființarea de centre meșteșugărești pentru producția și comercializarea produselor tradiționale manufacturate
13. Dezvoltarea rețelelor comerciale – Îmbunătățirea calitatii serviciilor comerciale și a ofertei.
14. Modernizarea pietii de alimente și dezvoltarea ei la standarde europene.
15. Crearea de zone/parcuri industriale – facilități pentru agenții economici
16. Crearea de evenimente pentru fermieri (expoziții de animale sau produse locale);

Măsura 8. Dezvoltarea managementului urban

1. Facilitati pentru investitori
2. Completarea sistemului de comunicare între satele aparținătoare și resedite de oraș cu metode de comunicare eficiente
3. Reactualizarea PUG
4. Formare continuă a personalului Primăriei
5. Dezvoltarea de noi servicii, precum cel de „Proiecte și Dezvoltare Integrată Urbana”
6. Modernizarea sediului primăriei
7. Echiparea cu sisteme de gestiune performante

4. SURSE DE FINANTARE DISPONIBILE PENTRU PERIOADA 2007-2013, AFERENTE PROIECTELOR SI MASURILOR PROPUSE

Pentru a realiza cat mai multe dintre proiectele propuse, respectiv pentru a atinge obiectivele asumate, principalii actori locali trebuie sa ierarhizeze proiectele in functie de prioritatea lor, de posibilitatile de finantare (o parte dintre acestea fiind specificate mai jos), de resursele disponibile (umane, financiare locale, patrimoniale, de timp, etc.), de constrangerile manageriale si juridice, etc. Toata aceasta munca se va reflecta sub forma unor planuri de actiune (anuale, bianuale, sectoriale, etc.) realizate, gestionate si monitorizate de catre Primarie si implementate, in mod ideal, prin parteneriat public-privat si prin comisii de specialitate sau grupuri de lucru.

Tabelul de mai jos contine cateva dintre sursele de finantare posibile (ce pot fi atrase prin proceduri si verificari specifice fiecarui program), aferente perioadei de programare a Uniunii Europene in curs, 2007-2013.

TITLUL PROIECTULUI	SURSE FINANCIARE		INSTITUTIE DE IMPLEMENTARE	PARTENERI
	PROGRAMUL	DETALII		
<ul style="list-style-type: none"> Ridicarea unui al doilea pod de legătură pe râul Lăpuș Înființarea unui Centru Multifuncțional de Tineret 	Programul Operațional Regional, 2007- 2013	Axa Prioritara 1, Sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor- Poli Urbani de Crestere, D.M.I 1.1 – Planuri Integrate de Dezvoltare Urbana, Subdomeniul Centre Urbane		
<ul style="list-style-type: none"> Fluidizarea traficului din orașul Târgu Lăpuș prin constructia unei centuri ocolitoare a orasului 	Programul Operațional Regional, 2007- 2013	Axa prioritara 2, Îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale, D.M.I 2.1 - Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane-inclusiv construcția/reabilitarea șoselelor de centură		
<ul style="list-style-type: none"> Extinderea rețelei de internet broadband la nivelul localitatilor componente 	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității economice, 2007- 2013	Axa prioritara 3, „Tehnologia Informației și Comunicațiilor pentru sectoarele privat și public”, Domeniul Major de Intervenție 2 „Dezvoltarea și creșterea eficienței serviciilor publice electronice”, Operațiunea 2 „ Implementarea de sisteme TIC în scopul creșterii interoperabilității sistemelor informatice și asigurarea conexiunii la broadband, acolo unde este necesar”		
<ul style="list-style-type: none"> Extinderea rețelei de transport a apei potabile la nivelul zonelor 	Programul Operațional Sectorial de Mediu,	AXA PRIORITARĂ 1 Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și		

care nu beneficiaza de acest sistem la nivelul orasului si in satele apartinatoare	2007- 2013	apă uzată 1.1Extinderea/modernizarea sistemelor de apă/apă uzată		
<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea eficienței energetice prin implementarea unor sisteme de energie alternativă (eoliana, solara, etc) pentru 	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității economice, 2007- 2013	AXA PRIORITARA 4 Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local, Domeniul Major de Intervenție 4.2.– Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea de energie verde. Operațiunea - Sprijinirea investițiilor în modernizarea și realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice prin valorificarea resurselor regenerabile de energie: biomasă, resurse hidroenergetice (în capacități de mică putere < 10 MW), solare, eoliene, biocombustibili, resurse geotermale și alte surse regenerabile de energie.		
<ul style="list-style-type: none"> Implementarea sistemului integrat de colectare, triere și depozitare a deșeurilor 	Programul Operațional Sectorial de Mediu, 2007- 2013	AXA PRIORITARĂ 2 Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate istoric 2.1 Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și extinderea infrastructurii de management al deșeurilor		
<ul style="list-style-type: none"> Modernizarea și dotarea cu echipament de specialitate a Spitalului Orasenesc 	Programul Operațional Regional, 2007- 2013	Axa prioritară 3 Îmbunătățirea infrastructurii sociale, D.M.I 3.1 Reabilitarea /modernizarea / echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate		
<ul style="list-style-type: none"> Sprijinirea înființării grupurilor de producători agricoli 	Programul Național de Dezvoltare Rurală, 2007- 2013	Măsura 142, Înființarea grupurilor de producători		
<ul style="list-style-type: none"> Reabilitarea siturilor industriale și pregătirea lor pentru noi tipuri de activități productive 	Programul Operațional Regional, 2007- 2013	AXA PRIORITARA 4 Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local, D.M.I 4.2 Reabilitarea siturilor industriale poluate și neutilizate și pregătirea pentru noi activități		

<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea competențelor angajaților Primăriei prin participarea sezonieră a acestora la cursuri de Management, Managementul Resurselor Umane și Managementul Proiectelor 	Programul Operațional pentru Dezvoltarea Capacității Administrative, 2007-2013	Axa prioritară 1 Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice Domeniul major de intervenție 1.3: Îmbunătățirea eficacității organizaționale Operațiunea: Module de pregătire în domenii ca achizițiile publice, ECDL, limbi străine, dezvoltarea de proiecte, licitarea și managementul proiectelor		
--	--	--	--	--

SURSE DOCUMENTARE

Persoane intervievate

1. Cornel Iacob – Sef Birou Venituri/Biroul economic al primariei
2. Gabriela Cupsa – Inspector de specialitate in agricultura, departamentul agricol al Primariei
3. Dumitru Paina – profesor de sport Grupul Scolar Targu Lapus
4. Liviu Petrehus – Sef Serviciul Tehnic
5. Nicolae Tulnici – Sef Serviciul de Interventii in Situatii de Urgenta
6. Otilia Paina – director arjunct Grupul Scolar Targu Lapus
7. Petru Cuza Alexandru – sculptor, cetatean de onoare al orasului Targu Lapus
8. Mariana Pop – administrator financiar Grupul Scolar Targu Lapus
9. Vasile David – inginer electrician

Bibliografie

- Planul de Amenajare a Teritoriului Judetean Maramures,
- PDJ,
- Planul Urbanistic General al orasului Targu Lapus
- Monografia orasului Targu Lapus
- Urban Audit
- INS-BDL Maramures, Fisa localitatii/orasului Targu Lapus
- Stategii judetete/locale
- Planuri de dezvoltare durabila (judetean, a orasului)
- Anuarul statistic al Romaniei

- Planul Judetean de Gestiune a Deseurilor Maramures
- Plan de turismu local/judetean
- Plan local de actiune pentru mediu
- Rapoarte de activitate ale institutiilor sau departamentelor primariei (mediu, economie, sociale etc.)
- Anuarul Statistic al Romaniei, Capitolul 2 – Populatia, editiile 2005, 2006
- Cartei Verzi a Dezvoltării Rurale din România
- Agenda Lisabona
- Principiile directoare ale Uniunii Europene privind Dezvoltarea Spatiala Sustenabila – Hanovra 2000
- Curs de planificare si dezvoltare spatiaa, Gabriel Puscariu, 2004
- Legea 350 -2001-privind amenajarea teritoriului si urbanismul
- CADRU REGIONAL STRATEGIC DE DEZVOLTARE 2007-2013 AL REGIUNII DE DEZVOLTARE NORD-VEST TRANSILVANIA DE NORD, 2006
- Lista centralizatoare a propunerilor de proiecte pentru perioada 2007-2013 pe UAT-uti, Consiliul Judetean Maramures
- Planul de Dezvoltare Durabila a Judetului Maramures 2007-2013, Anexa Portofoliul proiectelor () Portofoliul proiectelor finantabile in cadrul programului Operational 2007-2013
- Studii de fezabilitate
- Studii de cercetare (mediu, economie, sociale etc.)
- Harti rutiere, feroviare etc.
- bilant contabil
- Lista de proiecte de investitie, dezvoltare
- Fise ale localitatii
- Liste de proiecte de investitii/dezvoltare
- brosure/cataloge de prezentare
- brosure cu manifestari culturale
- fotografii

Institutionale

- Primaria Targu Lapus

- Consiliu Local Targu Lapus
- Consiliu Judetean Maramures
- Institute de proiectare si amenajare teritoriala
- CFR, alte institutii de transport
- Ministerul Transporturilor
- Biblioteca oraseneasca
- Academia Romana
- Camera de Comert si Industrie (CCI)
- Info Turistice
- Case de cultura/Camine culturale
- Direcția Județeană de Statistică
- INS
- Ministerul Mediului
- Operatorul unic regional pentru apa si canalizare
- Biserici, parohii, protopopiate
- Ministerul Agriculturii, Padurilor si Dezvoltarii Rurale

Electronice

Primaria Targu Lapus - www.lapus.ro

Consiliu Local Targu Lapus - www.lapus.ro/consiliul.html

Ghidul Primariilor – www.ghidulprimariilor.ro

Primaria Online – www.primariaonline.ro

Institutul National de Statistica a Romaniei – www.insse.ro

Consiliul Judetean Maramures - www.cjmaramures.ro

Wikipedia (Enciclopedie electronica) – www.wikipedia.org